JAC. PERIZONII

DISSERTATIO DE MORTE JUDAE, ET VERBO Α'ΠΑ'ΓΧΕΣΘΑΙ,

In qua explicantur & conciliantur loca MATTHÆI XXVII. 5. & LUCÆ *Actor.* I. 18. *ac vindicantur, quæ ad* ÆLIANI Var. Hiſt. V. 8. *erant notata.*

LUGDUNI IN BATAVIS,

Apud {JOHANNEM DU VIVIE, / ISAACUM SEVERINUM,} M. DCC. II.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] by Google

VENERANDO ET DOCTISSIMO
VIRO,

BERNHARDO HOMOETIO,

ECCLESIAE AMSTELAEDAMENSIS
PASTORI,

S. P. D.

JAC. PERIZONIUS.

GRAVITER *ſane pro eo, ac noſtra poſtulabat amicitia, affecit me triſtis ille nuncius de ſubito* ἡμιπληξίας *malo, quo Te nuper correptum & lecto affixum audivimus. Verum recreavit me haud parum, quod deinde vim morbi, lento quidem gradu, ſed tamen cedere paulatim medicamentis, ac imminui, intelleximus: ut adeo ſpem conceperim haud exiguam, fore, ut Dei O. M. benignitate ſenſim ex hoc malo emergas & convaleſcas. Ego, ut de tua valetudine ex omnibus, qui Amſtelædamo veniunt, ſciſcitari non ceſſo, ſic neque Deum rogare deſinam, ut Te Nobis, Amicis tuis, & Eccleſiæ ſuæ, incolumem brevi atque integrum reſtituat. Neque id facio tantum illo inductus amore, quo Tuam Humanitatem proſequor, ſed & illa exiſtimatione ac veneratione, qua Tuam colo Eruditionem. Ea vero quum in Græcis vel maxime ſupra hujus ſæculi ſtudia & doctrinam excellat, quum Tu iſtius Linguæ vim ac venuſtatem non tantum perſpicias clariſſime, ſed & ſtylo elegantiſſime exprimas, quæ eſt,*

— in hoc ævo res intermortua pene; *quum denique novum & utiliſſimum, ſi in publicum exiret, λεξικὸν, non ut plerique, ex repetitis aliorum curis & obſervationibus, ſed tua ipſius diligentia & lectione continua confectum habeas, idcirco ad Te potiſſimum hanc Diſſertationem de Græcarum quarundam locutionum ſenſu & uſu deferre volui, tum ut per eam publicum noſtræ exſtaret amicitiæ monumentum, tum quia peritiorem hujus controverſiæ arbitrum & judicem capere me non poſſe, certus eram. Accedit alia vel graviſſima ratio, quod Tuæ obſervationes partem hujus meæ Diſſertationis faciunt minime rejiculam, ſiquidem loca abs Te in optimis Gr. L. Auctoribus reperta, & Viro Clariſſimo, cum quo mihi res eſt, per literas comiter oppoſita, ut meam firmant ſententiam, ita à me quoque viciſſim aſſeri hic & explicari contra Viri Cl. exceptiones debuerunt. Quam rem ut Tu ipſe melius longe præſtitiſſes, ſi per valetudinem licuiſſet, ita me in hoc Tuo caſu tuas ſuſcepiſſe partes, qua ſoleo, ingenua libertate, æquo ut animo accipias & feras, rogo. Vale, Vir Eruditiſſime, & valetudinem tuam cura diligenter in publicum rei Literariæ & Chriſtianæ bonum.*

Lugduni a. d. IV.
Eidus Apríleis.
CIↃ IↃ CCII.

JAC.

JAC. PERIZONII DISSERTATIO DE MORTE JUDAE, & Verbo Ἀπάγχεσθαι.

Cap. I.

De Cauſa hujus Scripti.

EA plerique omnes ſumus indole, ut quod juris alii ejuſdem ordinis & loci in nos ſibi ſumunt, id nobis viciſſim in eos competere velimus & putemus. Neque vero quidquam prima naturalis hominum libertatis lex magis exigit, quam ut etiam, noſtra ipſorum exempla in alios edita, ab illis æquô recipiamus animo. Huic ego me legi lubens ſemper ſubmiſi & ſubmittam. Vellem & alii id facerent, & quod ſibi nolunt fieri, id in alios ne tentarent. Ita minus certe foret litium & rixarum, ſed & ita hac Scriptione ſuperſedere forſan & nos potuiſſemus. Edidi proximo ſuperiore anno Æliani Varias Hiſtorias, eo animo & conſilio, ut non ſubjicerem illi Variantes tantum Le-

ctiones MStorum, quæ ſi ſolæ ſunt, nihil ferme juvant longe maximam Lectorum partem, ſed ut difficilia quæque, obſcura, ignota, corrupta, partim ex MStis, partim ex Græca Lingua, Antiquitate, Hiſtoria, Lectoribus explicarem, & liquida perfunderem luce. Hac mente quum ſumpſiſſem Auctorem hunc mihi recenſendum atque illuſtrandum, quumque diceretur ſimpliciter apud Eum lib. V. cap. 8. Poliagrum quendam, à Comicis notatum, ἀπάγξασθαι, hoc autem Verbum inter Eruditos eſſet controverſæ ſignificationis, locus etiam ipſe multum inter eos jactatus, & variis expoſitus modis; credidi, neceſſario igitur & mihi de vero ejus loci & verbi ſenſu agendum, niſi ab inſtituto, quod mihi in hoc Auctore edendo propoſueram, iſtic vellem decedere. Profeſſus ergo ſum, me non intercedere, quo minus hoc verbum iſtic *ſuſpendendi ſe* ſenſu accipiatur, ſed addidi, neutiquam me tamen exiſtimare, nullam illud aliam habere ſignificationem. Diſputavi unice contra Salmaſium, qui id primus affirmaverat; nullum alium neque nominavi, neque deſcripſi, neque oblique deſignavi. Contrariam ſententiam nullo exagitavi verbo, nedum illos, qui eam tuentur. Summum dixi, quum argumento uterer à Veriſimili & ab Analogia petito, quod talium argumentorum ſemper fert concluſio, contrarium ſcilicet *videri mihi ab omni abhorrens veriſimilitudine*. Ea denique in his egi cum modeſtia, ut rogatos velim Lectores, Notam hanc d.l. inſpicere ut ne graventur, & conſideratis ſingulis judicare, quidquamne in ea repererint, quod juris ulla ſpecie quenquam poſſit offendere. Fateor equidem, non ignoraſſe me, Virum Clariſſimum, cui eodem ſtatim anno contra hanc Notam libellum ex profeſſo conſcribere & edere libuit, in contraria eſſe ſententia, eamque publico ante hos XX. fere annos ſcripto proſecutam. Sed vel ſic licere mihi arbitrabar, meam quoque ſententiam ea de re, præſertim id loco, quem tractabam, & inſtituto, quod ceperam, poſtu-

lante,

lante, ſimpliciter ſine ulla illius mentione aut deſcriptione, nedum ulla vel minima ejus injuria aut nota, exponere, non tantum, quia ſemper etiam incolumi amicitia licuit modeſte & honeſte diverſum ab aliis ſentire, ſed vel maxime, quia ipſe Vir Cl. mecum utique haud aliter egit: immo vero ègit aliter, dum extra ordinem & inſtituti ſui rationem in Præfatione ad Ciceronem, me unum quondam delegit, cujus ſententiam de tribus Ciceronis locis palam & diſerte refutaret, ac, quod mihi maxime tunc accidebat moleſtum, miſceret ſe litibus, quæ mihi cum Vlr. Hubero in Friſia intercedebant, atque ita non rationibus quidem ullis, ſed ſpecioſo Profeſſoris Humaniorum Literarum in præcipua totius Reip. Academia præjudicio, meam premeret cauſam apud illos, qui libros utrimque ſcriptos non legunt nec perpendunt, ſed ex jactari ſolita in ſermonibus auctoritate aliorum, judicium ferre ſolent. Non inficias ibo, ægre id me tunc tuliſſe, ſed quum ſcripta Viri Cl. ab Hubero non legerentur, & Ego intra annum ab edito Cicerone in hanc Academiam ab Illuſtriſſimis ejus Proceribus fuiſſem ex Friſia evocatus, dedi hoc novæ neceſſitudini, quæ eſſe debebat inter Collegas, & ſimul judicio Procerum, qui ſequius poſſent interpretari, ſi de re jam præterita, &, quum alibi adhuc agerem, geſta, diſceptationem cum novo Collega hic loci excitarem, ut rem ſilentio involverim perpetuo, & quicquid ejus mihi fuerat injucundùm, Collegæ condonaverim. Tantum afuit, ut ullas cum eo quæſiverim lites, quum inſuper procul etiam haberem omnes invidendi aut æmulandi rationes. Quid Vir Cl. habuerit, neſcio; hoc ſcio, non ſatis duxiſſe illum ea, quæ ante noſtram Collegii conjunctionem fecerat, ſed quum jam Collegæ eſſemus, omnem, non dico captaſſe oblatam, ſed quæſiviſſe & ſumpſiſſe palam, occaſionem confutandi atque exagitandi ea, quæ Ego de *Deſcriptione* & controverſo loco Lucæ II, 2. ex profeſſo peculiari Diſſertatione edideram, dum non

tantum ad Alumnos examinandos in Collegio Belgico, loco ab hujuſmodi refutationibus alieniſſimo, ea Lucæ verba primo ſtatim anno de induſtria ſumpſit explicanda, ſed & dein eam ipſam ſibi cepit publicarum Lectionum materiam, idque in Elencho, ut dicitur, qui meos utique oculos ſubire debebat æque, ac cujuſquam alterius Profeſſoris, publice declaravit, & ita, ut nullam decori & honeſti erga me ſervarit ſpeciem. Eam enim aliquo ſervaſſet modo, ſi *Euangelium Lucæ* ſe expoſiturum promiſiſſet. Sic enim potuiſſet Primum Caput brevi abſolvere, & mox devenire ad Secundum, quo tendebat. Sed non viſum id fuit faciundum Viro Cl. ut eam ſaltem haberet Collegæ ſui rationem. Quin ille palam & unice *Caput Secundum Lucæ* in iſto Lectionum Elencho ſe declaraturum ſignificavit, ut ita, quam deſiderabat, mei haberet confutandi ex communi cathedra ad communes fere Auditores occaſionem. Quod & fecit ſuo ſibi more & modo, ut Librum meum in Academiam ſecum adferret, ex eo mea verba recitaret, *nugas* diceret, & ſimilibus, ſibi ſolitis, ornaret elogiis. Ego hæc omnia ignorare non poteram, ſed ſprevi, neque ad animum revocavi. Tantum monui communes Amicos, ut meminiſſent, ſi quid forte unquam publicæ inter nos controverſiæ oriretur. Quum vero hæc omnia Ego patienter adeo tuliſſem, an ullam ergo ille habebat cauſam ſequius accipiendi, ſi & Ego non quæſita occaſione, ut ille, ſed data ultro, & quam prætermittere non poteram, niſi à via, quam inieram, digrederer, meam quoque ſententiam, licet ab illo diſcrepantem, de verbo Ἀπάγχεσθαι ſimpliciter, ſine ulla ejus mentione aut nota, proponerem & firmarem? An quiſquam id mihi vitio vertere poteſt, qui ſaltem non dedere me vult in ſervitutem Collegæ meo, atque aliquid mihi relinquere libertatis & juris æqui? Quum primum audirem, Virum Cl. meam hanc ad Ælianum Notam peculiari Diſſertatione ex profeſſo & eodem ſtatim anno

refu-

refutaturum, mirabar ſane, non differri me quoque poſt mea fata, æque ac tot Alios, & hac ipſa in cauſa Saldenum Hagienſem, & Felicrum Lipſienſem, qui jam ante hos XV. annos diſerte, & nominatim, & ſatis acriter, hanc Cl. Viri ſententiam exploſerant, quibus tamen vivis nihil, at nunc demum, dudum jam mortuis, per mei invadendi cauſam multa repoſuit verba. An ergo ita cognitus eram publice, ita contemptus Viro Cl. ut qui percuſſus in ore & oculis omnium referire non auderem, aut ut de cujus vulnere nullus plane ſequeretur ſanguis? An vero peculiares habuit rationes, quare Collegam potiſſimum, ultro prius laceſſitum, prima quaque occaſione aggrederetur, neglectis tot aliis? Certe ita ſe geſſit, ut manifeſtam præbuerit ſpeciem quæſitæ contra me ſcriptionis, atque adeo palam ſit, illum hujus noſtræ diſceptationis primum eſſe Auctorem. Quapropter æquiſſimum eſt, ut mihi vices reſpondendi omnium permittantur ſuffragio & approbatione, quamdiu & quouſque Viro Cl. libuerit hanc controverſiam perſequi. Ego duo ſemper curavi in litibus mihi obortis, non modo ut ſententiam meam poſſem tueri, ſed & ut liqueret, me non fuiſſe Auctorem illarum litium. In hac diſceptatione is mihi ſedet animus, ut ſive Vir Cl. eleganter & honeſte velit diſceptare, quod malim, ſive ſecus, Ego illius veſtigia legam. Potuiſſet jam nunc abſtinuiſſe ſuo *riſu*, neque opus erat mea, *ridenda*, *jocoſa*, *ſuavia*, identidem pronunciare. Potuiſſet etiam temperaſſe ſibi ab *infelicium calamorum* & ſimilibus elogiis, atque aliis rebus, quæ prorſus puſillum & jejunum produnt animum. Sed his miſſis ad rem ipſam accedemus pertractandam.

CAP. II.

Quo oſtenditur, Locum Lucæ I. 18, *de Morte Judæ, non de ejus Cadavere, exponendum.*

QVAESTIO eſt potiſſima de ſignificatione Verbi Ἀπάγχεσθαι, cui primam inter Eruditos occaſionem dederunt duo loca Scripturæ S. quæ de Judæ Morte agunt. Alter Matthæi XXVII. 8. ubi ille dicitur ἀπάγξασθαι, quod plerique vertunt *ſuſpendiſſe ſe*, alter Lucæ in *Actis Apoſt*. I. 18. ubi dicitur πρηνὴς γενόμενος λακῆσαι μέσος, *præceps factus crepuiſſe medius.* In his quia diverſum genus Mortis de uno homine videtur tradi, omnia egerunt & contulerunt docti Interpretes, ut viam commonſtrarent conciliandi hæc loca, & cuncta ad unam referendi mortem. Alii τὸ ἀπάγχεσθαι aliter ſunt interpretati. Alii conjunxerunt *ſuſpendium*, & *præcipitem lapſum.* Salmaſius, qui omni modo voluit Matthæum æque de *ſuſpendio* intelligi, ac Lucam de *Præcipitio*, prolabitur tandem eo, ut diſſidium & diſſenſum inter eos ſtatuat. At Vir Cl. contendit jam Verba Lucæ, non de Morte Judæ, ſed de eo, quod illi jam mortuo, ſeu Cadaveri ejus, acciderit, accipienda, idque præter omnium tum Veterum Patrum, Græcorum ac Latinorum, tum Eruditorum hujus ævi Interpretum, mentem. Id quod ipſe ſic ſatis fatetur, quando in *Exercit.* p. 103. *enunciare ſe palam* ait, *neque ipſum* Salmaſium, *neque quenquam alium, rite attendiſſe ad genium & locutionem Lucæ.* Et in hac *Defenſ.* p. 30. *neque Caſaubonum neque quenquam ea verba recte intellexiſſe : ſeque SOLVM deprehendiſſe ac patefeciſſe ſententiam Syntaxeos illius.* Et porro magnifice ſatis prædicat pag. 55. *Solis radio ſcripta ſibi ea, quæ ſcripſit de pœna Cadaveris Judæ.* Liquet ex his, non poſſe recte ſtatui de Verbo ἀπήγξατο apud Matthæum, niſi prius liquido declaratus & conſtitu-

tus

tus ſit ſenſus verborum Lucæ, deque iis conſtet, utrum de ipſa morte Judæ, an cadavere ejus, agant. Diſcrepantia omnis hæret in Verbis πρηνὴς γενόμενος; quæ Vir Cl. præter omnium exſpectationem & ſententiam, *Primus* & *Solus*, & ſemper, ut opinor, futurus *Solus*, de abjecto ab aliis Cadavere Judæ potuit interpretari. Qua in re primum velim notari, omnes antiquos Patres, atque ipſos Græcos, etiam Veterem Latinum, immo & Syrum, Interpretem, hæc verba de vivo adhuc Juda expoſuiſſe. Quem conſenſum Vir Cl. aſpernari non deberet, quum & illi Græca haud dubie ſatis intellexerint, & ipſe, quoties Patris alicujus, ſeu Græci, ſeu Latini, auctoritate ſuam apud Matthæum Verbi ἀπάγξασθαι interpretationem poteſt tueri, eam auctoritatem extollat continuo, & inde colligi velit ſemper, iſtam ergo primævæ Eccleſiæ fuiſſe traditionem de morte Judæ, ideoque in dubium non vocandam. Quare ergo hic non jam vocatur in dubium, ſed plane rejicitur ea auctoritas? An, ſi qua vis argumenti eſt in illâ ad verbum ἀπάγξασθαι, ea non eſt ad verba hæc Lucæ explicanda? Sed ſicut Vir Cl. ab illis antiquis in diverſa abit, ita & ab omnibus Viris Eruditiſſimis, qui proximis fuerunt ſæculis, etiam ab ipſo Salmaſio, cujus ceteroquin auctoritatem, quando agitur de τῷ Ἀπάγξασθαι, mirifice prædicat. Ut adeo vere hic dici queat de Viro Cl. quod ille de me & verbo ἀπάγξασθαι ſcribit *Defenſ.* p. 75. talia *pronunciari non poſſe ab aliis, quam qui diſſimillimis Salmaſio oculis in hac ſtudiorum parte utuntur, vel uſi fuerunt.*

Deinde vero conſideremus jam ipſum Lucæ locum. Petrus iſtic inducitur, paulo poſt quam Chriſtus aſcenderat in cœlum, exhortans Diſcipulos, ut alium Judæ Apoſtolum ſubſtituerent, ac ſorte divinitus caperent. Orationis ejus hæc fuit ſumma: *Fratres, Neceſſe erat, ut eveniret, quod Spiritus S. per Davidem prædixerat de Juda, qui inter nos numeratus fuit, & ſuſtinuit*

nuit hujus muneris partes. Ille ergo comparavit ſibi agrum ex mercede injuſtitiæ, & πρηνὴς γενόμενος, præceps factus, crepuit medius, & effuſa ſunt ejus inteſtina. Et cognitum hoc fuit omnibus Hieroſolymitanis, &c. *Oportet ergo, ut alius conſtituatur* &c. In hoc Orationis iſtius nexu, & illa ratiocinatione, quis tandem locus eſt Cadaveri, præſertim ſi de morte ipſa nihil ſit dictum? Quid ad rem faciebat, retuliſſe unice, quid cadaveri eveniſſet, at de morte hominis, quæ locum fecerat vacuum, ne verbum quidem? Dicit Vir Cl. *Exercit.* p. 179. *Quiſquam vel minimam mentionem hic mihi oſtendat mortis Judæ. Profecto nulla κεραία eſt, in qua id ſitum ſit.* Rogo è contrario, ut mihi oſtendat vel minimam mentionem *Cadaveris Judæ. Mors* ſatis apparet, quando Judas dicitur ita præceps cecidiſſe, ut medius crepuerit &c. At *Cadaver* neque exprimitur, neque vero intelligitur, ubi Mors non eſt memorata. Quidni ergo, ut ſuperiora de vivo Juda accipi debent, quod *fuerit Ductor eorum, qui Chriſtum ceperunt, quod numeratus fuerit inter Apoſtolos*, ita & hæc, quæ ſequuntur, accipimus, præſertim, quum, ſi hiſce verbis non ſignificatur Judæ mors, nullum alium habeamus tranſitum ab ejus vivi rebus ad ea, quæ ipſi acciderint in morte & poſt mortem? Immo ſi maxime hæc verba πρηνὴς γενόμενος paſſive, ut vult Vir Cl. exponi deberent, *præcipitatus ab alio*, quod Ego tamen pernego, ut mox liquido oſtendam, quis tamen, qui oculos habet non diſſimillimos Salmaſio, Heinſio, Grotio, Caſaubono, & tot aliis Heroibus, cogitabit vel ſic, in hoc argumentorum & rerum nexu, & in iſto verborum ſenſu, potius de abjecto Cadavere Judæ heic nuſquam memorato, quam de corpore viventis adhuc Judæ ab aliis in præceps acto, & ſic neci dato?

Sed ait Vir Cl. *Exercit.* p. 79. *Tautologiam* hanc fore, ſi, quum Matthæus jam retuliſſet mortem Judæ, eam Lucas repetiiſſet. At quam *ſuave* hoc eſt, quam

quam *jocoſum?* Primum enim Lucas hæc non dicit ex ſua perſona, tanquam Hiſtoricus, ſed ex perſona Petri, cujus orationem exhibet, & qui in ea memorat utique etiam, *quæ nota fuerunt omnibus Hieroſolymæ habitantibus*, immo qui eam habuit, antequam ullum à quoquam ſcriptum eſſet Euangelium. Deinde annon reliqua fere omnia hujus orationis occurrunt apud pleroſque Euangeliſtas? Veluti, quod Judas Ductor fuerit eorum, qui Chriſtum ceperunt: quod pluribus enarratum vide, non apud unum Matthæum, ſed apud omnes, etiam Lucam XXII. 47. Quis porro illorum non tradidit quoque, Judam fuiſſe κατηριθμημένον σὺν τοῖς Ἀποστόλοις, &c? An ergo magis tautologia erat metuenda, ſive Lucæ, ſive Petro, ſi verbo uno (ſcil. καὶ ἀπαγξάμενος, ἢ μετὰ ταῦτα πρηνὴς γενόμενος.) adſperſiſſet Mortis mentionem, maxime quum de Cadavere ex ſententia Viri Clariſſ. vellet agere, & revera ageret de loco inter Apoſtolos morte Judæ vacuo facto, in quem alius jam ſurrogari deberet? Denique non animadvertit Vir Cl. quod tamen animadvertiſſe debuiſſet, Euangelia à diverſis fuiſſe, diverſis temporibus, & diverſis in locis, regionibus, gentibus, ſcripta, ut adeo poſterior repetere etiam debuerit, quæ à priore alibi jam ſciebat ſcripta. Certe nihil ad Lucam, multo minus ad orationem Petri, pertinuit, quod Matthæus non ante, ſed poſt eam orationem, de Morte Judæ nobis reliquit.

Sed *pro certiſſimi argumenti nexu venditat* Vir Cl. *Exercit.* p. 180. & *Def.* p. 88. quod priora hujus verſus (οὗτος μὲν οὖν ἐκτήσατο χωρίον ἐκ τοῦ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ πρηνὴς &c. *Ille quidem comparavit agellum ex mercede injuſtitiæ, & præceps* &c.) de mortuo jam Juda ſint intelligenda, atque ideo etiam hæc ipſa, quæ ſequuntur, *& præceps factus crepuit*. Nempe totam ſeriem rei geſtæ ita ordinat ex Matthæo: Judas quum *vidiſſet Jeſum damnatum, pœnitentia ductus*, 30. *argenteos retulit ad Pontifices & Seniores, dicens, ſe peccaſſe, quod innocen-*

tem prodidiſſet. Illi vero reſponderunt; Quid ad nos? Tu videris. Ita abjectis argenteis in templum, abiit, & quum abiiſſet, ſuſpendit ſe. Pontifices autem quum ſumpſiſſent argenteos, dixerunt: Nefas eſt conjicere eos in Ærarium ſacrum, quia pretium eſt ſanguinis. Conſilio igitur capto, emerunt ea pecunia agrum Figuli. Ex hoc igitur rerum ordine *Certiſſimum* habet, emptionem agri à Pontificibus factam poſt ſuſpendium & mortem Judæ: atque adeo, quod apud Lucam dicitur, πρηνὴς γενόμενος &c. quia ponitur demum poſt mentionem *agri* illius, non poſſe ideo intelligi de Morte Judæ, ſed de Cadavere ejus debere omnino intelligi. Largitur etiam *Defenſ.* p. 89. *antequam fieret* emptio, *& contractus peragetur, potuiſſe diem unum aut alterum interim jam ceſſiſſe.* Sequitur jam ex eodem ordine, Judam ergo ſuſpendiſſe ſe, antequam Pontifices etiam *conſilium ceperint* emendi agri, at poſt emptum jam agrum, & *poſt unum aut alterum Diem*, tunc demum ex laqueo ereptum & abjectum. Primum non video, quomodo hæc cohæreant cum iis, quæ ſcripſit in *Exercit.* p. 180. *Ubicunque ſe vita exemerit Judas, non poterat putreſcere in laqueo, demendus erat ad primam veſperam, ſimulatque ſciretur*, & quæ plura iſtic in hanc ſententiam ſequuntur. Deinde vero incertum eſt, an hæc verba Lucæ, *Ille vero comparavit agellum* &c. de emptione Pontificum ſint intelligenda. Utcunque ſit, aliquid minus uſitatæ expoſitionis hic eſt adhibendum. Pontifices emerunt agrum ſuo inſtinctu, non juſſu aut nomine Judæ. Hic vero Judas *ipſe* dicitur *comparaſſe agellum ex mercede injuſtitiæ.* Quid igitur? Memorat Petrus apud Lucam ea, quæ vivus fecit Judas. Subjicit tunc controverſa hæc verba, proxime ante mortem Judæ. Quapropter ſenſum illorum eſſe haud dubito. *Ille vero ita ſe geſſit, ut acceperit, & habeat agrum ſuo nomine aut facto inſignem ex illa mercede, quem conſecutus eſt ex proditione Meſſiæ:* h. e. *Ille, qui nobiſcum erat, Apoſtolus*, ut in proximis ſuperioribus fuit dictum,

dictum, *prodidit Dominum noſtrum & Servatorem, cujus ſceleris mercede emptus eſt ager, illo ſcelere adhuc inſignis, dum vocatur Ager Sanguinis. Et porro præceps factus* &c. Seu, ut Vir Cl. ipſe exponit in *Exercit.* p. 146. Notum fuit omnibus, *unum ex condiſcipulatu Jeſu fuiſſe* ὁδηγὸν τοῖς συλλαβοῦσι, *fuiße eum etiam inter Apoſtolos lectum, feciſſe hunc, ut eſſet ager ex mercede injuſtitiæ. Fecit* hoc utique vivus. Sed &, ſi maxime de emptione agri à Pontificibus facta unice & directe hæc verba eſſent intelligenda, vel ſic nihil plane certi in eo foret argumento. Etenim, qui unquam Harmoniam Euangelicam, quæ tot numero exſtant, vidit, ne dicam conſideravit, non poteſt ignorare, in Euangeliis & eorum Hiſtorica ſerie, æque ac in omnibus aliorum Hiſtoriis, multas reperiri paſſim ὑστερολογίας, ſeu, quod unus retulit priore loco, poſteriore retuliſſe alium. Ne longe abeamus, ſumamus hanc ipſam proditi Servatoris Hiſtoriam, & primam tantum ejus particulam. Cum Paſcha comederet, & proximam ante proditionem cœnam cum Apoſtolis caperet, Lucas cap. XXII. refert prius ✝. 15. &c. inſtituiſſe eum & celebraſſe cum iis S. Euchariſtiam, deinde vero ✝. 21. &c. dixiſſe, proditorem inter eos exſiſtere, & væ ipſi denunciaſſe, ac Apoſtolos inter ſe quæſiviſſe, quis ille eſſet. At Matthæus cap. XXVI. ✝. 20—28. & Marcus XIV, 18. &c. poſterius illud tradunt in iſta cœna priore loco, prius poſteriore. Similiter ibidem Lucas ✝. 31. exponit colloquium Chriſti cum Petro, in quo cum Petrus ſuam conſtantiam confidenter promiſiſſet, ille prædicit ei, fore, ut ter eum abnegaret ante Galli cantum, ac deinde demum ✝. 39. ſubjicit, *& exiens*, ſcil. à cœna, *abiit ſecundum conſuetudinem in montem Oliveti*, ubi, poſtquam ad Patrem preces ſuas fudiſſet, captus eſt eadem nocte ductu Judæ. At Matthæus iterum ✝. 30. & Marcus ✝. 26. præmittunt egreſſum è triclinio in montem. Iiſdem enim verbis dicit uterque, καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν.

Ἐλαιῶν. Et tunc demum quaſi inter eundum referunt pariter illud colloquium cum Petro. Plura perſequi non libet, ne tædio ſim Lectoribus, qui per ſe ipſi paſſim talia invenient. Ergone jam ad evertendum Petrinæ orationis & ratiocinationis nexum, ac genuinum verborum ſenſum, ut de Cadavere, quod nulla iſtic litera deſignat, accipiantur, quæ de vivo & moriente dicuntur Juda: ad illa, inquam, an argumenti quidquam ineſt in eo, quod *pro certiſſimi argumenti nexu venditatur*, Agri ſcil. mentione ante mortem Judæ in Actis leviter facta?

Sed ut certius etiam illud *Certiſſimum* convellam, ego vero Incertiſſimum pronuncio tempus, quo ager ille eſt emptus, & quo Judas ſibi necem conſcivit. Quin adeo incertum hoc fuit ſemper, ut multi Veterum (Vide *Exercit.* cap. 3.) & plerique Recentiorum, Grotius, Voſſius, Heinſius, Coccejus, &c. Judam crediderint forſan ſuperſtitem fuiſſe Chriſto, immo, ut ipſe Vir Cl. ait *Exerc.* pag. 125. ipſe *Orbis Chriſtianus hæſerit huc uſque incertus & fluctuans, de Tempore hujus Strangulati Proditoris, utrum ante mortem Domini, an poſt eam.* Rejicit quidem hæc, ut *vaniſſima deliria*, ut *mendacia trepida*, quia Grotius & Voſſius *fortaſſe* dixerant, ſcilicet minus confidenter aſſeverare omnia ſoliti. Sed hæc increpationum elogia nihil refellunt, neque valent quidquam, niſi apud imperitos Lectores. Non tamen meam nunc facio hanc controverſiam. Sufficit mihi ex ea oſtendiſſe, quam Incerta ſint aliorum Doctiſſimorum hominum judicio, quæ ex iſto *Certiſſimi argumenti nexu* petuntur.

Sed & non animadvertit Vir Cl. quod tamen fere perpetuum eſt apud omnes Hiſtoricos, ut, quando Varias res referre debent, ſoleant tunc unamquamque fere prius abſolvere, quam tranſeant ad aliam: atque ita in priore referenda addant nonnulla, quæ tamen acciderunt revera demum, poſtquam jam cœpit res, quæ ſequitur. Ne abeamus à N. Teſt. Lucas in *Evang.* cap. I. expo-

exponit natales Johannis Baptiſtæ, at cap. II. ipſius Chriſti. Sed quum de Johanne nato egiſſet, ſubjicit ultimo verſu capitis primi, ***Puer autem ille creſcebat, & erat in deſertis uſque ad diem, quo oſtenſus & exhibitus fuit Iſraëli***, ſcil. qualis eſſe debebat ex æterno Dei decreto. Abſurdum foret, quia hoc præmittitur ante natales Chriſti, inde ergo colligere, Johannem jam egiſſe in deſertis, antequam Chriſtus naſceretur, qui natus fuit tribus vel quatuor menſibus poſt illum. Sed conſideremus potius hoc XXVII. Matthæi Caput, & ex eo tantum ipſam hanc Hiſtoriam Judæ ſummatim.

V. 1. & 2. Mane facto dicuntur Pontifices conſilium cepiſſe occidendi Jeſu, & ideo abduxiſſe eum ad Pilatum.

V. 3. & 4. Tum Judas videns Jeſum eſſe à Judæis damnatum, retulit, pœnitentia ductus, pecuniam ad Pontifices, dixitque, ſe prodidiſſe innocentem, ſed quod nihil illi ad ſe pertinere reſponderunt.

V. 5. Ergo Judas, abjecta pecunia in templum, abiit, & dein, quum abiiſſet, ſe ſuſpendit, vel, mœrore & deſperatione agitatus, ſe præcipitem dedit, & ita animam ſibi eliſit.

V. 6. 7. 8. 9. 10. Pontifices vero quum abjectam à Juda pecuniam ſuſtuliſſent, dixerunt, non licitum conjicere eam in Sacrum Theſaurum, & ideo re deliberata, emerunt eâ agrum Figuli, ſicuti prædixerint Prophetæ.

V. 11. &c. Jeſus vero ſtetit coram Præſide Pilato; qui eum examinavit &c.

Hic vero, ſi ex ipſa narrationis ſerie conſtituendum jam eſſet uniuſcujuſque rei tempus, multa ſane forent ſtatuenda, quæ nemo, ne ipſe quidem V. Cl. ut opinor, admittet. Sequeretur enim, Pontifices pecuniam ab Juda in templum abjectam non prius ſuſtuliſſe, deque ea in emptionem collocanda deliberaſſe, quam Judas jam ſe ſuſpendiſſet. Immo vero, quod magis, &

noſtræ

noſtræ controverſiæ propius eſt, ſequeretur, æque ac Vir Cl. ſtatuit, Judam demum ex ſuſpendio ſublatum, poſtquam ager eſſet emptus, quia hujus agri mentio verbo facta præmittitur apud Lucam: ergo etiam agrum fuiſſe plane emptum intra illud momentum temporis, quo Chriſtus *abduci* cœpit *ad Pilatum*, & *coram Pilato ſtare*, ut examinaretur. Siquidem tota Hiſtoria agri poſt conſilium initum empti ex profeſſo refertur à Matthæo intra illius momenti intervallum. Quod quam ab omni abhorreat veriſimilitudine nemo non videt, quum ipſe V. Cl. *diem unum aut alterum* ſaltem emendo agro concedat, & Ger. Joh. Voſſius *Harm. Euang*. II, 3. 6. *non eo tempore, ſed commoda poſtea occaſione emptum, perveriſimile* affirmet. Abhorret ergo etiam à vero quam maxime, agrum hunc emptum poſt ſuſpendium Judæ, & ſimul antequam ex ſuſpendio detraheretur & abjiceretur, quod aſſerit Vir Cl. Denique abhorret ergo etiam, & longe magis, à vero, Verba Lucæ, *Praceps factus*, propter illam Agri mentionem iis leviter præmiſſam, contra nexum & rationem Petrinæ orationis, interpretanda non de vivo Juda, ut reliqua, nec de moriente, ſed de mortuo, ſeu de Cadavere ejus, quod nullo iſtic verbo aut litera deſignatur. Nam quid iſta verba, πρηνὴς γενόμενος, vere & ex uſu Linguæ Græcæ ſignificent, jam videbimus.

CAP. III.

De Voce πρηνὴς, *& Phraſi* πρηνὴς γενόμενος; *ac de more abjiciendi cadavera.*

VERBA hæc Lucæ putat V. Cl. omnino denotare abjectionem Cadaveris in præceps, neutiquam vero Judam vivum adhuc ſua ſponte in præceps deſiluiſſe, aut caſu fortuito prolapſum. *Lucam* enim (ait *Defenſ.* p. 88.) *de morte Juda non agere, ratio Graci*

ver-

verbi evincit. Immo in *Exercit*. p. 184. totam phraſin *notare* aſſeverat *præcipitatum*, *& non quidem à ſe*, *ſed prorſus ab alio*: ſed & *ſimplicem vocem* πρηνὴς *id ſecum ferre*. Videbimus ergo rem ipſam, & primum illud πρηνής. Hoc Vir Cl. in *Exercit*. in argumento Cap. 8. tradit eſſe *idem*, *quod* κατὰ κεφαλὴν, *in Caput*. Atque ita dein p. 79. 80. increpat acriter illos, qui ex Heſychio interpretentur eos, qui πρηνεῖς cadunt, cadere *pronos in faciem*. Et p. 82. *Homero* πρηνὴς *eſſe* ait *plane inverſo corpore*, *capite deorſum antecedente*; & reprehendit Scholiaſten, qui apud Homerum ἐπὶ στόμα dicat eſſe δηλωτικὸν τοῦ πρηνὴς, h. e. illud *in os* vel *in faciem*, quod Homerus junxit verbo πρηνὴς, *declarare*, *quid ſit* πρηνής. Sed & Euſtathium *loquaciſſimum* ait p. 44. quia explicans phraſin, qua Hecuba precatur aliquem πρηνέα πεσεῖν, *pronum cadere*, dicat, hoc voveri *ad infamiam* illius, *ne in pectore vulneratus honeſte cadat*, *ſed ut fugiens & ita vulneratus ab tergo*, *jaceat pronus*. Hæc exagitat tanquam *delirationem ultra infantum* ἀσυνεσίαν, quaſi, ut ait, *pronus nemo caderet*, *niſi qui ab tergo vulneratur*, *non etiam in pectore*. Adeone ergo hæc ſunt delira? Nonne verum eſt, ut qui in fuga & in illo corporis motu deprehenſi, ab tergo vulnerantur, cadant plerumque *proni?* Non tamen *ſemper* ait, & cadunt aliquando etiam proni, qui in pectore vulnerantur. At vero annon locutiones ſumuntur plerumque à potiori parte, ac frequentiori uſu, & recte etiam ex eo explicantur? Verum quæ tandem eſt ratio, quare Vir Cl. ita velit τὸ πρηνὴς præter Veterum Grammaticorum ſententiam exponi? Nempe *quia mos erat*, *ut præcipitarentur capite præmiſſo* pag. 79. Vult ergo, vivos & mortuos, qui præcipitantur ab aliis, in caput maxime præcipitari, idque ipſum ſignificari voce πρηνής. Hoc enim eſt illud, quare *ſimplex vox* πρηνὴς *ſecum ferre* dicatur illam Viri Cl. ſententiam de cadavere Judæ abjecto ac præcipitato, ſcil. in caput. Sed tamen adeo alienum à vero eſt, vocem hanc id ſecum

ferre,

ferre, aut notare proprie & præcipue præcipitem lapſum in caput, ut nullum Vir Cl. attulerit locum, quo non notet id, quod omnes Alii volunt, h. e. *pronum:* ſed & *fateatur* p. 80. *notare* eam vocem *& in faciem* cadere, & apud Homerum *frequenter* adhiberi *de cadentibus adverſis in terram, & eam ore mordentibus.* Si ita, quid ergo ſecum fert hæc vox ad demonſtrationem cadaveris? Sed quod magis miror, & tu haud dubie mecum, Lector, ipſe Vir Cl. in *Exercit.* Caput XIX impendit totum in id, ut oſtendat, *poſſe nos contra omnes eruditos commentatores ſequi vetuſtiorem interpretem*, & *affirmare voces* πρηνὴς γενόμενος *recte, & doctius quam cenſent, ab eo verſas eſſe SUSPENSUS*, hac ratione, quia *apud Latinos etiam cadere, ruere, immo præcipitia delabi dicuntur ea, quæ dependent aut propendent.* Hæc ſane cum eo, quod illa vox πρηνὴς *ſecum ferre* dicitur, aut cum iſta totius phraſeos interpretatione, quæ vult *præcipitatum, & non quidem à ſe, ſed prorſus ab alio*, conciliare non poſſum. Nam quando quis collum habet laqueo implicitum, & ſe demittit jam in ſuſpendium, an ille tunc *caput præmittit*, an vero pedes? Deinde an Judas ipſe ſe ſuſpendens, præcipitatus eſt prorſus *ab alio, non à ſe?* An ergo, ſi πρηνὴς γενόμενος recte poteſt verti *ſuſpenſus* & in ſuſpendium ſe ultro demittens, in ea voce, & phraſi aliquid ineſt, quod nos adigat ad expoſitionem de cadaveris abjectione præferendam, licet ejus cadaveris nulla in verbis Lucæ fiat mentio, & à toto illud nexu orationis ſit plane alienum? Quis imo non videt, quam longe hæc abeant ab illa neceſſitate talis interpretationis contra omnium Veterum & Recentiorum ſententiam: quam recte igitur πρηνὴς γενόμενος etiam *de ſe & facto ſuo intelligi* poſſit, quod tamen fieri non vult V. C. p. 102. quam denique ſe ipſe heic refutet? Cujus nullam excogitare poſſum rationem, niſi quod voluit agere de loco Claudiani, & fide Nic. Heinſii, quibus etiam longe plus quam dimidiam Capitis iſtius partem dedit.

Sed

Sed, ut rem conficiamus, & ex Græcis Scriptoribus oſtendamus, quid ſit πρηνής: dico Ego, notare hanc vocem ſimpliciter & ubique *Pronum*, neutiquam directe & proprie *Præcipitatum in caput*. Accidere tamen poteſt, ut, qui ex alto cadit pronus, capite prius attingat terram, quam pedibus: quum caput magis & prius cadat fere ſemper, niſi quis deſiliat ultro, quam pedes, & ſuperior pars corporis gravior ſit inferiore; ſed vel ſic cadit pronus & jacet plerumque pronus. Sed & illud ipſum æque accidere poteſt in iis, qui præter voluntatem ſuam cadunt ex alto vel ſe præcipitant volentes, ac in abjectis cadaveribus: ut etiam hac ratione nihil iſta vox *ſecum ferat*, quod nos à vivo Juda depellat, & adigat ad cadaver. Verum quid ſit πρηνής, diſertiſſime nos docet Homerus Il. Ω. ℣. 11. ubi de Achille ait lugente mortem Patrocli,

> Ἄλλοτ' ἐπὶ πλευρὰς κατακείμενος, ἄλλοτε δ' αὖτε
> Ὕπτιος, ἄλλοτε δὲ πρηνής ——— ———

Modo decumbens in latera, modo iterum ſupinus, modo pronus. Videmus hic clariſſime, πρηνὴς diſtingui ab ὕπτιος, *ſupinus*, & ab eo qui jacet in alterutrum latus, ſive dextrum, ſive ſiniſtrum: Quod ipſum etiam ex Athenæo oſtendit Stephanus, qui & illum Homeri locum attulit. Athenæus autem de ebriis ait: Καὶ γὰρ ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ, καὶ δεξιὰ, καὶ πρηνεῖς καὶ ὕπτιοι, πίπτουσι, *Cadunt enim & in ſiniſtrum, & in dextrum latus, & proni, & ſupini.* Similiter vero πρηνεῖς καὶ ὕπτιοι, *proni & ſupini*, opponuntur apud Homer. Il. Λ. 179. Πολλοὶ δὲ πρηνεῖς καὶ ὕπτιοι ἔκπεσον ἵππων. Sed & ſic Ariſtoteles de *partibus Animal.* II, 14. *palpebras*, τὰ βλέφαρα, diſtinguit in ὕπτια καὶ πρανῆ, *ſupina* & ſurſum ſe moventia, ac *prona* & deorſum ſe moventia; Et ibidem in quadrupedibus totam illam partem corporis, quæ terram ſpectat, dicit ὅλον τὸ σῶμα πρανές. Audiamus etiam Euſtathium ad Hom. Il. Β. 414. Πρηνὲς γίνεται ἀπὸ τοῦ προνενεύειν, ἤ κατὰ τοὺς παλαιοὺς, ἀπὸ τοῦ προνενευκέναι. Κυρίως δὲ Πρηνὲς λέγεται τὸ πεσὸν ἐπὶ πρόσωπον, ὕπτιον δὲ τὸ ἀνάπαλιν. Ἐξ οὗ καὶ Πρηνίξαι τὸ ἐπὶ

προσωπον ῥίψαι. Παρὰ πολλοῖς δὲ τὸ ὕστερον νικᾷ Πρανὲς λέγεσθαι διὰ τοῦ Α. ὡς ἀπὸ τοῦ πρανεύειν, ἢ μᾶλλον πρανήχειν, ὅ ἐστι κολυμβᾶν, ἐπειδὴ πρανήχουσιν ἐοίκασιν οἱ πρηνεῖς κείμενοι. Λέγεται δὲ μεταφορικῶς Πρανὴς καὶ ὁ κατάντης τόπος. h. e. Πρηνὲς *derivatur à προνεύειν, annuere, vel ſecundum Antiquos, à προνενευκέναι, nutare, & ita flexum eſſe verſus terram*, voor over hellende en geboogen ſijn. *Proprie autem* πρηνὲς *dicitur, quod cecidit in faciem,* ὕπτιον *vero, quod contra* cecidit: *Unde &* πρηνίξαι *eſt dejicere in faciem. Apud multos vero poſteriorum invaluit, ut dicatur* πρανὲς *per A, tanquam à πρανεύειν, vel potius à πρανήχειν, quod eſt natare, quoniam notantibus ſimiles jacent, qui jacent* πρηνεῖς. *Metaphorice etiam Locus Declivis dicitur* πρανής. Ex his ſatis liquet, quæ vera & propria ſit hujus vocabuli ſignificatio. Mirum vero eſt, Virum Cl. attuliſſe in exemplum diverſæ ſignificationis *Exercit.* p. 80. hunc ipſum Homeri locum, in quem Euſtathius illa ſcripſit. Vovet iſtic Agamemnon, *ne prius ſol occidat, quam ipſe domicilium Priami* κατὰ βάλη πρηνές. *Niſi fortaſſe*, ait Vir Cl. per Ironiam, negans illud iſtic per *pronum* poſſe exponi, *urbs etiam Prona & in faciem cadit.* Quidni? Quare enim *ædificium*, quod iſtic nominatur, non recte dicatur *cadere pronum*, h. e. εἰς τὸ ἔμπροσθεν, ut diſerte Scholiaſtes Homeri, voor over? Neque opus, ut hic diſputemus, an ædificia vel urbes ſemper cadant pronæ, non etiam ſupinæ. Sufficit, Græcos & Latinos ea uſos locutione, certe ita rem accepiſſe, quaſi cadant potiſſimum pronæ. Unde, ut ipſe V. C. ſeq. pag. obſervat, dixerunt etiam urbes πεσεῖν εἰς γόνυ, εἰς στόμα, *concidiſſe in genu, in os.* Immo quod vim vocis πρηνὴς in hac phraſi declarat liquido, etiam Latini hujuſmodi res dicunt *pronas* cadere. Virgilius Æn. IX. 713. de ſaxea pila in littore maris, *ſic illa ruinam Prona trahit, penituſque vadis illiſa recumbit.* Sic itaque videmus, πρηνὴς eſſe vere & ubique idem, quod *pronus.* Neque vero exputare poſſum, unde Vir Cl. in eam devenerit ſententiam, ut aliter id voluerit exponi,

ni, & ita, ut non tam vivum hominem, quam cadaver, ex præcipiti & alto loco dejectum, notet ea vox, ſive ſupinum, ſive pronum, modo *Caput* ſit *præmiſſum:* quum nullum attulerit ejus ſignificationis exemplum. Sed videtur ex H. Stephani Theſauro Gr. Lat. quo diligenter utitur, id arripuiſſe. Ille enim iſtic de hac phraſi agens, ſic ſcribit: πρηνὴς γίνεται, *quum vel ab alio*, *vel à ſe*, *in caput præcipitatur*, & mox de Juda ipſo, *quum Se ex alto pronum in caput dejeciſſet.* At quomodo ille hæc intellexerit, manifeſtum eſt ex eo, quod de eodem Juda ait, *in ſuſpendio* πρηνὴς γίνεται, *qui laqueo aptato*, *ex alto ſeſe in caput dejicit.* Nemo dixerit, Stephanum adeo inſaniviſſe, ut traderet, eum, qui ſe ſuſpendit, & corpus in ſuſpendium demittit, caput præmittere deorſum, & pedes erigere ſurſum, ut ait identidem V. C. Sed id voluit Stephanus, impetum ſe dejiciendi capere prius capite, quam pedibus, atque adeo cœpiſſe jam movere caput & ſuperiorem corporis partem in dejectionem, antequam pedes demitteret. Plane uti qui in terra conſiſtens cadit pronus, cadit potiſſimum capite, non pedibus: & qui ex alto vel ſe præcipitat, vel ab aliis præcipitatur pronus, impellit ſe, (ſi non prorſus deſilit toto corpore) & impellitur, potiſſimum ſuperiore corporis parte, atque ita accidere etiam poteſt, quod ſupra jam dixi, ut occipite, ſeu priore capitis parte, prius contingat terram, quam pedibus. Sed tamen vel ſic cadit ille pronus; certe vel ſic nihil in τῷ πρηνὴς ineſt ſignificationis, quod de vivo homine dici nequeat, & ad jam mortuum, ſeu ad *Cadaver*, neceſſario debeat transferri, licet, ſi ab uno hoc vocabulo diſcedamus, tum vero in reliquis totius loci nihil, ne minimum quidem, reperiatur, quod eo nos ducat.

Sed tamen vox γινόμενος, quæ vocabulo πρηνὴς additur, conficiet vel explebit ſola illud, quod deficit in altera. Nam Vir Cl. Primus & Solus *rite attendit ad genium & locutionem Lucæ*, *in quo aliquoties occurrit hæc phraſis*, (verbi ſcil. γινόμενος aliis juncti) *ſed SEMPER*,

 ut

ut eſt, *Paſſiva ſignificatione*: atque ideo *Omnia* ejus generis apud Lucam affirmat *eſſe Paſſiva*, *& aliunde ſupervenire indicari: ne in uno quidem* exemplo *accipi debere* hanc phraſin, *ut vel res vel homines ipſi opera ſua*, *& manu*, *& voluntate propria inſtigante*, *aliquid fecerint*. *Perpetuam hanc eſſe rationem Lucæ*. Quæ omnia reperies ita dicta à V. Cl. *Exerc.* p. 103. Fateor, quum hæc primum legerem olim, miram mihi accidiſſe hanc aſſeverationem, vocabulum tam pervulgati uſus in vulgatiſſimo apud omnes Scriptores ſenſu nuſquam tamen occurrere apud Lucam, ſæpe licet eo vocabulo uſum. Exemplis non caret, Auctores quoſdam peculiari quodam modo & ſenſu vocabulis quibuſdam uſos, ſed, ut ſtudioſe ita ac ſollicite caverint, ſine ulla ratione, quæ excogitari queat, ne frequentiſſimi uſus vocem oportuno ubivis & idcirco vulgari prorſus ſenſu adhiberent unquam, id vero perſuadere mihi nullus poteram. Vir Cl. tamen etiam in hac *Def.* p. 23. jactat, ad illam conſtructionem *ne unum quidem lectorem ejus Libri* (Act. Ap.) *ex illis, qui ſuper eo ſcripſerunt, attendiſſe, indeque certiſſime ſe collegiſſe, ab ipſa locutione nos moneri, illic agi de re, quæ illata Judæ fuerit ab aliis, non ab ipſo*. Et p. 52. memorat vocis γενόμενος *hanc unam uſurpationem*, *& fideliſſimam notitiam de Lucæ mente & intellectu tantopere concordem: idque fundamentum nec negari ullo genere debere*, *nec everti poſſe*. Attulit autem loca quædam ex Actis Apoſtolicis, de quibus antequam agamus, ſciendum eſt, phraſes has πρηνὴς γενόμενος, & ſimiles, recipere non Activum modo & Paſſivum ſenſum, ſed & Medium. Paſſivus vere eſt, quem V. Cl. illi tribuit, quando πρ. γεν. notare ait prorſus eum, qui præcipitatur ab alio. Activus dici poteſt, quando quis ſe ipſe ſua voluntate & conſilio præcipitat. At Medius, quando quis, nullo mortalium alio interveniente, aut impellente eum, & præter ſuam ipſius mentem ac voluntatem, morbo aut caſu prolapſus, ruit in præceps. Hujus autem Medii generis & ſenſus ſunt omnia ferme illa loca, quæ Vir Cl. attulit.

No-

Nolim tamen hic captari verba, ac dici illa omnia eſſe etiam paſſivæ ſignificationis. Non enim negaverim id quidem, ſed ſic paſſivum quoque erit, quando quis dicitur πρηνὴς γεν. qui tamen ſe ipſum in præceps dejecit. Intelligi enim tunc debebit, πρην. γεν. ὑφ' ἑαυτοῦ, plane ut apud Latinos *præcipitatus à ſe ipſo*, quod certe Paſſivum eſt. Diſtinguamus ergo, ut omnem præcidamus captandi anſam, ipſam paſſionem hominis in triplicem cauſam, h. e. eam, quæ ab illo ipſo oritur homine, & ejus voluntate ac conſilio: dein eam, quæ præter ejus voluntatem à fortuito oritur caſu, vel rerum natura: denique eam, quæ ab aliis oritur hominibus in illum, eorumque operâ & facto. Hoc poſtremo modo accipi vult V. Cl. illud Judæ, πρηνὴς γεν. apud Lucam, idque ex *perpetua Lucæ ratione*. Rejicit idcirco non tantum ſententiam illorum, qui id ita interpretantur, quaſi Judas ſe ipſe dederit in præceps: ſed etiam illam Caſauboni, quaſi Judas præter ſui animi conſilium & voluntatem, quum ſe in ſuſpendium ſolum demittere voluiſſet, laqueo rupto vel ſoluto, præceps ex alto in terram ceciderit. De qua interpretatione ait V. Cl. *Def.* p. 30. *neque Caſaubonum, neque quenquam alium ea verba recte intellexiſſe ex uſu Lucæ.* Jam vero ſcire lubens velim; quid tandem interſit, quod ad vim & ſignificationem vocis γενόμενος, inter illud πρηνὴς γεν. Caſauboniano modo acceptum, vel etiam ita, ut Judas ſtatuatur in præcipitio conſiſtens & vertigine correptus, cecidiſſe in præceps: & inter illas locutiones, quas V. Cl. attulit ex Actis, quum Moſes audiens vocem Dei, VII, 32. ut & Carceri præfectus, animadvertens ſanctitatem Pauli & Silæ, qui cum ex carcere effugere poſſent, non tamen fugerant, XVI, 29. dicuntur ἔντρομοι γεν. *trepidaſſe*: quum Idem Præf. ibid. ℣. 27. poſt terræ motum dicitur ἔξυπνος γεν. *evigilaſſe*: quum Cornelius Centurio videns Angelum, X, 4. & Felix audiens Paulum de ultimo diſſerentem judicio, XXIV, 25. dicuntur ἔμφοβοι γεν. *timuiſſe*: quum Arti-

ſices Epheſii XIX, 28. dicuntur, *ἀκούσαντες καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ*, *quum audiviſſent* Demetrium, *& eſſent jam ira pleni*, *clamaviſſe:* quum Socii navigationis Paulinæ, exemplo ejus excitati XXVII, 36. dicuntur *εὔθυμοι γενόμενοι bono animo præditi*, *cibum quoque cepiſſe:* quum denique Herodes Agrippa ab Angelo percuſſus XII, 23. dicitur *γεν. σκωληκόβρωτος*, *phthiriaſi laboraſſe*. Hæc ſunt omnia illa loca à Viro Cl. allata ad probandam *perpetuam illam Lucæ rationem* in voce *γενόμενος Paſſivæ ſemper ſignificationis*, & ita prorſus paſſivæ, ut conveniat ſuæ interpretationi dejecti ab aliis Cadaveris. Sed inter quæ loca, & inter Caſaubonianam illam expoſitionem, nihil, ut dixi, reperio diſcriminis, niſi forte ultimum locum de Herode quis velit excipere. Cauſa quidem rei memoratæ, *trepidationis*, *timoris*, *iræ*, *boni animi* &c. in omnibus oritur aliunde, ſed & in Juda tali modo præcipitato eſt non ab ipſius voluntate, ſed à laqueo rupto aut ſoluto præter ipſius opinionem. Nihil ergo in omnibus his locis ineſt idoneum ad excludendam illam Caſauboni expoſitionem: nihil ad probandam *perpetuam illam rationem Lucæ*, ſecundum quam *πρηνὴς γενόμενος* exponi neceſſario debeat, de Juda *ab aliis prorſus* hominibus *præcipitato*, immo ne de vivo quidem ita præcipitato, ſed omnino de *cadavere* ejus ex hac phraſi unice exſculpendo: nihil denique, unde liqueat, Caſaubonum *non recte intellexiſſe hanc phraſin ex uſu illius, qui ſcripſit πράξεις Ἀποστόλων*.

Sed quid? ſi jam oſtendam etiam Activum, ut dicitur, ſenſum, quo à pleriſque Interpretibus creditur Judas, per ſe, ſuo conſilio & voluntate, *πρηνὴς γενόμενος*, ſe ipſum in præceps dediſſe, ab Lucæ *ratione* & *uſu* vocabuli *γενόμενος* nequaquam eſſe alienum, ſed in iiſdem Actis, in eodem Capite, in eadem oratione Petri, immo in ejuſdem Loci proximis ſuperioribus, manifeſte reperiri, quis tum non obſtupeſcet penitus, in primis, quando cogitabit tam confidentem Viri Cl. aſſeverationem

tionem de verbo vulgatiſſimi apud Lucam æque ac alios Scriptores uſus, reſtringendo præter ullam rationem ex latiore & receptiſſima ſignificatione in peculiarem & unicam? Etenim Lucas Act. I, 18. adhibet illud de Juda πρηνὴς γενόμενος, at ℣. 16. de eodem ait, περὶ Ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσι τὸν Ἰησοῦν, *de Juda, qui fuit ductor eorum, qui ceperunt Jeſum.* Hic jam rogo, an iſtic illud γενόμενος non ſit intelligendum *de ipſo Juda & facto ejus,* an ille quod duxit eos, non *fecerit id ipſe, opera ſua, & voluntate propria inſtigante?* cujus tamen ſignificationis exemplum apud Lucam occurrere, toties, tam diſerte, tam aſſeveranter, in utroque libello negatur à Viro Cl. Nam quid tandem diſcriminis eſt inter has phraſes, Ἰούδας γενόμενος πρηνής, *Judas ſua voluntate præceps factus eſt,* ſeu *in præceps ſe dedit:* & Ἰούδας γενόμενος ὁδηγός, *ſua voluntate Ductor eorum factus eſt,* ſeu *Ducem ſe iis præbuit?* Certe enim Judas ſponte ſua utique *abiit ad Pontifices, & dixit, quid vultis mihi dare, ut ego eum vobis prodam: quumque illi promiſiſſent XXX. argenteos, ex eo* ἐζήτει εὐκαιρίαν, *QUAESIVIT oportunam occaſionem prodendi eum,* ut refert Matthæus cap. XXVI. Eadem confirmat Marcus cap. XI. & Lucas XXII. Jam annon hic declaratur *voluntas propria* Judæ γενομένου ὁδηγοῦ καὶ προδότου? an vero de media via ſubito arreptus eſt invitus à militibus, ut Simon Cyrenæus ad portandam Chriſti crucem, ſic ille ad faciendam proditionem? Vide mi Lector, quo recidat tandem, quod Vir Cl. primus & *Solus in Luca deprehendit ac patefecit,* quod *enunciat PALAM, nec Salmaſium, nec quenquam alium, rite attendiſſe ad genium & locutionem illius Scriptoris.* Et tamen addo jam alia ex eodem Luca, qui in *Euang.* I, 2. οἱ ἀπ᾽ ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου, *qui ab initio ſpectatores fuerunt & adminiſtri rei geſtæ.* Et XXIV, 22. ἀλλὰ καὶ γυναῖκές τινες ἐξέστησαν ἡμᾶς, γενόμεναι ὄρθριαι ἐπὶ τὸ μνημεῖον, *ſed & mulieres quædam perculerunt nos, quæ matutinæ venerunt & fuerunt ad ſepulchrum.* Quid? an illæ raptæ & abductæ ſunt, an vero ultro ive-

iverunt, ad ſepulchrum. Sic ℣. 32. καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν, *& ille ſubduxit ſe ex eorum oculis.* Plane ut in contrarium Ælianus V. H. I. 21. de homine, qui ſua ſponte & voluntate venit in conſpectum Regis, ἐμφανὴς γενόμενος τῷ βασιλεῖ. Sed & ita paſſim Lucas in *Euang.* de venientibus in aliquem locum, γενόμενος κατὰ τὸν τόπον, X, 32. γενόμενος ἐπὶ τοῦ τόπου, XXII, 40. γενομένων ἡμῶν εἰς Ἱεροσόλυμα, *Act.* XXI, 17. γενομένου μου εἰς Ἱεροσόλυμα, *quum profectus eſſem*, XXV, 15. Omnia hæc ſunt utique *voluntatis propria, & facti*, quod non *aliunde ſupervenit*, ſed ab ipſis eſt hominibus profectum. Quid jam videtur, Lector, de *fundamento* hoc *paſſivæ* prorſus & *Semper* ſignificationis, *quod nec negari ullo genere debeat, nec everti queat?* Quod ſi alios jam Scriptores, etiam Sacros, etiam Euangeliſtas, vellemus advocare, exempla haberemus noſtræ interpretationis fere innumera. Sed hæc recuſat V. C. de eo ipſe ſatis certus, quaſi ſcilicet Lucas in tam quotidiani uſus vocabulo aliquid peculiare captaſſet. Non poſſum tamen, quin oſtendam, quo ſenſu alii totam hanc phraſin, πρηνὴς γενόμενος, adhibuerint. Certe Athanaſius in Epiſt. ad Serapionem, ab Heinſio jam allatus, de Ario in latrina, vivo adhuc, ſed per vim ſubiti & lethiferi morbi prolapſo, dicit eum æque ac Judam, πρηνῆ γενόμενον λακῆσαι μέσον. Videmus hinc, quomodo Græcus ille Scriptor acceperit verba hæc Lucæ vel Petri de Juda, tanquam vivo & ſic in præceps lapſo: videmus quomodo ea ad vivum quoque, ſed hoc facto morientem, tranſtulerit Arium: videmus convenire hoc prorſus cum Caſauboniana interpretatione. At Syneſius Epiſt. 57. προσῆλθον Θεῷ, καὶ πρηνὴς καὶ γονυπετὴς ἱκέτης γενόμενος, θάνατον ἀνθ' ἱερωσύνης ᾐτούμην: *acceſſi ad Deum, & pronus ac in genua prolapſus ſupplex, mortem pro ſacerdotio optabam.* Ex hoc loco liquet, quid illi ſit πρηνὴς, ſcil. qui pronus in genua cadit: quid ſit πρηνὴς γεν. ſcil. is, qui id ſua ſponte & voluntate facit. Ita vero habemus jam exemplum utriuſque ſignificationis, & Activæ

illo-

illorum, qui Judam ab ſe ipſo præcipatum volunt, & Mediæ Caſauboni, qui eum per cauſam rupti forſan laquei prolapſum ſtatuit. Vir Cl. multum ſudabit, opinor, antequam vel unum adferat exemplum iſtius phraſeos in ſuo paſſivo prorſus ſenſu adhibitæ ita ſimpliciter de eo, qui ne vivus quidem, ſed jam mortuus, jam cadaver, ab aliis præcipitatus fuerit. Nam ut antea jam dixi, ſi maxime ex Luca probari potuiſſet perpetua illa ratio, & orta inde illa neceſſitas interpretationis, qua πρηνὴς γενόμενος omnino exponi deberet de præcipitato non ab ſe, non caſu quodam fortuito, ſed prorſus ab aliis hominibus: tum vero ſimplex hæc phraſis, nihil *Cadaveris* utique præferens, aut deſignans, nullo mortis alterius in ſuperioribus facta mentione, neutiquam ergo de Cadavere, ſed omnino de vivo Juda, & ejus morte in præceps ab aliis quoquo modo depulſi, foret accipienda. Sed fundamentum illud paſſivæ prorſus ſignificationis ſatis liquido jam, niſi valde fallor, evertimus, & ſimul docuimus Lucam æque ac alios Scriptores illud γενόμενος in ſenſu activo quoque & medio adhibuiſſe.

Neque vero dubium eſſe cuiquam debet, quin alteruter ſenſus in hac quoque phraſi apud eum ſit verus & genuinus. Nam ſi paſſivo Viri Cl. ſenſu eam adhibuiſſet Lucas, multa debuiſſet addidiſſe, ut intelligi ipſe poſſet, quæ utique prætermiſit. Debuiſſet memoraſſe, *à quibus* dejectus fuiſſet, dein *publice an privatim*. Et de Cadavere ſi his verbis egiſſet, debuiſſet omnino *genus mortis*, qua Judas periiſſet, expoſuiſſe prius, vel ſaltem *qua de cauſa*, & *in quem locum*, ita fuiſſet abjectus. At ſicuti nulla iſtic mentio fit *cadaveris*, ſic nec *pœna*, nec denique *loci*, in quem per modum pœnæ poſt mortem fuerit abjectus. Vir Cl. hæc omnia quidem ponit, ſed abſque ulla Scripturæ S. litera. Neque vero probat, quod maxime omnium probare debuiſſet, locum ſcil. fuiſſe Hieroſolymis, in quem projici damnata cadavera, & ſub dio relinqui ſolerent. Quod ipſe

 affir-

affirmat quidem, ſed ἄπερ γραφῆς. Immo, quod mireris, fatetur ultro, *Exercit.* p. 195. *hujuſmodi aut VALLEM, aut MOREM projiciendi cadavera fuiße Hieroſolymis, Nullum ſcripſiſſe, vel potius non meminiſſe ſe alibi legiſſe:* licet illud pag. 188. *probandum ſibi reſtare* ipſe agnoviſſet. Hoc autem ipſum quum illi à Fellero objectum eſſet, ut videri poteſt in hac *Defenſione* p. 28. aſtute prætermittit iterum probationem, quæ tamen maxime poſtulabatur, talis loci ſeu *vallis* cadaveribus abjiciendis deſtinatæ: tantum pag. 46. & ſeqq. ſtudet probare, quoſdam etiam in Judæa inſepultos fuiſſe abjectos & relictos, ſed exemplis nihil probantibus, h.e. exemplis extraordinariis, belli aut tumultus civilis, veluti quando Jeroboami familia à Baſano omnis excisa, & præda canibus ac volucribus relicta fuit extra ordinem ex Dei denunciatione, æque ac Joramus Achabi & Jezabelis F. in vineam Nabothi projectus legitur, ſed incertum, quamdiu. Feſtivum inprimis eſt, quod Zelotas in obſidione Hieroſolymitana maxime *conſpici* jubet, *utpote ſtrenuiſſimos patriæ Legis defenſores*, qui tamen Zachariam de templo dejecerint in ſubjectam vallem & reliquerint inſepultum. At vero, qui Joſephum legit, nec tantum inſpexit leviter, non ignorare poteſt, ab illo ipſo Zacharia illis exprobratas eſſe πάσας αὐτῶν παρανομίας, *omnia quæ fecerint contra Leges*, lib. V. cap. 1. *B. Jud.* Et ibidem mox vocari eos ideo τοὺς καταλύοντας τὰ πάτρια, *qui patrias leges & ritus tollunt*. Illi vero non tantum Zachariam, ſed & alios complures uſque ad XII millia, occiderunt & abjecerunt inſepultos, ſed quos noctu, congeſto manibus ſuis pulvere exiguo, utcunque humaverunt propinqui aut amici. Verum omnibus hiſce, à Viro Cl. allatis, in quibus ne unum quidem eſt ordinarii ſupplicii aut moris, nedum hominis, qui ſibi necem conſciverit, & ideo abjecti, opponitur rectiſſime locus Joſephi *Bel. Jud.* III. 14. p. 853. qui iſtic de perpetuo ſui adhuc temporis more loquitur: Τὺς

ἀνε-

ἀνελόντας ἑαυτοὺς, παρὰ μὲν ἡμῖν, μέχρις ἡλίου δύσεως ἀτάφους, κρύπτειν ἔκρειναν, καίτοι καὶ πολεμίους θάπτειν θεμιτὸν ἡγούμενοι: *illos, qui ſe ipſi occiderunt, apud nos, uſque ad occaſum ſolis inſepultos*, dein *abſcondere* tamen *decrerunt*, ſcil. majores noſtri, *quamvis etiam hoſtes ſepelire fas cenſuerint.* Abjiciebantur ergo, ſed uſque dum ſol occideret, tum vero condebantur ſub terra, non autem honorabantur juſta ſepultura, quæ ceteroquin etiam hoſtibus concedebatur. Non ergo abjiciendus erat Judas in neſcio quam vallem, & iſtic relinquendus ſub dio, ſed humandus & abſcondendus. Locum hunc olim jam objecit Fellerus ſeu Dermaſius Viro Cl. qui tamen eum in hac *Defenſione* ſilentio præterit, utrum quia indignum reſponſo judicavit, an quia nihil habuit, quod reſponderet? Ceterum plura etiam attulit ille pag. 33. &c. ex Joſepho, Philone, & aliis, quibus nihil hic video repoſitum, licet publicæ & ordinariæ conſuetudini, quam commiſcitur Vir Cl. præter ullius Vetuſti ſcriptoris auctoritatem, ut ipſe fatetur, ſint plane contraria. Sed & tantum abeſt, ut ordinario modo in vallem quandam ſub dio abjecta fuerint damnatorum cadavera, ut in communia Vilium cadaverum ſepulchra condi ſolerent, id quod diſcere potuiſſet ex Jeremia XXVI, 23. ubi cum Urias propheta ſſet contra Urbem & Terram Judæorum, Rex Jojakimus eum quæſiviſſe dicitur, ut interficeret; & arceſſiviſſe ex Ægypto, & *percuſſiſſe gladio, & projeciſſe cadaver ejus in ſepulchra plebis.* Confirmatur id ex Maimonide, qui in tract. *Sanhedrin* cap. XIV. §. 9. duo fuiſſe ſepulchra damnatis, unum, in quo conderentur lapidati & ambuſti, alterum, in quo capite truncati, & ſtrangulati, idque ad ſua tempora deveniſſe per traditionem, ait. Hæc habent omnem ſpeciem rei ſolitæ & ordinariæ, quam non evertunt extraordinaria quædam, eaque nullum plane deſignantia certum locum aut vallem, in quam publicitus cadavera dejici ſolerent. Cujus rei probatio, quam Amici

& Ini-

& Inimici, ut ipſe teſtatur, (vide pag. 46.) à Viro Cl. efflagitarunt quam maxime, quum prorſus nulla ex parte neque in hoc ſecundo libello poſt duodeviginti annos præſtetur, liquet ergo etiam hoc argumento, irritam eſſe & inanem illam interpretationem verborum Lucæ de cadavere Judæ poſt ſuſpendium abjecto in publicam vallem, ſi maxime illa verba talem paterentur interpretationem, quam ea minime pati clariſſime demonſtravimus. Quapropter quum nulla prorſus apud Lucam fiat mentio Cadaveris, neque ulla publicæ Ignominiæ aut Pœnæ; quum nullo prorſus exemplo publicum illum Morem in vallem abjiciendi talia cadavera probare potuerit Vir Cl. quum denique verba ipſa πρηνὴς γενόμενος, non modo, ſi maxime ex ſententia Viri Cl. forent illo tam paſſivo ſenſu accipienda, vel ſic tamen exponi deberent omnino de vivo Juda ab aliis quibuſcunque in præceps acto: ſed etiam è contrario accipi poſſint & debeant alio ſenſu, & quo ea acceperunt omnes, Græci & Latini Patres, Interpretes Antiqui & Recentiores: certiſſimum itaque eſt, deſignari apud Lucam iis verbis mortem Judæ, ſicut & poſtulabat nexus orationis Petrinæ. Satis igitur *cavent Viri Probi*, ut nos monet Vir Cl. *quid ſcribant*, qui viam quærunt conciliandi de illa morte Judæ Lucam cum Matthæo, qui cum nihil aliud, quam ſimpliciter ἀπήγξατο ait. Salmaſius, qui omni modo, ut cap. II. dixi, voluit hoc verbum accipi de *ſuſpendio*, eo prolapſus eſt, ut de morte Judæ in diverſa abiiſſe Lucam & Matthæum, & ex hujus ſententia, *ſuſpendio*, at illius, *præcipitio* voluntario, Judam periiſſe, affirmare ſuſtinuerit. Verum hoc eſt nodum non ſolvere, ſed præcidere. Nolo longius egredi, aut varias omnium memorare ac refutare ſententias. De duabus tantum agam, quarum alterutra mihi videtur præ ceteris ſpecioſior. Caſaubonus ergo cenſuit Judam ſe ſuſpendiſſe, ſed laqueo rupto decidiſſe in præceps. Nihil

hæc

hæc interpretatio habet, quod à veriſimilitudine abhorreat. Nam fruſtra rogatur, ubi memoretur *laqueus ruptus*, quum perpetui & neceſſarii ſit uſus in conciliandis locis, quæ ſunt ἐναντιοφανῆ, conſtituere, additis quibuſdam circumſtantiis, caſum habilem, in quem utriuſque loci ſententia concurrere poſſit. Longe utique oportunius eſt, una rupti laquei circumſtantia conciliare ſuſpendium & præcipitium, quam totam Hiſtoriam Lucæ conferre in *Cadaver*, quod nullâ indicatur literâ, & fingere inſuper publicam inter Judæos conſuetudinem à Lege Moſaica & gentis moribus alieniſſimam, & quam inſuper fateri debeas ab nullo ſcriptore memoratam, aut abs te uſpiam repertam. In uno tamen hæſito, quod ſcil. Petrus apud Lucam nullam omnino faciat mentionem *ſuſpendii*, neque Matthæus *præcipitii*, quum tamen ad infamiam iſtius mortis, & exemplum vindictæ divinæ in illum proditorem, vel maxime pertineat, utrumque conjunxiſſe, idque vel verbo facere potuiſſent. Et ſane ſi utrumque in Judæ morte ita ſimul accidit, tum vero non *ſuſpendio* ille periit, ſed *præcipitio*, atque adeo minus accurate Matthæus certe videri poſſet locutus, quando ſimpliciter Judam dixit ἀπήγξατο, *ſuſpendiſſe ſe*, quaſi re perfecta, licet id ſuſpendium fuiſſet irritum, & divina providentia eluſum, ac longe fœdiore modo, effuſis etiam inteſtinis, periiſſet Judas. Malim itaque, quando in utriuſque loci verba aciem judicii intendo, arripere ſententiam Dan. Heinſii, Pricæi, aliorumque, qui exiſtimant, verbo illo ἀπήγξασθαι Matthæum declarare tantum, Judam ſibi ex animi deſperatione & anguſtia mortem quæſiviſſe & reperiſſe qualemcunque, at Petrum apud Lucam diſerte & proprie eam mortem definiviſſe, ſive Judas jam ultro ſe præcipitaverit, ſeu vertigine ſubita captus per illum graviſſimum & continuum animi mœrorem, ex alto ceciderit pronus. Ceterum hæc conciliatio, quæ nihil habet abſonum, nihil aliunde adſcitum, quæ com-

commodiſſima eſt & facillima, & nihil relinquit hæſitationis, confirmabit jam ſimul, quod cum maxime quæritur, ſcil. verbum ἀπάγχεσθαι etiam aliud quid notare, quam *ſuſpendium*, æque ac ejus Activum ἀπάγχειν, & Simplex ἄγχειν cum Derivatis. Sed de qua re cap. ſeq. agemus.

Cap. IV.

Quo agitur de Analogia ſignificationis Verbi Ἀπάγχεσθαι, *& de Verbo* Ἀποκαρτερεῖν.

Videndum ergo nunc, quid ferat vis Verbi ἀπάγχεσθαι. Vir Cl. eam reſtringit & coercet intra unicam ſtrangulationem, quæ fit laqueo. Ita enim *Exercit.* p. 155. Ἀπάγχεσθαι (*non enim loquimur de forma activa ἀπάγχειν, quæ poteſt eſſe multiplex magis*) *cenſemus nunquam adhiberi, niſi de violentia extrinſecus in collo adhibita, nec vero de quavis tali violentia, ſed quæ circuitu laquei id anguſtat. Quid dico? immo etiamſi manu id fiat, non dixerunt ἀπάγχεσθαι*. Ego vero ad Ælianum *non intercedere me* dixi, *quo minus compluribus in locis ἀπάγχεσθαι notet ſe ſuſpendere, & ſæpiſſime adhibitum fuerit à Veteribus ad ſuſpendium proprie denotandum; ſed ut id ſolum notet neceſſario ubivis*, id vero *mihi à veriſimilitudine abhorrens videri*. Ita habes, Lector, ſtatum noſtræ controverſiæ. In qua Ego iſtic contra Salmaſium tunc unice diſputans, qui præivit Viro Cl. primum duxi argumentum ab Analogia ſignificationis, qualia argumenta quum à veriſimili petantur, etiam concluſionem non plane certam, ſed probabilem formant, atque ideo & Ego Salmaſii ſententiam minime veriſimilem, ſeu, quod idem eſt, *ab omni veriſimilitudine abhorrentem videri*, dixi, & dicere debui. Hæc tamen Analogia, quanto conſtantior eſt, & in proximis quibuſque vocabulis ac formis reperitur, tanto majorem quoque habet vim ad probandum. Jam vero ſi unquam virium

virium quidquam habuit, in meo id argumento habeat, neceſſe eſt, quippe quod oſtendit, ipſum Simplex & Primitivum nihil continere, quod *laqueum* ulla ex parte deſignet, immo vero aliud quid etiam, quam *ſuſpendium*, notare, idque facere ipſum quoque Activum verbi ἀπάγχεσθαι. Etenim ſimplex ἄγχω haud dubie derivatum eſt ab ἄγχι *prope*, potius quam ab ἄγω, per pleonaſmum τοῦ χ, ut cenſet Etymologici Magni Auctor. Frequens autem Veteribus eſt illud ἀγχι. Heſychius ideo, Ἄγχι exp. ἐγγὺς, πλησίον. Homerus *Iliad.* P. ℣. 300. ὁ δ᾽ ἄγχ᾽ αὐτοῖο πέσε πρηνὴς ἐπὶ νεκρῷ: *ille autem* Hippothous *prope ipſum* Ajacem *cecidit pronus in cadaver* Patrocli. Heſiodus ἔργων, 639. Νάσσατο δ᾽ ἄγχ᾽ Ἑλικῶνος, *Habitavit autem prope Heliconem*. Hinc jam ἀγχοῦ, ἀγχόθι, idem ſignificantia, & porro ἀγχοτέρω, ἀγχοτάτω. Sed &, ne dubites, hinc formatum eſſe verbum ἄγχω, Heſychius Ἄγχε exp. πνῖγε, καὶ ἔπνιγεν, πλησίαζε. h. e. *ſuffoca, & ſuffocabat*, (quia ἄγχε eſt etiam Imperfectum ſine augmento) *prope accede*, vel *admove*. Similiter Ἄγχει, φέρει, πνίγει, πλησιάζει. Nempe ut ἄγχι eſt πλησίον, ſic ergo & Ἄγχω eſt proprie πλησιάζω, h. e. id quod ſeparatum eſt, *conjungo & conſtringo*. Quia vero fauces apertos habent meatus, per quos ſpiramus, & alimenta ſumimus, quando igitur illæ occluduntur, & ita junguntur, ſive id fiat interiore vi morbi aut angoris, ſive exteriore vi collo adhibita, id præcipue dicunt Græci ἄγχειν & ἄγχεσθαι. Unde Etymologici Auctor ἄγχω exponit τὴν φάρυγγα συνάγω, πνίγω, *guttur conjungo* vel *conſtringo*, *ſuffoco*. Porro, quia in Hiſtoriis maxime memorantur extraordinarii caſus, atque adeo ii homines inprimis, qui voluntariam ſibi conſciſcunt mortem; & quia inter hos uſitatiſſimum fuit olim ſuſpendium, in quo fauces conſtringuntur & occluduntur: hinc verbum ἄγχειν cum derivatis & compoſitis frequentiſſime omnium nobis occurrit, etiam abſolute, in illa *ſuſpendii* ſignificatione. Non tamen ita, ut plane perpetuum hoc ſit: quum pro omni etiam vexatione ponatur. Hinc Chryſoſtomus ad

Mat-

Matthæum ἄγχειν τὸν δοῦλον pro eo poſuit, quod in Euangelio dicitur πνίγειν, h. e. *obtorto quaſi collo rapere.* Et apud Eundem, πνιγόμενοι καὶ ἀγχόμενοι τῷ συνειδότι, *conſcientia ſua vexati & redacti in anguſtiam animi.* Sed &, κἂν μυρία ἄγχῃ πράγματα, *etiamſi innumera animum premant negotia.* Tum apud Lucianum, καὶ περιστάντες ἄγχουσιν αὐτὸν, *& circumſtantes urgent ac premunt eum.* Apud Apollodorum Hercules, περιθεὶς τὴν χεῖρα τῷ τραχήλῳ, κατεῖχεν ἄγχων· *circumjecta manu collo ipſius, tenuit eum premens.* Hæc ab aliis, & poſteriora ab ipſo Cl. V. allata ſunt. Adde his eundem Lucianum in *Anacharſi*, initio, ubi referens varias luctantium actiones, οἱ δὲ ἄγχουσι, *illi vero comprimunt* ſcil. manibus *aliorum fauces.* Et dein, ὁ δὲ πῆχυν ὑποβαλὼν τῷ λαιμῷ ἄγχει ἄθλιον, *cubitum ſubjiciens gutturi premit miſerum.* Hinc jam Suidas, Ἄγχων exp. περισφίγγων, θλίβων, *undique conſtringens, premens.* Et addit ex Veteri Auctore locum, ὁ δὲ ἄγχων τὴν αὐτῆς δεξιὰν, καὶ περιάγων, περιαιρεῖται τὸ ξίφος, *ille vero conſtringens ejus dextram, & circumagens, adimit ei gladium.* Denique inde factum, ut & *frenare* equum Græci dixerint ἄγχειν. Heſychius, Ἄγξαι, χαλινῶσαι. Quod ſumpſit haud dubie, ut ſolet, & ut monuit jam Suicerus, ex LXX. Hebraicæ Scripturæ Interpretibus. Nam apud eos reperias Pſalmo XXXII, 9. hanc ipſam verbi Formam & Tempus eo ſenſu: ἐν χαλινῷ καὶ κημῷ τὰς σιαγόνας αὐτῶν ἄγξαι τῶν μὴ ἐγγιζόντων πρός Σε· *freno & capiſtro maxillas eorum conſtringere, qui non accedunt ad Te.*

Ab hoc autem ἄγχω quæ deſcendunt, eandem habent varietatem ſignificationis. Ἀγχόνην ipſe V. Cl. *Exercit.* p. 124. *& dolorem, & morbum, & laqueum notare* ait. Certum tamen eſt, in ejus quoque vocis uſu vulgari, etiam quum abſolute & ſola reperitur poſita, frequentiſſimam eſſe *ſuſpendii* ſignificationem. Sed nihilominus verum eſt, notare etiam *ſummum animi dolorem.* Veluti apud Æſchinem, jam à Stephano allatum, τοῦτο δ' ἄρα ἦν ἀγχόνη καὶ λύπη τούτῳ, *illud fuit ſumma animi anguſtia & triſtitia illi.* Hinc jam apparet, quomodo accipiendum

ſit

ſit illud Ariſtophanis in *Acharn.* p. 376. Ταῦτα δῆτ᾽ οὐκ ἀγχόνη; *Hæ res nonne ſunt maximum tædium, quod mortem conciliare valeat.* Sed & pro morbo aut *ulcere gutturis* ponitur. Pollux Onom. IV. 25. Ἀγχόνη, πυώδης ἀπόστασις, μεταξὺ ἐπιγλωσσίδος καὶ ῥίζης γλώσσης; *Anchone eſt ulceroſa ſuppuratio inter epigloſſidem & radicem linguæ.* Et laxius Heſych. Ἀγχόνην interpretatur πνιγετὸν, *ſuffocationem.* Hinc jam, Medicis etiam uſitatiora, Κυνάγχη, Συνάγχη, Παρακυνάγχη & Παρασυνάγχη, quæ paſſim apud Hippocratem, Galenum, Paulum Ægin. atque Alios reperias. Aretæus lib. I. cap. 7. Συνάγχην τήνδε καλέομεν, οἷον συνδέουσαν ἔνδον καὶ ἄγχουσαν. *Synanchen eam appellamus, utpote conjungentem ea quæ intus ſunt, & prementem.* Hinc jam Latinorum *Angina*, quæ vox ex Græco ἄγχη vel ἀγχόνη haud dubie formata, ſola notat, ut docet nos Celſus IV, 4. ſimul Græcorum Κυνάγχην, Συνάγχην, &c. Et Verbum *Ango*, quod manifeſte Græcum, vetuſtum quoque Græci Verbi uſum declarat, ab animi dolore ſignificando neutiquam abhorrentem. Prætereo alia à verbo Ἄγχειν derivata, Veluti Ἀργυράγχη, vocabulum inde formatum conſulto, ut Demoſtheni Συνάγχην ſimulanti, ſed pecunia corrupto, objiceretur: Λιμαγχῶ & Λιμαγχονῶ, *Fame eneco* &c. Neque tamen præterire debeo fruticem Κυνάγχον & παρδαλιαγχὲς dictum, quia ejus folia farinæ permixta κτείνουσι *occidunt canes, lupos, vulpes, & pantheras*, teſte Dioſcoride IV, 81.

Omnia hæc demonſtrant igitur liquido ſatis, Verbum illud ἄγχειν cum derivatis etiam aliud quid deſignaſſe apud Veteres Græcos, quam *ſuſpendium* aut *exteriorem & violentam conſtrictionem faucium:* nihil in eo eſſe, quod noſtram interpretationem aut Veterum uſum duxerit unice ad *laqueum.* Videbimus jam Compoſitum Ἀπάγχειν & Ἀπάγχεσθαι, in quo quis non miretur ita diſtingui in diverſas rerum ſignificationes formam Activam & Paſſivam ſeu Mediam, & illi quidem latiorem & laxiorem Simplicis relinqui, hanc ve-

ro unice ad *ſuſpendium* redigi? Ipſe V. Cl. è contrario *Exercit.* pag. 113, & 114. ex duobus Æliani locis, quorum in altero occurrit ἀπάγχειν, in altero ἀπάγχεσθαι, quia prius illud certioris iſtic putabat ſignificationis, ex eo concludit, utique poſterius, quod incertius cenſebat, eodem modo interpretandum, quo prius illud & certius, ſeu ex illa τοῦ ἀπάγχειν unius loci *notatione, quæ certa eſt, incertam alterius loci*, ſeu τοῦ ἀπάγχεσθαι, *colligendam.* At quomodo cohærent hæc, iſtic ex Activo conſtituere ſignificationem Paſſivi vel Medii, ceteroquin incertam, & per totum fere libellum negare tamen τῷ ἀπάγχεσθαι eam vim, quam agnoſcere in τῷ ἀπάγχειν debeas? Palam enim teſtatur Vir Cl. *Exercit.* p. 155. *non loqui ſe*, quando ἀπάγχεσθαι arctiſſime vult accipi, *de forma Activa*, ἀπάγχειν, *quæ poſſit eſſe multiplex magis.* Nempe allatus erat à Stephano locus ex Homero *Odyſſ.* T. 230. ubi Canis dicitur hinnulum primis pedibus tenere & ἀπάγχειν, h. e. *elidere & letho dare.* Ergo ſalva manſit Activo ſuæ ſignificationis latitudo. Similiter vero apud Ariſtophanem *Pace*, pag. 682. *Muſtela* dicitur ἀπάγξαι τὸ δρᾶμα Καρκίνου, *eliſiſſe & devoraſſe fabulam* illius, ſcilicet, per alluſionem ad Nomen Fabulæ, quæ dicebatur οἱ Μύες, *Mures.* Liquet ex his, Verbum Ἀπάγχειν, licet frequentiſſime notet proprie dictam ſtrangulationem & ſuſpendium, ſignificare tamen etiam, quovis modo elidere animali ſpiritum, & letho dare, quod iſtic mordendo & devorando utique feciſſe finguntur canis & muſtela. Jam vero, quum videamus Veteres Compoſito in forma Activa tribuiſſe ſignificationem congruentem latitudini ſignificationis, quæ reperitur in Simplice Verbo cum omnibus fere Derivatis, cui veriſimile poteſt fieri, eam conſulto & quaſi de compacto negaſſe formæ Paſſivæ, & hanc ita præter omnem rationem coercuiſſe intra unam ſtrangulationis, quæ prorſus *laqueo* fit extrinſecus in collo, ſignificationem, licet origo & natura verbi nihil ferat, nihil contineat, quod *laqueum* proprie notet? Cer-

te Ego, ſi tantam viderem Analogiæ rationem & conſenſum, ſi non ſolum in Simplice Verbo cum derivatis, ſed & ipſo controverſi Verbi Activo, reperirem latiorem illam ſignificationem, (nam de Uſu verbi Paſſivi nondum ago, & ideo adhuc loquor, quaſi nullus ejus exſtaret Uſus) non auderem aſſeverare ita conſtanter, Paſſivam formam apud Græcos nullam aliam, quam *ſuſpendii*, habuiſſe ſignificationem, etiamſi certus eſſem, apud neminem Scriptorum, qui ad noſtram ſalvi pervenerunt ætatem, alio id ſenſu occurrere. Nam licet nobis nuſquam in iis, qui ſuperſunt, Auctoribus occurreret, vel ſic habere potuiſſet olim eandem, quam forma Activa, ſignificationem, & quam utique Analogia non modo non reſpuit, ſed & poſtulat, quum multa ſint vocabula, quæ tantum ſemel nobis occurrant, & tamen Græca fuerint, ac fuiſſent etiam revera, ſi maxime ille Auctor, apud quem unum reperiuntur, intercidiſſet: & quum, quoties aliquis Auctor etiam nunc in lucem primum editur, toties deprehendamus complura Græcæ Linguæ verba & phraſes, quæ nuſquam apud alios Auctores nobis antea occurrerant, ut vel ex Manethone conſtat, quem nuper V. Cl. in publicam emiſit lucem. Quid? nonne ipſe V. Cl. *Exercit.* p. 58. ex conjectura *Græcam linguam ſplendida acceſſione vocis*, ut ait, *eruditiſſima*, *ſed hactenus erudito orbi inaudita & inuſitata*, *locupletare* ſtuduit? dum pro *ἀκαιρολογία*, *garrulitas immodica & intempeſtiva*, legi jubet *λακερολογία*, me quidem haud probante, nec quoquam alio, ut opinor, facile laudaturo: ſed tamen patet ex eo, quid ſibi V. Cl. ſumat. Contra tales vero conjecturas locum habebat juſtiſſimum, quod Vir Cl. intempeſtive contra me inculcat *Def.* p. 76. *Quod in illis* (Græcæ Linguæ Scriptoribus, quos habemus) *non exſtat*, *ut ab nobis in Uſum Græcis ignoratum immittatur*, *quid niſi aut viam præſtruit errori*, *aut occaſio componitur omnibus indoctis quidlibet fingendi*. Quid enim eſt *immittere aliquid in uſum Græcis*, qui ad nos devenerunt, *igno-*

ratum, niſi fingere & componere integra vocabula, quæ nuſquam exſtent, eaque immittere ex pruritu & libidine emendandi minime neceſſaria in Veteres Auctores? At nihil *immittitur*, quando in locis dubiis & ideo controverſis Paſſivum vel Medium explicatur ſecundum Uſum Activi, ut & Simplicis cum ſuis derivatis. Longe enim aliud nova verba, phraſes, aut ſignificationes, fingere præter analogiam & uſum, aliud verbo per omnes formas, Activam, Paſſivam, Mediam, tribuere ſignificationem, quæ in Activa reperitur, & ab omnibus agnoſcitur, & quæ congruit primitivæ & uſitatæ Simplicis. Quis enim credat, omnes Græcos, tam diverſi ingenii, ſententiæ, gentis, & temporis homines, tamen ita conſulto in lingua vernacula, cujus uſus pendet ex liberrimo vulgi arbitrio, ſibi pariter tacito conſenſu, aut caſu quodam, ſine ulla cauſa, quaſi legem hanc dixiſſe, ut in Paſſivo tantum abſtinerent prorſus ab illa ſignificatione, quam Activo dabant, & primitivo ſeu Simplici Verbo. Accidit quidem ſæpe, ut paulatim tractu temporis ex vario ſeu laxiore vocabuli uſu prævaleat peculiaris quiſpiam, at raro ita conſtanter ab ipſo librorum ſcribendorum initio in una tantum Verbi forma rejicitur penitus uſus ſignificationis à primitivo ortæ, quæ alteri relicta eſt formæ. Quin iſtam ſi volumus viam inſiſtere, mox ſeparabimus in pleriſque rarioribus ſignificationibus Activa & Paſſiva, & ſingula ſuas ſibi ſignificationes ſeparatim habere jubebimus. Ipſum immo ἄσχειν & ἄσχεσθαι mox ſignificabit diverſa. Certe, niſi Chryſoſtomus dixiſſet αἰσχόμενοι τῷ συνειδότι, diceremus forſan, ἄγχειν quidem notare etiam *animi anguſtiam & vexationem*, at non ἄγχεσθαι. Et quum Heſychius ait Ἄγξαι (non Ἄγχειν) notare χαλινῶσαι, *frenare*, ſequeretur hac ratione, ut aſſeveraremus continuo, ne verbum quidem ἄγχειν in reliquis Temporibus, multo minus ἄγχεσθαι, ſed tantum hoc Aoriſtum Verbi Activi habere iſtam *frenandi* ſignificationem. Multa ejus generis affirmarentur,

ſed

ſed quibus, licet aliquando uno aut altero ſummum exemplo, ſæpe nullo prorſus, argui poſſent, nemo tamen Sapiens in tanta ſignificationis Analogia facile fidem habiturus eſſet.

Addidi his ad eam ſignificationis Analogiam clarius in hoc Verbo probandam, Ἄγχεσθαι & Ἀπάγχεσθαι eodem modo inter ſe differre, quo Πνίγεσθαι & Ἀποπνίγεσθαι, & ut Simplicia *Rem ipſam ſeu Actionem*, Compoſita *Finem ejus notent*. Hic vero animadvertas velim, Lector, quanto ſtudio rapiatur V. Cl. ad reprehendenda ſemper aliena. Nam hac mea locutione, aut hac quatuor illorum Verborum interpretatione, refellenda & vexanda, totam ferme implet *Defenſionis* ſuæ paginam 77. At ipſe in eodem hoc libello p. 32. ait, *quicquid de Vita Hominis dici poteſt, per illud Verbum*, ἀπάγξασθαι, *Terminari & FINIRI.* Et pag. 36. *Ex ipſis exemplis apparet, quæ differentia ſtatui debeat inter* πνίγειν & ἀποπνίγειν: *ut Compoſitum intelligatur de Angore, qui pergat in Necem, Simplex vero de eo, cui contingit id ut plurimum citra iſtum FINEM, etſi eouſque tendere poſſit*, εἰς τὸ ἀποπνίγειν. Obſecro Te, Lector, quid differunt hæc à Meis, niſi quod mea brevius, ceteroquin idem plane, dicunt. Addamus tamen his æque diſerta V. Cl. verba ex *Exercit.* p. 49. *Nego naturam Compoſiti hujus* (Ἀπάγχεσθαι) *id pati, ut id intelligamus de tali angore & ſtrangulatione, quæ citra Mortem, citra EXTREMUM caſum decidat ac prætereat. Eam vim habet perticula* ἀπὸ *in hoc Compoſito & ſimilibus, quaſi plene illud ſic exprimeretur* ἀπὸ τῆς ζωῆς ἄγχεσθαι. Quis credat, Virum, qui ipſe ita loquitur, potuiſſe tamen eo delabi imprudentiæ, ut meam illam locutionem de iſtis Verbis reprehendat? Quid enim, annon ipſe ἄγχεσθαι & πνίγεσθαι exponit de *angore citra iſtum Necis Finem, citra Mortem & Extremum caſum?* quid hoc eſt aliud, quam quod *notet rem ipſam ſeu actionem* angendi, τὸ ἄγχειν, τὸ πνίγειν? Porro nonne ἀπάγχεσθαι & ἀποπνίγεσθαι exponit ipſe de *Angore, qui pergat in Necem, qui ten-*

dat in illum Finem, in Mortem, & Extremum Caſum? Quid hoc iterum eſt aliud, quam iſthæc ergo verba *notare finem* iſtius rei vel actionis, ſeu notare *angorem uſque ad Finem, Necem, Extremum caſum?* Et tamen reprehendi debuerunt hæc mea, quaſi pueri alicujus, qui omnium, etiam locutionum ſuarum, Viro Cl. moroſe nimis aliena cenſenti rationem reddere debeat. Sed videamus, quibus jam Vir Cl. argumentis ſuum illud Magiſterium exerceat. Primum dicit, *Etſi præpoſitio* ἀπὸ *id ſupponere videatur, in multis tamen fallit.* Cantet hanc cantilenam ſibi, qui dixit utique *eam vim habere iſtam Præpoſitionem* in Ἀπάγχεσθαι & *ſimilibus*, ut ſcil. *Mortem* & *Extremum caſum* notet. Ego vero tantum de ἀπάγχεσθαι & ἀποπνίγεσθαι ſum locutus, non de *ſimilibus*, multo minus de Omnibus, licet in pleriſque ejuſmodi Compoſitis, quorum Simplicia notant actionem, quam mors, Finis iſtius actionis, ſequi poteſt vel ſolet, vera ſit iſthæc Præpoſitionis illius interpretatio, ut ipſe hoc probavit *Exerc.* p. 49, & 50. Ad hanc ergo claſſem neutiquam pertinet, certe fruſtra mihi magis, quam ipſi, opponitur ἀποπάτεσθαι, aut ſimilis originis & ſignificationis Verba. Deinde vero ait, ἀπάγχεσθαι *etiam in principio eſſe ejus actionis, quæ notatur per* ἄγχεσθαι, veluti quum *tortor laqueum aptat gulæ, quum vel levat, vel fulmentum pedibus perituri ſubducit, quum vexat rumpitque collum*, omnia illa *pertinere* affirmat *ad* ἀπάγχεσθαι, & *tortorem in qualicunque iſtarum actionum occupatum* poſſe dici ἀπάγχειν. Eandem porro eſſe rationem, quando *ſibi ipſe quis nocere vult.* Hoc ergo eſt alterum & præcipuum illud argumentum, quo mea locutio evertitur. Quo argumento Carnifex, quando hominem, ad rumpendos artus damnatum, imponit cruci, manus ejus & pedes diſtendit ac illigat ligno, jam tunc, ſcilicet, artus ejus rumpit, & neci deſtinatæ dat hominem. Sed ſumamus iterum Judam; ſi verum eſſet, quod certe accidere ita potuit, ut Judas ex arbore ſe ſuſpendens, rupta mox arbore, vivus evaſerit ex illo ſu-

ſuſpendio, ut tradiderunt multi Veterum, vel, ut Caſaubonus, ruptus fuerit laqueus, & ita quoque non perierit ille in & ex ſuſpendio, rogo jam, quid ille, qui aliquam, brevi licet tempore, ſenſiſſet faucium conſtrictionem, dici deberet, utrum ἀγχόμενος, an ἀπαγχόμενος, ex ipſius V. Cl. ſententiâ? Non utique ἀπαγχόμενος, quia *Natura hujus Compoſiti non patitur, ut intelligatur de tali angore & ſtrangulatione, qua citra Mortem, citra extremum caſum, decidat ac prætereat.* Ergo ἀγχόμενος tantum. Atqui animum tamen habuiſſet vere ſe ſuſpendendi, & ſuſpendio ſe interimendi, ſeu *occupatus fuiſſet in actionibus, quæ pertinebant ad* τὸ ἀπάγχεσθαι, quod animo habebat propoſitum. Ita vides, Lector, quam inanis hæc ſit reprehenſio, & ipſius Viri Cl. ſententiæ adverſa, & tamen concludit ille ſatis magnifice, ut ſolet: *Sane unuſquiſque videt, proprietatem diſtinctam quatuor iſtorum verborum* (ἄγχεσθαι, ἀπάγχεσθαι, πνίγεσθαι, ἀποπνίγεσθαι) *in alia parte quæri debere.* Mea hæc fuerat diſtinctio, quod ſicut ἀποπνίγεσθαι notat proprie Finem actionis illius, quæ per τὸ πνίγεσθαι declaratur, h. e. Mortem, ſic ἀπάγχεσθαι denotet omnem etiam Mortem, quæ oritur ex actionibus illis, h. e. Finem actionum illarum, quas verbum ἄγχειν & ἄγχεσθαι denotare ſolet. Ego vero vellem, Vir Cl. ab hujuſmodi inanibus, non dicam reprehenſionibus, ſed cavillationibus, manum abſtineret, quæ tempora noſtra & Lectorum morantur, & certiſſime declarant, illum, qui talia paſſim carpit & vellicat, vel incredibili flagrare, an laborare? ſtudio magiſterii in alios exercendi, vel licet nihil plane habeat, quod poſſit reprehendere, velle tamen aliquid in adverſario reprehendere aut caſtigare. Ego promitto, nunquam me ad talia deſcenſurum, aut tam inania, tam nihili & nauci, in Viro Cl. captaturum. Neque vero opus erit; ſatis enim habebo rerum, quas illi reponere poſſim, & quarum ſpecimen exhibebunt hujus Diſſertationis ultima.

Supereſt, ut in hoc Capite, quo Analogiam tantum

excutimus, agamus etiam de Verbo ἀποκαρτερεῖν. Scripſeram enim, ſicut ἀποκαρτερεῖν & διακαρτερεῖν de iis quidem maxime, qui *inedia* mortem ſibi conſciſcunt, ſed tamen nihilo minus etiam de iis, qui quaſvis neceſſitates, frigus, ſitim &c. ferre perſeverant, dicantur, ſic ἀπάγχεσθαι maxime quidem & frequentiſſime de Suſpendio, verumtamen ad illorum exemplum etiam de alia animæ eliſione & morte voluntaria adhiberi. Hic vero Vir Cl. quia illud in verbo διακαρτερεῖν liquido probavi ad Ælianum XIII, 23. licet argumenti vis in utroque verbo ſit plane eadem, & eodem modo ſignificatio uſitatior mortis per inediam arceſſitæ tranſlata ſit ad conſtantiam alterius neceſſitatis perferendæ, ſolum tamen invadit verbum ἀποκαρτερεῖν, quod alio etiam, quam inediæ tolerandæ ad finem uſque, ſenſu uſquam acceptum *neſciat, & libenter doceri cupiat;* nam apud H. Steph. ait *nulla porrectæ illius ſignificationis eſſe veſtigia, niſi ex Aretha* (ſcribendum erat *Areta*, quæ correctio, quia ſæpiſſime erratur à Variis Hominibus in H vel addendo vel omittendo, ſecus quam oportebat, longe ergo juſtior eſt, quam illa, qua V. Cl. *Defenſ.* p. 85. in me increpat *vitioſe nunc citari* ex Appiano ἀπαγχόμενον, quum *verum ſit* ἀπαγξάμενον. Adeo etiam minima, & manifeſta Typographorum vitia, curat hic *Cenſor*) unde Græca lingua non ſit diſcenda. At Aretas iſte contraxit Andreæ Cæſareenſis commentarios in Epitomen, atque ideo locutiones, ſi non plane omnes, at pleræque, ſunt illius Andreæ, qui ſæculo quarto ſucceſſit Baſilio M. in Cæſareenſem Cappadociæ Epiſcopatum. Sed & Aretas ipſe refertur ad ſæculum VI. atque ita longe antiquior eſt JCtis, qui Baſilica confecerunt, & quorum tamen auctoritate ad probandam Verbi ἀπάγχεσθαι ſignificationem utitur Vir Cl. p. 68. Non ergo rejicere penitus debebat tanto antiquiores. Nos vero adjiciamus aliquid ad ea, quæ Stephanus obſervavit. Nempe Euſtathius ad Hom. Il. Υ. p. 1175. ed. Rom. docet nos, Ἀποκαρτερεῖν etiam de ſupplicio ſuſtinendo fuiſſe adhi-

bitum.

bitum. Ait enim, Καρτερὸς δὲ ὁ ὅρκος, οὐ μόνον συνήθως ὁ Ἰσχυρὸς, ἀλλὰ καὶ ὁ Παραμόνιμος· ᾧ λόγῳ καὶ Καρτερεῖν τις ἀντὶ τοῦ Ἀναμένειν λέγεται. Ἔτι δὲ καὶ Ἀποκαρτερεῖν, ὃ πενίης εἶδός τι ἦν παρὰ τοῖς πάλαι. h.e. Καρτερὸν *vero jusjurandum, non tantum notat, ut ſolet, Validum, ſed & Permanens; qua ratione etiam dicitur aliquis* Καρτερεῖν *pro Tolerare, durare; inſuper etiam* Ἀποκαρτερεῖν, *quod ſupplicii genus fuit apud antiquos.* Nihil certe Stephanus de *ſupplicio*, verum de voluntaria morte hominum per inediam. Sed & qui fame necantur ab aliis, minus recte dicerentur ἀποκαρτεροῦντες, quum comedere ſoleant, quicquid reperiunt, etiam cibo aut alimento non idoneum, ut ex Druſo Germanici F. atque aliis abunde conſtat. Omitto jam Suidam, qui certe de vario genere mortis interpretatus eſt, Ἀπεκαρτέρησεν & Ἀποκαρτερήσαντα, & qui ſine dubio habuit auctoritatem iſtius interpretationis, licet exempla in noſtris ejus exemplaribus non reperiantur addita. Illud vero miror, quod Vir Cl. p. 78. dicat, ἀποκαρτερεῖν *mirabiliter ſane attributum uni ſignificationi & rei, à qua longiſſime abſit verbum* Καρτερέω. An ergo; ſicut ἄγχειν & πνίγειν notant ſimpliciter etiam ipſam actionem rei, quæ in verbis ἀπάγχειν & ἀποπνίγειν pergit ipſam in mortem, ita rem ſeu actionem verbi ἀποκαρτερεῖν, ſed ſimplicem & citra mortem, nullo modo notabit verbum καρτερεῖν? Res iſta eſt *famem & inediam pati.* Quid? an V. Cl. non conſuluit hic ſuum Stephanum, qui utique καρτερεῖν πρὸς λιμὸν, *patienter tolerare famem*, ex Xenophonte, & καρτερήσεις σιτίων καὶ ποτῶν, *conſtantiam in abſtinendo à cibo & potu*, ex Platone, lectoribus ſuis ingerit. Ita vero patet, quam vere καρτερεῖν *longiſſime abſit ab illa re*, cui *uni* ἀποκαρτερεῖν dicitur attributum. Denique, ut hoc unum addam, nemo minus explodere debebat argumentum ab Analogia ſumptum, quam Vir Cl. cujus utique ſtylus magnam partem conſtat ex vocabulis, quæ vel ipſa, vel certe tali ſenſu, nuſquam apud Auctores Latinos, qui ſuperſunt, reperiuntur, & ideo ſi quæ ejus generis excuſari poſſunt, ſola debe-

rent tunc Analogia defendi. Sed de his nunc non agemus, ſatis jam diu in hoc morati argumento. Tranſibimus ergo à Veriſimili ad Verum h. e. ab *Analogia* ad *Uſum* verbi Ἀπάγχεσθαι noſtro ſenſu.

CAP. V.

De Uſu vocis Ἀπάγχεσθαι, *& loco Ariſtotelis, ubi Animus dicitur* ἀπάγχεσθαι.

ITA hactenus egimus, quaſi nullus exſtaret controverſæ ſignificationis in hoc verbo uſus apud Tot Auctores Græcos, qui ad noſtras pervenerunt manus. Et negat id Vir Cl. diſerte *Exercit.* p. 155. ſed audacter prorſus contra tantum Analogiæ conſenſum. Nam quis eſt tandem ex iis, qui non ſoli ſe dederunt Linguæ Græcæ, ſed etiam alia habuerunt, quæ agerent, qui tamen omnes prorſus legerit Græcos Auctores, non Hiſtoricos tantum, ſed & Poëtas, Oratores, Philoſophos, Medicos, denique Theologos Chriſtianos, &c, ſi legerit, ita legerit, ut pronunciare de ſingulis vocabulis poſſit, an & ubi occurrant, & in ſenſu quidem non extraordinario, ſed analogico & naturali: veluti in hoc ἀπάγχεσθαι, ſenſu eo, qui Activo & Simplici cum omnibus derivatis tribuitur? Quis ita ab ipſo lectionis ſuæ initio ſcivit continuo, ad eum vocabuli uſum, antea nondum controverſum, ſibi maxime attendendum eſſe. Certe quicunque tandem labores illuſtrando, poſtquam controverſum eſſe cœpit, huic Verbo ſunt impenſi ab Heinſio, Salmaſio, Pricæo & nuper ab ipſo Viro Cl. præter tot alios, locus tamen ille Ariſtotelis ex vulgatiſſimo, ſeu quod omnium plurimum legi ſolet, Opere Πολιτικῶν VII. 7. hauſtus & prolatus à me, ac dudum hic variis oſtenſus, fugit omnes, licet ad controverſiam quam maxime pertineret. Quum enim Heinſius de morbo ex magno animi dolore orto acceperit Matthæi locum, & ideo verbum

ἀπάγ-

ἀπάγχεσθαι cum verbo Latino *ſtrangulandi* contulerit, de quo Ovidius dixerit, *Strangulat incluſus dolor*: quum Pricæus verbum illud ita expoſuerit, ut notarit, *vi ac impetu mœroris vitam* ſponte *evadere*, *ſolo dolore mori*; quum plerique alii hos ſequantur, & ideo paſſim Vir Cl. *Heinſii mœrorem*, *Grotii mœſtitiam*, *Pricæi ægritudinem* in loco Matthæi, *Pricæi iram & mœrorem*, *Voſſii iram ac dolorem* in loco Æliani exponendo exagitet: quum contra Vir Cl. diſertiſſime tradat, *hoc verbum nunquam adhiberi*, *niſi de violentia extrinſecus in collo adhibita per laqueum*; immo in hac *Defenſ.* p. 77. *conſenſum fuiſſe ab Græcis in talem unum hujus Compoſiti uſum*, *atque ſolummodo de CORPORE celebratum*, *licet illud ſuum* Ἄγχεσθαι *etiam ad ANIMUM retulerint*: quis negare ergo auſit locum Ariſtotelis, in quo diſertiſſime *Animus* dicitur ἀπάγχεσθαι *ab Amicis*, ad cauſam hanc ſupra omnes alios pertinere, & ideo ſilentio prætermitti non debuiſſe, ſi cuiquam fuiſſet cognitus. Sicuti ille vero latuit Doctis Viris de ea Voce litigantibus, ſic alios etiam inter tot & tam diverſos Græcæ Linguæ Scriptores adhucdum latere vix dubito, ſed qui eruentur forſan, poſtquam celebris adeo evaſit hæc controverſia.

Vir Cl. tamen *nihil expreſſum*, *nihil liquidum*, ad probandam controverſam Verbi ſignificationem in illo loco *videt*. Verum inde liquet, nihil poſſe dari tam certum & clarum, quod alius, cui moleſtum hoc accidit & adverſum, repudiare non auſit, inprimis ſi quis confidentiſſimis aſſeverationibus, in rebus controverſis, uti ſolet. Nam quid tandem quæritur, niſi id, an de *Corpore* ſolum, & ſemper, nunquam de *Animo* aut *animi dolore*, adhibitum fuerit hoc verbum? Quid vero eſt *adhiberi* tantum *de Corpore*, *aut de Violentia per laqueum in collo facta?* quid *adhiberi de Animo*, aut *referri ad Animum?* Annon ad Animum refertur, & de Animo adhibetur vox, Ἀπάγχεσθαι, quando diſerte *Animus ab Amicis* dicitur ἀπάγχεσθαι, ſeu, quando Poë-

ta

ta apud Ariſtotelem alloquitur τὸν Θυμὸν, *Animum*, rogatque, οὐ γὰρ δὴ παρὰ φίλων ἀπάγχεο; *nonne ab Amicis vexabaris?* Oſtendat Vir Cl. qui ſemper ultro agnoſcit, Græcos verbum Ἄγχεσθαι *etiam ad Animum retuliſſe*, & vocabulo Ἀγχόνη *dolorem animi* quoque ſignificaſſe, vel unicum locum, in quo hæ voces tam diſerte ad Animum referantur, quam in hoc loco verbum Ἀπάγχεσθαι. Sed quicquid teſtetur Vir Cl. adeo illi moleſtus accidit hic locus, ut ea occaſione iratus mihi impegerit illud γεγωνὸς, quod in meis ad Ælianum curis ſedulo perveſtigandis invenerat: & præterea quatuor minimum paginas, ad ſe ex hoc loco extricandum, eumque eludendum, expleat inaniſſimis cavillationibus, in quibus vere *nullum eſt coagulum*, quod de mea dicit iſtius loci expoſitione.

Primum ait *Defenſ.* p. 57. extr. *non dicitur ab Archilocho animus dolore ex injuriis amicorum* ἀπάγχεσθαι, *non Doloris, non Injuriæ amicorum mentio ulla facta ibi eſt.* At dicitur tamen diſerte *Animus* ἀπάγχεσθαι παρὰ τῶν φίλων, *ab amicis*, vel *cauſa ab Amicis data.* Quæ vero potuit fuiſſe cauſa, niſi *Dolor* ex Amicis & eorum facto ortus, niſi *Injuria Amicorum*, quos utique Archilochum iſtic *accuſare* (τοῖς φίλοις ἐγκαλῶν) diſerte ait Ariſtoteles. Sed & res ita manifeſta, ut Vir Cl. ipſe longe gravius loquatur de illis Amicis p. 81. extr. dum ait, *Archilochus increpans amicos, irritantes ſe, dicteriaque & ſcommata aculei plena jaculantes.* Hæc unde Vir Cl. hauſit, inde Ego hauſi *dolorem* τοῦ θυμοῦ, & *injuriam* τῶν φίλων. Sed longe tamen *juſtius* Ego, qui in Generalibus, *Dolore* & *Injuria*, me continui, obducerem Viro Cl. nullam prorſus mentionem hic fieri *ſcommatum* aut *dicteriorum*, nihil horum *iſtic dici*, quod veriſſimum eſt. Deinde vero multa effundit verba, ut doceat nos, θυμὸν etiam ſignificare *iram*, & præ ira multos ſe ſuſpendiſſe. Quod utrumque à nemine negabitur, ſed ab hoc loco prorſus eſt alienum, ut nihil magis. Diſerte enim iſtic Ariſtoteles de hoc θυμῷ:

Θυμὸς

Θυμός ἐστιν ὁ ποιῶν τὸ φιλητικόν: αὕτη γάρ ἐστιν ἡ τῆς ψυχῆς δύναμις, ᾗ φιλοῦμεν. *Θυμὸς eſt, qui facit, ut quis amet: hæc enim eſt illa mentis vis, qua amamus.* Minime ergo *iram* proprie hic notat θυμός, quamvis Ego quidem *iram* neutiquam velim ſeparatam ab illo *Dolore*, ſed omnem illam mentis facultatem notat, qua amamus, iraſcimur, dolemus. Sed ſi maxime hic notaret proprie *iram*, vel ſic tamen nihil ad rem faceret, niſi velit Vir Cl. *iram Archilochi laqueo ſuſpendi ab Amicis*, quod æque jocoſum foret, ac alieniſſimum eſt illud, quod addit, & exemplis probat, aliquos ſe ſuſpendiſſe vel interemiſſe ὑπ' ἀθυμίας, *ex deſperatione, qua quis animum deſpondet.* Quis quæſo, qui quid haberet, quod ulla ſpecie poſſet reponi, talibus ſe & Lectorem ſuum moraretur? Deinde probare etiam deberet, *Toties* occurrere illud θυμήσας ἀπήγξατο; *perfrequentem adeſſe* in illis narratiunculis ſuſpendii, mentionem θυμοῦ, quam unica tantum Harpocrationis verba oſtentant.

Porro excitat me denuo Cenſor meus ad cauſam dicendam. *Quis dixit*, ait, *docuitve, hæc verba*, οὐ γὰρ δὴ παρὰ φίλων ἀπάγχεο, *notare ſimpliciter*, Nonne ab Amicis vexabaris ſeu cruciabaris? Quomodo ergo verterem: Utrum, *nonne ab Amicis laqueo ſuſpendebaris, ô Anime?* Quæ cauſa erit, quum, quando Homo dicitur ἄγχεσθαι τῷ συνειδότι, quando Hominem mille negotia dicuntur ἄγχειν, ſine hæſitatione referantur ab ipſo Viro Cl. ad animum, & ejus vexationem, quellinge / quare ergo non itidem hic vertam, ubi non Homo, ſed diſerte ipſe *Animus*, dicitur injuriis amicorum ἀπάγχεσθαι? At Lambinus aliter vertit. Quam undique omnia conquirit Vir Cl. quæ neque ipſe probat? Lambinus dum voluit metro Latino exprimere verba Archilochi, à ſimplice & propria verborum ſignificatione debuit recedere, ut ſolent, qui metro Latino reddunt Græca. Ille ergo Jambico carmine vertit, *nonne appetebant jugulum amici ipſi tuum?* h. e. ſtudebant tibi nocere quam graviſſime, per injurias haud dubie, un-

de dolor in Animo ortus, diſcruciabat Animum.

Sed porro ait Vir Cl. *Cur Viri inſignes verbum illud accipiunt in Imperfecto, quod Plane non erat eligendum, quum ſit BONA FIDE Præſens, nec habeat Augmenti in Imperfecto notam.* Duo hic occurrunt valde liquida, an Suavia? quæ à Collega nollem dicta. *Imperfectum*, ait, *plane non erat eligendum.* Elegerunt tamen & Lambinus, & Victorius, qui diſerte etiam in Notis oſtendit eſſe Imperfectum. At quare non eſt Viro Clariſſimo? Quia *non habet Augmenti in Imperfecto notam.* Quis vero, ô Bone, ignorat, innumera occurrere apud Poëtas, quod erat Archilochus, exempla omiſſi Augmenti in Temporibus, in quibus adeſſe ſolet. Audiamus Grammaticam nunc vulgatiſſimam Welleri, *Jones & Poëtæ in Augmento quaſi liberi ſunt. Nunc enim illud addendum omittunt, nunc omittendum addunt.* Infinita eſt exemplorum ſeges apud Homerum & Alios. Sed ne longe abeamus, Heſychius ipſe nonne ἄγχε exponit πνίγε, ἢ ἔπνιγεν? Quo quid declarat aliud, quam ἄγχε eſſe non tantum Præſens Imperativi, ſed etiam Imperfectum Indicativi tertiæ Perſonæ, ſed ſine Augmento, pro ἦγχε? Et ne putes, temere hoc ita ſcripſiſſe Heſychium, habuit enimvero illud ex Homero, qui Iliad. Γ. 371. Ἄγχε δέ μιν πολύκεστος ἱμὰς ἁπαλὴν ὑπὸ δειρὴν, *Angebat vero ipſum ſæpius perforatum retinaculum* galeæ *tenero ſub collo.* Ubi Scholiaſtes, Ἄγχεν] ἦγχεν, ἔπνιγε. Sed & ibidem intra X verſus reperias hæc omnia ſine ſuis Augmentis, λάβεν, ἕλκε, πέταται, νόησε. ῥῆξεν, ῥίψε, κόμισαν. Hinc jam poteſt colligi, quanta cum peritia, aut quo ſaltem jure, affirmetur, ἀπάγχεο apud Poëtam Archilochum *plane non eſſe Imperfectum*, & hac quidem ratione, *quia non habeat Augmenti notam.* At altera ratio prorſus omnem exſuperat ſuavitatem, quia ſcilicet *BONA FIDE eſt Præſens.* Atque ideo vertit id Vir Cl. etiam in illo Indicativi Tempore, *ſtrangularis.* At ô *Bona Fides*, in qua tandem lates Grammatica, aut ex quo accenſa es *Literarum Lumine?* Ego certe nuſquam

quam te reperio, ſive meas excutiam ſchedas, ſive omnes Dialectos, ſive omnes Grammaticas, quæ pariter mihi ingerunt, τύπτομαι, τύπτῃ, non τύπτου, quod contrahitur ex τύπτεο, ſicut τύπτῃ ex τύπτεαι Jonico, vel τύπτεσαι antiquo & obſoleto. Ita Angelus Caninius, Vergaras, Clenardus, Golius, Scottus, Voſſius, Wellerus, ita omnes, qui vel ipſi compoſuerunt Grammaticas, vel recenſuerunt. Verum, ut ſerio agam, ita videmus, evenire ſæpe illis, qui omnia aliena tantis cum aſſeverationibus ſemper vituperant & repudiant, & ex eo exiſtimationem eruditionis quærunt, ut dum aliis volunt videri peritiores, bona fide contrarium declarent, & clariſſima ſuæ mediocritatis ſpecimina edant. Res enim hæc adeo eſt manifeſta *malæ fidei*, ut ipſe Vir Cl. aliquot diebus, poſtquam hanc *Defenſionem* jam ediderat, jam colligari curaverat, jam ad Amicos miſerat, addiderit tum demum *Additamentum poſterius*, in quo, admonitus haud dubie ab alio, correxit illam Præſentis aſſeverationem, ſed quaſi clam & furtim, dum ſubito, poſt rem plane diverſam, in medio verſu incipit. *Quin & pag.* 81. *rectius concipientur in Imperativa forma, quum ejus verbum ſit Modi.* In his ipſis vitat, tanquam ulcus, paginam 80, in qua illam aſſeverationem *bonæ fidei* fecerat, & ne videatur agnoviſſe, quod & quantum iſtic eſſet vitii, rejicit nos ad extremum pag. 81. ubi tandem verba Archilochi cœpit exponere, & in Præſenti quidem Indicativi. Imperativum autem, quem poſtea ſubſtituit, fert quidem ea forma, & ratio Conjugationum. Sed tamen ſic ſatis certus ſum, Virum Cl. ſi non tam *plane* repudiaſſet Imperfectum, eique illud *Bonæ Fidei* Monſtrum ſubſtituiſſet, nunquam ab initio, aut re adhuc integra, deventurum fuiſſe ad Imperativum. Et erit mihi magnus Apollo, ſi doceat nos, οὐ γὰρ δὴ Imperativis præmitti. Quin ipſum illud οὐ vix reperietur uſquam in Imperativa prohibitione, cui proprium eſt Μὴ, ut obſervarunt dudum Eruditi. Audiamus ſimul

Bu-

Budæum & ipſum Stephanum. Is ergo in voce Οὐ, *Οὐ & Μὴ interdum eundem habere locum poſſunt, ſic tamen, ut Μὴ pro Οὐ ponatur, at non contra, ut tradidit Budæus, ſcribens.* „ Licet enim proprie τὸ Μὴ, ἀπαγορευτικὸν, *vetan-* „ *di particula*, ſit, & τὸ Οὐ, Ἀρνητικὸν, *negandi particula*, „ tamen τὸ Μὴ ſæpe pro Οὐ ſumitur, non item contra. *Quæ reprehendens neſcio quis in vulg. Lex. & Budæum errare dicens, turpiſſime errat ipſemet, falſoque illum accuſans ſuam interim inſcitiam prodit.* Ita vero patet & nobis, quam ſcite & feliciter Vir Cl. ab una aſſeveratione delabatur ad aliam, quaſi ad Scyllam à Charybdi, dum verum in medio poſitum non vult mecum amplecti. Sed & quam languidus eſt ſenſus Interpretationis illius per Imperativum? *Utique ne ſtranguleris, vel ſtrangulator, ab amicis, ne ab his amicis mittaris vel mittitor in eas anguſtias* &c. Scilicet hæc eſt oratio irati hominis, alloquentis ſuum animum, & apud hunc animum *accuſantis illos amicos*, ut diſerte ait Ariſtoteles.

Quid multa? In quamcunque partem ſe vertit, minus belle ceſſit Viro Cl. hæc cenſura, ſine ſuffragio literati populi exercita in Imperfectum, quod unice eſt iſtic illud ἀπάγχεο. Sed tamen ita delectatur ea, ut pergat, & exigat rationem, rogitans, *Quæ illa vis eſt, quæ eoſdem compulit ad agnoſcendam in his Interrogationem?* ac dein quærens, *Utrum affirmat in hac interrogatione Archilochus, an negat, animum ab Amicis vexari?* Ego vero, ita vivam, mirari ſatis non poſſum immodicam illam libidinem aliena omnia vexandi, quæ obſidet Virum Cl. Nam quis tandem mortalium eſt Latine ſciens, qui hanc interrogationem (*nonne enim vexabaris ab Amicis?*) non intelligat? Incuſat porro, quamvis male, nexum Orationis, non utique meum, ſed Ariſtotelicum. In me vero ne commata quidem prætermittit; reprehendens, quod πρεσβυτικῶς vertens, *ut oportebat*, hæc verba commatibus incluſerim. Sed profecto tædet me harum rerum, tam nauci, tam ne

flocci

flocci quidem. Quin, quod earum eſt præcipuum, Interrogatione uſi ſunt utique omnes in vertendo. Et convenit ea orationi Hominis ἐγκαλοῦντος τοῖς φίλοις, *accuſantis amicos*, & eorum injurias *Animo* quaſi ob oculos ponentis. Non videtur id Vir Cl. animadvertiſſe, certe non, quid προσηκόντως ſit in accuſantis oratione. Denique adeo inane eſt, quod Interrogationis rationem à me exigit, ut ipſe dein ſic concludat: *Itaque ſicut potuit Archilochus per Interrogationem id dixiſſe, ſic, quum id ipſum neſciamus, non oportebat illam unice probari.* Quæſo te, Lector, qua tandem ratione hunc ego Cenſorem evadere potuiſſem? Verti cum omnibus Interpretibus per Interrogationem: Et *potuit* ita verti, fatente ipſo. Male tamen feci, haud alia ratione, quam quia etiam ſine Interrogatione hæc dixiſſe potuit Archilochus. Si jam ab Interpretibus receſſiſſem, & extra Interrogationem ea expreſſiſſem, eadem utique ratione, (quia, ut ipſe ait, *potuit Archilochus* etiam *per Interrogationem id dixiſſe*) & majori jure, increpitus fuiſſem ab ipſo haud dubie.

Sed, ut dixi, tædium me cepit jam dudum harum rerum. Nam quid tandem ad rem facit, utrum per Interrogationem, an extra eam, hæc dicta ſtatuantur? utrum ἀπάγχεο Imperfectum ſit, ut eſt, an Præſens Indicativi, aut Imperativi? utrum *dolor* in animo Archilochi excitatus fuerit ab Amicis per *injurias* qualeſcunque, an vero *Ira* per *ſcommata*? Largior ex his omnia, quæ vult. Quocunque Tempore aut Modo dicatur, manet inconcuſſum hujus loci documentum, quo *Animus* diſerte dicitur ἀπάγχεσθαι, atque adeo de *Animo* adhibetur, ad *Animum* refertur, ea vox clariſſime, quod unum nunc quæritur, quippe toties à Viro Cl. negatum. In hoc ergo clivo ſudandum erat ipſi, non vagandum per aliena & inania. Verum aſperrimus eſt ille clivus, & ſaltus in eo faciendus ſane grandis. Præcidet tamen omnia aſpera, ſed ita haud dubie, ut condonari ſibi jam poſtulet Interpretationem per Præ-

D ſens

ſens Indicativum, licet multos in ea texuerit logos, & tandem ſubjecerit, pæana canens, *Hæc vera, hac ſimplex, hæc optima, & unica acutiſſimi Poetæ ſententia*. Imperativa itaque interpretatio ſecundæ curæ hæc eſt; *Utique ne ſtranguleris, vel ſtrangulator ab Amicis, hoc eſt, ne ab his amicis, licet exagitantibus te, mittaris vel mittitor in eas anguſtias, quo te præcipites in laqueum: non ab amicis adigitor illuc, ut decurras ad necem illis hominibus frequentiſſime electam: non exiſtima hanc voluntatem, hoc propoſitum eſſe Amicorum; ut ipſorum jaculationes tam horride intelligas*. Primum nonne manifeſte hæc eſt Oratio, excuſantis Amicos apud Animum? Id vero nonne prorſus & quam diſertiſſime contrarium eſt Ariſtoteli, qui hæc Archilochi verba profert, & illum ea dixiſſe ait ἐγκαλοῦντα τοῖς φίλοις, *accuſantem illos Amicos* apud Animum ſuum. Videtur nimis ſæpe rerum, quas in manibus habet, oblivifci Vir Cl. qui tam ſevere mea omnia exigit uſque ad minimas minutias.

Deinde vero, quam inaudita eſt, quam nullo ſubnixa exemplo, ratione, analogia, uſu, interpretatio iſthæc: *Animus non ſtrangulatur* (ſcil. laqueo, nam nulla alia ſtrangulatio notatur verbo ἀπάγχεσθαι ex Viri Cl. ſententia) *ab Amicis*, h. e. *non adigitur ab amicis, ad ſe laqueo ſtrangulandum*, ſeu ad ſe ſuſpendendum? Quis unquam talia fando audivit? Quaſi quis diceret, *Ille tunc genitus eſt à Patre*, h. e. *adactus eſt ad gignendum*; *Gajus verberatur à Tito*, h. e. *adigitur à Tito ad verberandum ſe*. Sed ait, Θυμὸς *non poteſt* ἀπάγχεσθαι: at hoc in quæſtione erat, & confutatur ex eo, quod hic tamen diſerte ab antiquiſſimo Græco Scriptore dicitur ἀπάγχεσθαι. *Sed*, pergit, *idem* θυμὸς *in cauſa eſt, ut homo* θυμώδης *ſe ſtrangulet*. At θυμὸς hic loci non eſt in cauſa alicujus actionis, ſed in ſtatu paſſionis. Pati enim dicitur θυμὸς illud, quod verbo ἀπάγχεσθαι deſignatur, non agere illud, non cauſam illius præbere. *Nullum ergo coagulum eſt* inter hæc & proxima, quæ ſequuntur; *Hinc ab Archilocho, Poeticum vitio ſequente, ipſe*

θυμὸς *dicitur* ἀπάγχεσθαι. Egregius, ita vivam, ratiocinandi modus & nexus. *Ira ſtrangulat hominem*, quando in cauſa eſt, ut homo ſe ſtrangulet: hinc jam recte dicitur per Poeticum ὕψος, *Ira ipſa ſtrangulatur ab aliis*, h. e. adigitur ad id, ut cauſa ſit homini, ad ſtrangulandum ſe. Liquet ſic ſatis, quam diverſa hæc ſint, quam abſona. Et ejus generis eſt phraſis quoque Latina, quæ ſequitur, & qua *Accuſator* dicitur *condemnare reum*, *quando in cauſa eſt*, *ut Judex eum condemnet*. Recte ita dicitur, ſed extra oleas hic loci, ubi non Activæ, ſed Paſſivæ phraſeos requiritur exemplum. Ex nexu Viri Cl. formanda foret Paſſiva hæc, *Accuſator condemnatur ab alio*, h. e. adigitur ab alio, ut in cauſa ſit condemnandi rei, plane ſicuti θυμὸς in cauſa eſſe poteſt ſuſpendendi, & recte ergo etiam dicitur ἀπάγχεσθαι *ſuſpendi* ipſe. Sed & Activa illa phraſis, ſi ſequimur Viri Cl. interpretationem, non deberet id ſignificare, quod tamen vere ſignificat, ſed hanc ſententiam, *Accuſator eſt in cauſa, ut reus condemnet ſe ipſe*. Hæc enim demum ſententia convenit cum illa interpretatione hujus locutionis, *Ira ſtrangulat hominem*, ſed à vero iſtius phraſeos ſenſu eſt alieniſſima. Quod *provincia* dicuntur *ornari*, id minus recte intelligitur à Viro Cl. quando ait eum iſtius locutionis eſſe ſenſum; *ut Magiſtratus in eas ituri inſtruerentur omnibus ad iter neceſſariis*, *nihilque inde ad provincias* ſcil. pervenerit, aut pertinuerit. Immo vero ipſæ *provinciæ* quoque *ornabantur* ſeu inſtruebantur copiis militaribus, & rebus omnibus, quæ ad provinciam tuendam pertinerent. Vide Caſaubonum ad Sueton. *Cæſ.* 18. Perpetuus erat ille mos, provincias, maxime eas, in quibus bellum aut belli metus, poſtquam decretæ erant certis Magiſtratibus, ornare & inſtruere neceſſario præſidio, quamvis & ipſi Magiſtratus *ornari* dicerentur, non tantum ad iter, ſed vel maxime ad provinciam regendam & tuendam iſthoc præſidio: quæ etiam cauſa erat, quare Magiſtratus illi non tantum libenter adeſſent, *more*,

ed by Google

ſed & deberent adeſſe, *jure*, in Senatu illo, in quo de *provinciis ornandis* agebatur. Res conſtat multis exemplis apud Livium & Alios. Præterea nihil neque illa locutio ad noſtram hanc pertinet, niſi ita exponatur, *Provinciæ adiguntur à Senatu ad ornandas ſe*, quod ab illius uſu & ſenſu eſt alieniſſimum. Ita vero nemo non videt, quam vana ſint omnia, quæ adferuntur, & quam nihil iſti interpretationi ſimile uſquam reperiatur. Sed neque ratio loquendi talem admittit ſenſum, & ſi maxime ita exponi poſſet, eadem maneret difficultas, quippe vel ſic diceretur tamen *animus adigi ad laqueo ſtrangulandum ſe*, *animum*. Dicendum ergo foret inſuper, *ad laqueo ſtrangulandum* non *ſe*, ſed *corpus ſuum*. Exiſtimabit quis forſan, per *Animum* hic poſſe intelligi totum Hominem, atque ita & ejus Corpus. At falſum id eſt, ſiquidem hic loci Homo ipſe alloquitur ſuum Animum, eumque ab Amicis dicit ἀπάγχεσθ. Conſiderat ergo *Animum* (h. e. non *Iram* proprie, ſed illam vim mentis, qua amamus, odimus, iraſcimur, gaudemus, dolemus) ſeparatim ab Homine toto, multo magis à Corpore, ſeu altera Hominis parte, eumque ita ſeparatim conſideratum dicit paſſum rem, quæ verbo ἀπάγχεσθαι ſignificatur. Debebit ergo V. Cl. neceſſario locutionem hanc, *Animus non ſtrangulatur ab Amicis*, interpretari hoc modo, *Animus non adigitur ab Amicis ad laqueo ſtrangulandum aliud quid*, ſcil. Corpus ſui Hominis, à quo ille Animus hic loci ab ipſo Auctore diſtinguitur.

Sed quid plura? Vidimus, ut meras, ſed prorſus tenues, tenebras tam liquidæ luci offundere ſtuduerit Vir Cl. Quid enim liquidius dari poteſt? *Animus* directe dicitur ἀπάγχεσθαι paſſivo ſenſu. Verum itaque, quod toties fuit à Viro Cl. negatum, *de Animo adhiberi*, *ad Animum referri* Verbum ἀπάγχεσθαι. Porro ſi Animus diſerte dicitur pati τὸ ἀπάγχεσθαι, neceſſe eſt, ut hoc ergo verbum etiam tale quid ſignificet, quod Animus pati naturaliter poſſit. Et profecto mirum eſt, id nolle

le agnoſcere, quum ſignificatio hæc ſit non aliena, ſed plane Analogica, & à Primitivo orta: quum agnoſcatur in Simplice verbo ἄγχεσθαι, & inde derivato nomine ἀγχόνη: quum denique *nulla* habeantur tam diſerta loca, quibus iſthæc vocabula *animum*, & ejus *dolorem*, *cruciatum*, *vexationem*, deſignent, quam quidem hic eſt locus verbi ἀπάγχεσθαι ad *Animum* relati. Vicerit enim Vir Cl. ſi diſertiora mihi adferat loca in hunc ſenſum de illis vocabulis, in quibus eum agnoſcit. Neque eſt, quod dicat quis: ſignificatio hæc in τῷ ἄγχεσθαι & ἀγχόνη eſt uſitata & frequens, at in ἀπάγχεσθαι eſt nulla alibi. Immo in omnibus æqualiter frequentiſſima eſt ſignificatio *conſtringendi fauces corporis*, & *ſuſpendendi ſe*, at illa *Animi vexandi* rarior. Quin ſi tam violenta & contorta interpretandi ratione volumus uti, qua Vir Cl. hic in τῷ ἀπάγχεσθαι utitur, longe ſpecioſius & facilius omnis illa ſignificatio *Animi* tolletur penitus ex vocabulis ἄγχεσθαι & ἀγχόνη. Quapropter, qui, quando Homo dicitur ἄγχεσθαι τῷ συνειδότι, & ſimilia, poteſt interpretari de Animi cruciatu, & quando ipſe Animus Hominis dicitur ἀπάγχεσθαι ab aliis Hominibus, in eo non vult ſignificationem τοῦ ἀπάγχεσθαι referre ad Animi vexationem, is prodit, ſe pro ingenua ratione agnoſcendi veri rapi immani quadam contumacia & libidine ad contradicendum & obluctandum clariſſimæ luci.

Antequam hoc caput dimittam, verbo addenda eſt alia Cenſura Viri Cl. Dixeram in interpretando hoc Ariſtotelis loco, *Animum Hominis magis in Amicos, ſi ab iis contemni ſe ſentiat, irritari, quam in ignotos.* Hic Vir Cl.' verbo *ſentiat* apponit Parentheſin, inque ea notat, *potius* Opinetur, νομίσας. Nempe in Græco eſt ὀλιγωρεῖσθαι νομίσας. Docere ergo etiam illud voluit & Profeſſorem & Collegam ſuum, quid eſſet νομίζειν, minus recte id verti *ſentire*, vertendum potius *opinari.* At ſi ſuum conſuluiſſet Stephanum, vidiſſet eum exponere Νομίζω, *Exiſtimo*, *Puto*, *Sentio.* Videlicet

licet Stephanus Latina intellexit æque ac Græca, & ſcivit ſatis, *ſentire* apud Latinos, non percipiendi tantum & intelligendi, ſed & judicandi ac exiſtimandi, habere ſignificationem. Sueton. *Othone* 4. *Ut jam vix ullus eſſet, qui non & ſentiret, & prædicaret, ſolum ſucceſſione imperii dignum.* Cicero *Famil.* IV, 13. *mirabiliter de te & loquuntur & ſentiunt.* VII, 22. *Ut ſcires id, quod tu neminem ſenſiſſe dicebas, Sex. Ælium, &c. ſenſiſſe.* Sed videatur Nizolius: nam ex vulgatiſſimis Lexidis talia refutari poſſunt. Ego autem malui iſtic *ſentiendi* verbum adhibere majoris emphaſeôs cauſa, ut, quia Animus ita exiſtimabat, quum prius intellexiſſet plane, ſe contemni, utrumque uno exprimerem verbo, quod frequentiſſime ponebatur pro *cenſere, judicare*, & tamen ſimul implicitam habebat ſignificationem *intelligendi* ac *percipiendi* facta aliorum. Sed ſatis habuimus hoc Capite reprehenſionum, & ejus quidem generis, ut malim ab aliis eas, quam à me, proficiſci.

Cap. VI.

In quo aliis porro argumentis probatur Uſus Verbi noſtro ſenſu.

Ita vero probavimus, & clariſſimo quidem exemplo, Verbum Ἀπάγχεσθαι etiam Uſu ipſo obtinuiſſe latiorem ſignificationem: ſeu minus recte pronunciari, *nunquam illud adhibitum, niſi de violentia, qua collum extrinſecus circuitu laquei anguſtatur.* Oſtendimus enim etiam de *Animi vexatione & cruciatu* adhibitum, eamque ſignificationem, tam liquido documento demonſtratam, tanto minus in ſuſpicionem aut dubium vocandam, quanto magis eſt Analogica, & agnito Simplicis, & ipſius Activi Verbi, Uſui conſona. Aliud foret, ſi Vocabuli ſignificationem Origini & ſuæ analogiæ minime reſpondentem, & incertum unde derivatam,

tam, ex uno aut altero loco probare quis vellet. At quando concurrit analogia, iſtamque ſignificationem ſuadet, ingerit nobis, & tantum non exigit, tum vero uſus tam diſerto loco declaratus, licet rarior, immo licet unicus, repudiari neutiquam debebat. Nec enim agitur de eo, utra ſignificatio frequentioris ſit uſus. Sed an Verbum illud, præter uſitatiorem *ſuſpendii* ſignificationem, nunquam aliud quidquam ſignificet.

Rariorem tamen illum uſum probabimus nunc ulterius. Habuimus exemplum *vexationis animi* eo verbo declaratæ. Nunc oſtendemus, Veteres Græcos, & ipſos Scholiaſtas, neutiquam exiſtimaſſe, verbum hoc illam tantum violentiam laquei, collo applicitam, denotare, aut ad eam ſolam denotandam adhiberi debere, ſed aliam quoque elidendo ſpiritui & vitæ idoneam, & alia parte corporis exercitam, ſignificare, & recte ita adhiberi. Eam in rem Scholiaſten Ariſtophanis allegabo, qui ita hoc verbo eſt uſus. Scholiaſten? inquis; at præcipuæ auctoritatis & antiquitatis, ex quo Suidas pleraque ſua hauſit, & quem omnium minime Vir Cl. rejicere in hac cauſa debet. Ille enim hac *Defenſ.* p. 64. inter alia, quibus probet verbum ἀπάγχεσθαι notare unice *ſuſpendium*, etiam Scholiaſtis illius propriis & paucis verbis ſuam firmare nititur ſententiam. Etenim quum dixiſſet Ariſtophanes *Veſpis* p. 450. Οὐκ ἂν, μὰ τὸν Δί', εἰ κρέμαισθέ γ' ὑμεῖς, hæc exponens Scholiaſtes ait, εἰ κρεμασθέντες ἀπάγξοισθε. Scilicet occurrit iſtic verbum ἀπάγχεσθαι, adhibitum à Scholiaſte ad explicandum ſuſpendium, eaque ergo auctoritate illam *ſuſpendii* ſignificationem Vir Cl. probat. Jure igitur ſummo viciſſim audire me debet, ex eodem jam Scholiaſte proferentem alium iſtius Verbi uſum & ſignificationem. Nempe quum Ariſtophanes in *Pace* p. 682. Activum adhibuiſſet verbum ἀπάγξει de Muſtela mures devorante & perimente, ut ſupra cap. IV. jam docui, dixiſſetque confuſo paululum & am-

biguo conſtructionis ordine, τὸ δρᾶμα γαλῆν ἀπάγξαι, h.e. *Muſtelam peremiſſe fabulam*, quæ *Mures* dicebatur; Scholiaſtes hæc ita interpretatur, ἀντὶ τοῦ, ὑπὸ τῆς γαλῆς τὸ δρᾶμα ἀπαγχθῆναι, h.e. Activa illa Ariſtophanis locutio ponitur *pro hac* paſſiva, *Fabulam peremptam & devoratam eſſe à Muſtela*. In quo notari velim, primum, hujus loci non minorem eſſe auctoritatem ad probandum verbi ἀπάγχεσθαι uſum, quam alterius ex eodem Scholiaſte à Viro Cl. allati, quam aliorum etiam Scholiorum, quam Suidæ, qui Scholiaſten hunc Ariſtophanis potiſſimum ſequi ſolet, quam Tzetzis & ſimilium, quorum itidem locis Vir Cl. ſuam munit ſententiam, quod adverſus eum ſufficit. Deinde vero, Eruditum hunc Scholiaſten non adhibiturum fuiſſe eo ſenſu verbum illud, ſi apud antiquiores, quos diligentęr legit, nuſquam id reperiſſet, niſi quum laqueo intercluditur vitæ ſpiritus, vel ſi conſtans adeo & perpetuus omnium Græcorum fuiſſet iſtius verbi in unum hunc ſenſum uſus, quod affirmat Vir Cl. Ita enim vel ſumma fuiſſet in iſto Scholiaſte Græco Linguæ ſuæ imperitia, vel temerario ille auſu *in uſum Græcis ignoratum immiſiſſet, quod nuſquam apud illos extabat*, quod Vir. Cl. de noſtra verbi illius interpretatione ait. Denique Scholiaſten hunc ſecundum id, quod poſtulabat Analogia, ut ſupra dixi, eandem tribuiſſe ſignificationem verbo Paſſivo, quæ Activo dabatur ab Ariſtophane, & agnoſcitur à Viro Cl. licet tamen illo etiam in Activo ſit rariſſima, & Activum æque ac Paſſivum ſimpliciter & abſolute *ſtrangulationem, qua laqueo fit*, potiſſimum & frequentiſſime notet. Hic autem videmus ἀπάγχεσθαι & ἀπάγχειν adhiberi pariter de morte, quæ evenit eliſo ſpiritu, non per laqueum in collo, ſed compreſſo, colliſo, & confracto toto corpore, ut fit in præcipitio, & quando minus animalculum à majore devoratur. Per *Fabulam* vero, ut ſupra dixi, intelliguntur *Mures*, quod erat Fabulæ nomen. Ridet autem Ariſtophanes Hominem,

nem, qui jactabat ſe talem compoſuiſſe Comœdiam, eamque dein furto fingebat ſibi ablatam; id enim iſta locutione *Muſtela fabulam* hanc (*Mures*) *devorantis* ſignificatur.

Aliud etiam & tertium jam adferam argumentum, ex quo liqueat, Veteres ipſos illud ἀπάγχεσθαι etiam alio ſenſu, quam *ſtrangulationis laqueo factæ*, fuiſſe interpretatos. Expoſui jam illud in Diſſertatione, quam nuper de Dictye Cretenſi conſcripſi & in publicum edidi. Hic vero non poſſum, quin prædicem Viri Cl. ingenium & calliditatem, qui mentionem iſtius argumenti prorſus diſſimulat ac ſilentio involvit, licet circumſtantias ejus & minutias quaſdam inſectetur & vellicet, quod meæ ſimplicitati haudquaquam congruit, qui ſi ipſum argumentum voluiſſem relinquere intactum, etiam iſthæc, quæ longe minoris ſunt momenti in hac cauſa, plane prætermiſiſſem. Argumentum hoc eſt, §. 13. *Differt.* quod Septimius, qui temporibus Diocletiani vel circiter Latinum nobis Dictyn reliquit, eum ex Græco Dictye *ita, uti erat*, fideliter verterit, nihilque de ſuo, aut aliunde, addiderit, nihil etiam mutaverit: quod Malelas Græcus homo, qui in ſua *Chronographia* Græcum Dictyn itidem ſecutus eſt, idcirco prorſus conveniat cum Septimiano Dictye, niſi quod modo Hic, modo Ille, aliquid prætermiſerit, vel nonnulla brevius aut uberius, quam alter, expreſſerit: quod liquido pateat, eos pariter ſua ex uno hauſiſſe fonte, quia non modo pariter eadem, ab aliis Belli Trojani Scriptoribus prorſus diſcrepantia, & nuſquam niſi apud Hos, & qui Eos dein ſequuntur, ut fecit Cedrenus, reperta, referunt ſoli, ſed & eodem prorſus ordine per longam ſeriem rerum, ut in illa *Differt.* §. 18. & 19. rebus ipſis inter ſe collatis oſtendi: quod denique, quum nuſquam in tota illa rerum ſerie de eadem re diverſa tradiderint, in uno reperiantur diſcrepare, nempe, in morte *Oenones*, quæ prima fuit Paridis uxor, dum Septimius IV, 2. eam

intellecta morte Paridis, ait *per mærorem deficiente animo concidiſſe*, at Malelas pag. 141. ἑαυτῇ διαχειρίσασθαι ἀγχόνῃ, *ſeipſam peremiſſe ſuſpendio:* cui Malelæ accedit Tzetzes ad Lycophronem ℣. 61. ubi Oenone dicitur κατὰ τὸν Δίκτυν βρόχοις ἀπαγχθεῖσα, *ſecundum Dictyn*, quem Septimius vertit, *laqueis ſuffocata.* Ex his præmiſſis nullus dubitavi, quin à Græco Dictye adhibitum fuerit in hac Oenones Hiſtoria vocabulum ambigui ſenſus, quod à diverſis diverſo potuerit modo accipi, & adeo hoc ipſum ἀπήγξατο, quod Tzetzes & Malelas diſertius applicuerint ad *ſuſpendium*, at Septimius de *morte* intellexerit, *quam immodica animi ægritudo parit.* Unde ſequebatur, Septimium, qui Græcum ſcriptorem Latino ſermone expreſſit, non dubitaſſe illo tempore, quin verbum ἀπάγχεσθαι ſignificarit etiam *mortem ex triſtitia & angore animi ortam.* Potuit erraſſe in eo, quod ex pluribus Verbi ſignificationibus elegerit minus idoneam & huic loco aut Hiſtoriæ minus oportunam; ſed ut plane falſam & inuſitatam huic Verbo tribuerit ſignificationem, id parum eſt veriſimile, nec cadit in Auctoris Græci Interpretem illo tempore.

Hujus argumenti nullam prorſus facit mentionem Vir Cl. nedum ut quidquam reſpondeat. Verba tantum mea ridet, quum ait pag. 42. *Multum tribuit* (Fellerus vel Dermaſius) *ſic quoque; nam veniet alius, dicetque*, „ Notari etiam aliam qualemcunque mortem ex „ triſtitia & angore animi ortam, *quod rideas.* Mea iſthæc ſunt iſtius *Diſſertationis*, quam proinde non ignoravit, verba. Sed & quia Tzetzes verbo ἀπαγχθεῖσα addidit βρόχοις, *laqueis*, adjeci iſtic breviter, *hoc ipſum addi minime fuiſſe opus, ſi τὸ ἀπάγχεσθαι per ſe nullum aliud genus Mortis, quam Strangulationem, qua laqueo fit, notaſſet apud Græcos.* Hoc jam invadit palam p. 67. Vir Cl. qui præcipuum illud meæ *Diſſert.* argumentum ne verbo quidem attigit. Dicit ergo, Tzetzen *apponenda voce, quæ prorſus neceſſaria non erat, imitatum Veterem Græciam, quæ dixerit* κλαυθμῷ κλαίειν, φυ-

γῇ φθέγγειν, *& ſimilia:* Neque tamen dixiſſe Tzetzen ἀπάγχθεῖσαι ἀγχόναις, ſed *ſubtilius & doctius*, βρόχοις. At quam contraria ſæpe eâdem plane de re tradunt & ſcribunt Viri Docti? ſed quo ipſo declarant, non veritati ſe, ſed cauſæ ſervire, & pro ratione habere ſuam voluntatem. Etenim ipſe Vir Cl. in *Exercitat.* p. 158. quum id egiſſet, ut oſtenderet, maxime ex Luciano, verbum ἀποπνίγεσθαι latioris eſſe ſignificationis, quam ἀπάγχεσθαι, ſubjicit. *Jam vero ſi tamen ille perfectiſſimus Lucianus de Strangulatione per laqueum quoque velit adhibere verbum* ἀποπνίγειν, *quid facit? Nempe dicit* βρόχῳ ἱμαντίῳ ἀποπνῖξαι: *manifeſte innuens ſolum* ἀποπνίγειν *ad hanc rem intelligendam non ſufficere, certe non ſic ab Græcis uſurpari.* Vides, Lector, ex eo, quod βρόχῳ additur verbo ἀποπνίγειν, colligi, ergo illud verbum per ſe ſolum non notare *ſtrangulationem, quæ fit laqueo;* at quum Ego, neque verbum ἀπάγχεσθαι ita unice, ita ſemper, notare iſtam *Strangulationem*, conficere annitor ex eo, quod eandem vocem βρόχῳ ſibi habet junctam, utpote ſupervacuam plane futuram, ſi verbum illud *laquei* ſignificationem unice & ſemper per ſe haberet, tum vero idem argumentum, licet ipſe Vir Cl. eo ſit uſus prior, rejici plane & explodi. Sed neque ipſe ceteroquin huic argumento, ſi ſolum ſit, adeo multum tribuerim, longe plus tamen ad refutandam Unicam illam Verbi ἀπάγχεσθαι ſignificationem, quam ad eam prorſus negandam verbo ἀποπνίγεσθαι.

Porro autem Tzetzen, ait Vir Cl. *ut vulgo ſe eriperet, non maſculine* βρόχον *dixiſſe, ut univerſa olim Græcia, ſed* βρόχαις *femininum adamaſſe: ita exhibere editionem tum Canteri, tum nuperam Oxonienſem; Mirari ſe ideo indiligentiam Merceri, qui ad Dictyn* βρόχοις *citaverit, idque imitari & alios*, ſcil. Perizonium, *ſine cauſa.* Ego vero non dubito, quin, ſi vocem βρόχαις retinuiſſem, increpitus fuiſſem à Viro Cl. quod ne vitium quidem Typographicum animadvertere potuiſſem. Nam certe βρόχη, pro βρόχος, neque in meis reperio

reperio annotatis, neque in ullo Lexico, ſeu Vetere, ſeu Recentiore, non in Heſychio, Suida, Gloſſariis Labbæi, Etymologico Sylburgii, Phavorino, Henr. Stephano, Aliis. Sed neque Lycophron, in quem hæc Scholia ſcripſit Tzetzes, uſquam βρόχας dixit, ſed ſemper βρόχυς. Quin Tzetzes ipſe ad ♈. 104. de voce βρόχος agit, neque βρόχην agnoſcit. At habet eam utraque editio, Canteri, & Oxonienſis, quæ *celebrat Codd. MStos*. Non eos tamen celebrat hoc in loco, ſed in univerſum. Etiam Vir Cl. nihil magis oſtentat, quam MStos, eorumque collationem, & trium quidem ad Melam. Nihilo tamen minus vitia Typographica editionis Voſſianæ prorſus multa repetiit & retinuit in duabus ſuis editionibus. Exempli loco ſit, quod III, 6. circa finem: *In ea* (Thule) *breves utique noctes ſunt, ſed per hyemem ſicut alicubi obſcuræ, æſtate lucidæ*. Quid illud *alicubi*? Certiſſimi eſt vitii, quod ab Typographo ortum Voſſianæ editionis, & inde in nuperas Viri Cl. derivatum. At Aldus, Schottus, & Alii, recte ediderunt, *ſed per hyemem, ſicut alibi, obſcuræ*. Sic cap. VIII. *Ceterum oris ad Eurum ſequentibus nihil memorabile occurrit*. Etiam hic error Voſſiani Typographi in utramque Viri Cl. eſt propagatus, quum ipſa conſtructionis ratio dictet, ſcripſiſſe Auctorem *oras*, quod & alia exhibent exemplaria. Complura ejus generis obſervavi, ſed quæ omnia nunc non effundam. Ceterum ita ſine dubio etiam ex Canteri editione pervenit hoc vitium in Oxonienſem. Inde ergo βρόχας *immittere in uſum, univerſa olim Græcia*, ut ipſe fatetur, *ignoratum*, quam laudabile ſit, viderit Vir Cl. At pene mihi riſum excutiebat, quod Tzetzes ita locutus dicitur, *ut vulgo ſe eriperet*. Ego certe malim in vulgo hærere, quam loqui tam recondita ſive Græce, ſeu Latine, quæ *univerſa olim Græcia* aut Roma ignoravit. At quare magis per femininum genus *ſe vulgo eripuit?* quam per Numerum Pluralem βρόχαις pro βρόχῃ, in quo Vir Cl. ait

pag.

pag. 67. *eſſe aliquid, quod excuſare debeat Tzetzes, & quod nullus Græcorum veterum probaverit.* Nimirum quia illud femininum, à nobis ſpretum, occaſionem dabat Viro Cl. nos objurgandi, quam plurale non dabat. Hæc unica eſt iſtius diverſitatis cauſa, quum ceteroquin utriuſque eadem, ex ipſa Viri Cl. ſententiâ, eſſet ratio, h. e. quum utrumque aliter, ac *univerſa olim Græci* fecerit, adhibitum, *à nullo Græcorum Veterum probari* ideo poſſet, atque æquali modo excuſari deberet, licet, ut hoc addam, plurale longe ſpecioſius excuſari queat.

CAP. VII.

De duobus locis, ab Eximio Viro, Bern. Homoetio, allatis.

His jam à me obſervatis, ad probandum, verbum Ἀπάγχεσθαι etiam aliud quid notare, quam *ſuſpendium* aut *ſtrangulationem quæ fit laqueo*, adjiciemus nunc, & ſimul excutiemus, ea quoque loca, quæ continua lectione reperit, & Viro Cl. oppoſuit Vir Rev. & Græce Doctiſſimus, Bernhardus Homoetius, Theologus Amſtelædamenſis, quem magno cum dolore noſtro intelleximus hemiplexia nuper correptum decumbere, & cujus ideo vices in locis illis tuendis tanto liberius nunc excipimus. Prior ergo locus, quem Ille ex Athenæo attulit, modo recte explicetur & aliunde adjuvetur, ſic ſatis certæ in eam rem eſt auctoritatis. Verba ſunt lib. XII. p. 549. Καὶ Μελάνθιος ὁ τὸν αὐτοῦ τράχηλον κατατείνων, ἀπήγχετο ἐκ τῶν ἀπολαύσεων, κνισότερος ὢν τοῦ Ὀδυσσέως Μελανθίου. Ita diſtinguitur in Athenæo, & in Euſtathio, qui hæc ipſa verba nominatim ex *Athenæo* citat ad Hom. *Odyſſ.* P. pag. 1817. ed. Rom. Senſus autem eſt: *Et Melanthius, collum ſuum extendens, ſuffocatus eſt ex deliciarum continuo uſu, guloſior exiſtens Melanthio illo Ulyſſis.* Hic liquido in unam junguntur

ſen-

ſententiam ἀπήγχετο ἐκ τῶν ἀπολαύσεων, notantque *mortem naturaliter ex nimio deliciarum uſu & fructu contractam*, ſicuti ita Zenophantes apud Lucianum in *Dial. Mortuor.* de ſe ait, quem locum ipſe Vir Cl. alibi attulit, παράσιτος ὢν Δεινίου, πλέον τοῦ ἱκανοῦ ἐμφαγὼν, ἀπεπνίγην, *paraſitus Diniæ quum eſſem, & plusquam ſatis erat, comediſſem, ſuffocatus ſum*. Verum quia ſenſum ſibi tam adverſum non vult Vir Cl. admittere, ideo aliter jubet diſtingui, ſcil. ἀπήγχετο, ἐκ τῶν ἀπολαύσεων κνισότερος ὢν &c. & porro integram nobis fingit hiſtoriam, *Melanthium ita ſe ſaginaſſe, ut gravatus ſarcinam abdominis adeo fœdam porrexerit alteri collum, ut ſic ab eo ſtrangularetur per laqueum, quum brachia ipſius ne ad eam quidem actionem eſſent valida aut habilia*. Sed primum, vox κνισότερος per ſe abſolvit ſententiam, quæ abſurda evadit, quando proxima priora illi junguntur. Etenim notat proprie, ut recte vertit Stephanus, *nidoris appetentior*. At quis jam ſenſus erit & nexus in hiſce, *ex edendi ac bibendi uſu & fructu appetentior nidoris, quam Melanthius ille* apud Homerum: quum è contrario ſenſus ſit tam facilis & oportunus, quando iſta ἐκ τῶν ἀπολαύσεων junguntur verbo ἀπήγχετο, ut exhibent edd. Athenæi & Euſtathii. Deinde vero, quis docuit nos tanto *abdomine* oneratum fuiſſe Melanthium, & ita quidem, ut propterea ne *manibus* quidem *ſuis exſequi poſſet*, quod deſtinaverat, ſui ſuſpendium aut ſtrangulationem laqueo peragendam? Quis immo docuit nos, Melanthium hunc, non adeo ignotum utique hominem, necem ſibi ultro conſciviſſe? Quis enim helluo unquam id fecit, niſi qui ad inopiam jam erat redactus, aut brevi eam metuebat? Quam conveniens etiam, Athenæum memorare ſtatim, quis homini vitæ finis obtigiſſet, & ne cauſam quidem mortis, præſertim voluntariæ, addere confeſtim, ſicuti illa per Viri Cl. diſtinctionem vix patet, quum ſecundum eam, quæ ſequuntur, tantum deſcribant nobis Hominis illius vitam. Sed & Melanthium hunc exagitat Ariſtophanes

nes

nes in *Avibus* pag. 548. & in *Pace* pag. 684. ut *Leproſum*, & *Helluonem*: ad quæ loca Scholiaſtes tradit illum in Comœdiis notari λεπρὸν καὶ κακοπράγμονα, *leproſum*, *& maleficum*: ſed & εἰς μαλακίαν καὶ ὀψοφαγίαν, *mollem & helluonem*: à Platone Comico etiam, ut *Garrulum*, ab Eupolide, ut *Cinædum* & *Adulatorem*. Nihil ille de tanto *ventris abdomine*, cui etiam parum convenit cum *lepra*, & *cinædica* vita. Nihil de tanta corporis obeſi, & ideo inepti ad ſe *ſuis manibus* ſuſpendendum, deformitate. Nihil immo de ejus *ſuſpendio* aut *ſtrangulatione* voluntaria. Qua morte ſi ille periiſſet, haud dubie id maxime tradidiſſent Scriptores, qui de eo agunt, inter quos etiam eſt Plutarchus, ſæpius eum commemorans. Sed omnia hæc confingit V. Cl. partim ex eo, quod voce ἀπάγξασθαι nihil niſi *ſtrangulationem laqueo faciendam* vult notari, partim ex eo quod apud Athenæum additur, *collum ſuum extendens*, quæ *nullus ſane dubitat*, *quin omiſſurus fuiſſet*, *& dicturus*, *omiſſis illis*, tantum ἀπήγξατο, *ſi* Melanthius *manibus ſuis exſequi potuiſſet* illam ſtrangulationem. Videmus quam fertilis ſit Vir Cl. inveniendis rebus geſtis, idque ex verbis, ex quibus nemo certe alius tale quid eliceret. Sed longe tamen aliud volunt & declarant hæc verba. Alludit enim Athenæus ad id, quod de eodem Melanthio antea jam dixerat lib. I. pag. 6. ubi itidem ut hic, *Melanthium* cum *Tithono* componit; & de illo ait: Μελάνθιος ὁ τῶν ἀπολαύσεων ἐρῶν, ηὔξατο τὸν μακραύχενος ὄρνιθος τράχηλον ἔχειν, ἵν' ὅτι πλεῖστον τοῖς ἡδέσιν ἐνδιατρίβῃ. *Melanthius vero edendi amans, optavit habere collum avis, quæ longiſſimo prædita eſt collo, ut quam diutiſſime in illa edendi voluptate immoraretur.* Vides, Lector, quid ergo ſit illud, τὸν αὐτοῦ τράχηλον κατατείνων, *ſuum collum extendens*. Scilicet ille homo, qui ſolebat optare ſibi longum adeo collum, ut tanto diutius frueretur voluptate edendi ac deglutiendi, ipſe extendendo gulam, quantum potuit, fecit quodammodo longius ſibi collum: atque ita Athenæus ea locutione illud re-

ſpi-

ſpiciens, ſimul ſignificat Melanthium ita viventem, ita collum longioris voluptatis cauſa extendentem, periiſſe tandem ſuffocatum nimio illo vorandi ſtudio & uſu. Hæc demum *eſt ſimplex illius loci explicatio*, Melanthii vitæ & factis, de quibus conſtat, convenientiſſima. Ita vero certum etiam erit, *ἀπάγχεσθαι ἐκ τῶν ἀπολαύσεων* dici eodem ſenſu, quo ille apud Lucianum dicitur πλέον τοῦ ἱκανοῦ ἐμφαγὼν ἀποπνιγῆναι, h. e. *ex intemperantia ſuffocatus eſſe.*

Sed & alter locus à Rev. Homoetio allatus, qui eſt Ariſtotelis *Problem.* XXX, 1. ſuam habet ſpeciem, at exceptiones Viri Cl. nullam. Philoſophus ea ſectione exhibet problemata, *quæ ad cogitationem, mentem, & ſapientiam pertinent*, atque ideo quærit convenienter iſti inſcriptioni: *Quare omnes, qui excellentes exſtiterunt Viri, vel in Philoſophia, vel in Reip. adminiſtratione, vel in Poeſi, vel in opificiis, reperiantur Melancholici, & quam maxime.* Varias autem ejus quæſiti reddit rationes, ex corporis atque atræ bilis *κράσει, temperatione*, & ex *Calido* ac *Frigido*, potiſſimum petitas. Quando igitur illa *κρᾶσις Frigidior eſt, quam tunc oportebat*, parere ait *δυσθυμίας ἀλόγους, triſtitiam rationi non auſcultantem: unde etiam ἀγχόναι maxime juvenibus, aliquando etiam ſenibus*, exiſtant vel obveniant. *Multi vero etiam poſt ebrietatem occidant ſe ipſi.* Eadem fere mox repetit: *Quibuſcunque igitur*, (ait) *marceſcente Calido, triſtitia obvenit, ii potiſſimum ἀπάγχονται, unde & juvenes magis, quam ſenes, ἀπάγχονται: quibus vero id ſubito exſtinguitur plane, eorum plerique ſe ipſos interimunt.* Hic videmus, diſtingui *ἀγχόνας* & *ἀπάγχεσθαι* ab ſui ipſius nece & cæde: quum tamen quicunque ſe ipſum laqueo ſtrangulat, *ſeipſe interimat*, & ſub hac phraſi etiam *ſuſpendium* contineatur. Quapropter commodior ſane videtur eſſe ſenſus, ut dixerit Ariſtoteles, ex magna triſtitia, quam nimium frigus aut imminutum calidum parit, oriri *πνιγμὸν*, morbum, qui collum obſtruat, & ſpiritum vitalem intercludat. Neque enim *ἀθυμίαν, triſtitiam*,

ſtitiam, ita ſequitur ſemper violenta mors, ut ubicunque ea vox occurrit, *ſignificet innui mortem ab ipſis ſibi illatam*, quod excipit Vir Clariſſimus. Ut tamen eum aliquid etiam juvem, qui ne diſtinctionem quidem illam animadvertit, & ideo ex eo, quod διαχρᾶσθαι ἑαυτὸν notet *violentam mortem*, concludit ergo pag. 72. etiam ἀπάγχεσθαι iſtic loci talem notare mortem, quum plane contrarium ex iſta oppoſitione concludendum foret; ſed ut juvem Virum Cl. & Lectoribus copiam dem eligendæ, quam malint, interpretationis, poterit forſan etiam hic loci ἀγχόνη & ἀπάγχεσθαι de *ſuſpendio* intelligi: ut ſenſus fuerit Ariſtotelis, eos, quibus ſenſim imminuitur Calidum, triſtes majorem in modum evadere, & ideo eligere mortis voluntariæ genus lentum, & quo triſtes maxime utuntur, h. e. Suſpendium: at quibus ſubito plane exſtinguitur Calidum, eos furioſos fieri, & ideo uno impetu furoris ſe ſtatim interimere, non lento illo ſuſpendio, ſed vel gladio, vel præcipitio, vel in aquam deſiliendo. Niſi hoc voluerit Ariſtoteles, tum certe voluit alterum.

CAP. VIII.

Quo de Variis aliis Locutionibus agitur, in quibus τὸ ἀπάγχεσθαι *rectius aliter, quam per* Suſpendium, *exponi videtur.*

ADDE jam his, quæ ſi non plane certi, ſaltem ſpecioſi habent argumenti vim, & ſi per ſe ſola non multum probent, tamen ſignificationi jam aliunde ſic ſatis probatæ cumulum addunt & momentum haud exiguum. Tale eſt potiſſimum illud, quod ad Ælianum jam attuli, conferens uſum Vocum, ἀγχόνη & ἀπάγχεσθαι, eodem plane ſenſu. Etenim ſicut ἀγχόνη apud Æſchinem in hiſce, τοῦτο δ' ἄρα ἦν ἀγχόνη καὶ λύπη τούτῳ, notat omnium conſenſu *ſummam animi ægritudinem*, quæ idonea ſit ad mortem homini conciliandam,

ſic ergo & apud Ariſtophanem idem notat, quando is in *Acharn.* pag. 376. ait, ταῦτα δῆτ' οὐκ ἀγχόνη; *haccine annon maximam mihi ægritudinem parere debent?* Jam vero, ſi in talibus locutionibus ἀγχόνη ſignificat *dolorem, ægritudinem*, quam ſignificationem agnoſcit Vir Cl. vix ulla tamen habens, ut opinor, diſertiora iſtius ſignificationis documenta, tum vero quæ cauſa erit, quare non & ἀπάγχεσθαι ſimili modo interpretemur in his Ariſtophanis Verbis, in *Nubibus*, pag. 179. ὥστε μ' ἀπάγχεσθ', ὅταν ὀρχεῖσθαι Παναθηναίοις δέον αὐτοὺς. Verba hæc ſunt *Juſtitiæ*, quæ increpat *Injuſtitiam*, quod homines ſui temporis doceat, non armis ſe induere & exercere, ſed eſſe veſtibus involutos, adeo ut quando illi jam debeant in armis in feſto Panathenæorum ſaltare, tam inſcite & indecore prætendant clypeum, ut *Juſtitia*, h. e. Δίκαιος λόγος, hoc videns, *graviſſime excrucietur*, ſeu *præ tædio videndi ſuffocetur* vel *moriatur*. Jam rogo, ſi ἀγχόνη recipit iſtam ſignificationem, ut Vir Cl. agnoſcit, ſi etiam ἀπάγχεσθαι iſto ſenſu acceptum fuit à Veteribus, ut oſtendi in ſuperioribus Capp. quis tum non multo malit hæc ita interpretari, quam, ut vult Vir Cl. *ut fere me ſtrangulem, ut propemodum ad laqueum diſcedam?* Nam ubi in Græcis eſt illud *fere*, aut *propemodum?* Recta iſtic dicitur, ὥστε μ' ἀπάγχεσθαι, quod, ſi ἀπάγχεσθαι nihil aliud notat, quam *ſuſpendium*, vertendum ergo erat, *ut me ſuſpendam:* id quod quam alienum ſit ab ſermone *Juſtitiæ*, nemo non videt.

Contuli deinceps inter ſe, verba ἀποπνίγεσθαι & ἀπάγχεσθαι apud Lucianum. Qui ut ait, *Hæc, & maxime quando dicis te mihi multa dediſſe*, ἀποπνίγει με, h. e. *ſumma me ægritudine & tædio affìciunt ad moriendum uſque:* & alibi, *ſe vero, quum illa fierent, præ dolore & indignatione periiſſe*, h. e. ἑαυτὸν ἢ ἀποπνίγεσθαι τούτων γινομένων: ſic plane mox eadem ait pagina, ἀπηγξάμην ἄν, εἴ τι πιστὸν ἐγένετο: quod quis dubitet, quin eodem ſit ſenſu accipiendum, quo priora, non quia in *eadem pagina* occurrit apud Lucianum, ut jejune nimis verba mea

captat

captát longis ſane logis Vir Cl. ſed quia eadem plane eſt utrorumque ſententia, eaque laxior, doloris ſcilicet, tædii, indignationis ſummæ ad mortem uſque. Sed diverſitatem invenit in iis V. Cl. qui *non eodem modo iſta duo loca & verba exponi debere affirmat*, verum poſterius omnino de *Laqueo*, at prius de morte *ex commota bile & faſtidio, quum Laqueus in conſortio hominum non haberet locum, non magis quam in comœdia.* Sentit ergo, Lucianum non recte dicturum fuiſſe, ἑαυτὸν ἀπάγχεσθαι τούτων γινομένων, quia res geſta in convivio & conſortio hominum, ubi laqueus non habeat locum; dixiſſe igitur ἀποπνίγεσθαι. At vero locum habet tamen verbum ἀπάγχεσθαι in ipſo Panathenæorum feſto, ac uſitata tunc juvenum armata ſaltatione, ut modo vidimus ex Ariſtophane. Iſtic autem nihilo magis, quam in convivio, locum habebit *laqueus*. Certum ergo foret ſecundum ipſam Viri Cl. diſtinctionem, τὸ ἀπάγχεσθαι iſtic de *Laqueo* minime intelligendum. Sed inanis hæc eſt diſtinctio. Verba ἀπάγχεσθαι & ἀποπνίγεσθαι iſtic eodem plane ſumuntur ſenſu, ut iiſdem fere verbis (τούτων γινομένων, & εἴ τι τοιοῦτο ἐγίνετο) junguntur à Luciano.

Similiter vero in aliis quoque locutionibus, etiam à Viro Cl. allatis, adhibetur τὸ ἀπάγχεσθαι, ut plane videatur qualecunque malum aut mortem, potius, quam unicam laqueo accitam, ſignificare. Veluti quando malum alicui quis imprecatur. Sic Arrianus in Ep. II, 17. οὐκ ἀπάγξῃ μετὰ τῆς ἐπιβολῆς ταύτης; Et inprimis apud Lucianum in *Gallo*, ad Gallum Gallinaceum, p. m. 254. οὐκ ἀπάγξῃ, ὦ ἀλεκτρυών. Quid vero? an hoc vertendum erit, *Non ſuſpendes te, ô Galle?* ac non potius, *Non morieris, non interibis, ô Galle?* h. e. Morere, interi. Sed & ita acceperim illa quoque apud Arrianum II, 20. *ſi tres quatuorve ſervos haberem, mecum ſentientes*, ἀπάγξασθαι ἂν αὐτὸν ἐποίησα ῥηγνύμενον, ἢ μετατίθεσθαι, *facerem ſane eum interire, ſe perdere, dum rumpit ſe* clamore aut indignatione, *vel ſententiam mutare.* Hic enim cauſa proxima interitus, ſeu τοῦ ἀπάγξασθαι, videtur eſſe

illud ῥηγνύμενος, non ſtrangulatio laqueo facta. Diſertius etiam eſt, illud Antiphanis apud Athenæum lib. III. pag. 103. ubi id agit Poeta, ut oſtendat, nullam *poſſeſſionem*, nullum κτῆμα eſſe homini ἀσφαλὲς, βέβαιον, *certum & firmum*, ideoque homines diverſiſſimæ vitæ & generis variis tamen modis ſæpe omnes fortunas & bona ſua amittere; alium tributo, alium judicio, alios munere Strategi, vel Choragi, vel Trierarchæ, dum ſcilicet nimios in iis ſumptus faciunt: alium porro captivitate, alium à ſervis male habitum. Iſtic ergo Trierarcham nominans, ἢ τριηραρχῶν ἀπήγξατο, ait, eoque verbo ibi, æque ac tot aliis verbis in reliquis partibus totius Periodi, interitum bonorum deſignat. Ad quam rem quid quæſo facit *ſuſpendium*? Certe Gronovius Pater *Obſerv.* IV, 24. *Non ceperunt*, inquit, *Interpretes*, *quando interpretati ſunt*, [ſuam ſuſpendio vitam ille clauſit, dum trierarchus foret.] *Debuerant dicere*, ſuffocatus eſt, h. e. *bona ejus ſtrangulata ſunt*. Vult ergo Vir Summus, verbo illo neutiquam hic deſignari *ſuſpendium*, ſed ſimpliciter *ſuffocationem*, quæ homini interitum præſtet, per Hominem autem hic intelligi ejus Bona, quæ in illo Trierarchæ munere ſint *ſtrangulata*, h. e. interierint: Id quod verum eſt.

His jam ſubjici par eſt ea loca, in quibus ipſi Veteres Verbum ἀπάγξασθαι per mortem generatim, ſed violentam maxime, expoſuerunt. Tale eſt Adagium illud apud Zenobium, qui *Cent.* VI, 17. Τί οὐκ ἀπήγξω, ἵνα Θήβησιν ἥρως γένῃ; addens, *Cujus meminit Plato in Meneleo. Dicunt autem, eos, qui ſe occidunt ipſi*, (οἱ ἑαυτοὺς ἀναιροῦντες) *nullius plane honoris participes fieri. Sed & Ariſtoteles dicit de Thebanis id ipſum, non honoraſſe* (τοὺς αὐτόχειρας ἑαυτῶν γινομένους) *eos qui ſibi ipſi manus inferant.* Credit ergo dictum per ἀντιφρασμὸν, *boni ominis* cauſa, illud ἵνα ἥρως γένῃ. Suidas autem idem Adagium, ex Platone Comico hauſtum, cenſet παρὰ τὴν ἱστορίαν, h. e. *contra Hiſtoriam*, ita dici, *quia Thebis nullo prorſus honore honorentur* οἱ ἑαυτοὺς διαχειρισάμενοι, *qui ſe ipſos inter*

terfecerunt. Et ſane haud facile reperiemus quenquam, opinor; qui Thebis ſe *ſuſpenderit*, & ſic *Heros evaſerit*. Neque tamen credo, ita prorſus *contra Hiſtoriam* hæc dici ab antiquiſſimo Poeta, neque id fert natura Adagiorum, quæ plerumque aliquo ex facto originem trahunt. Quare & alienum eſt, quod de *Euphemiſmo* comminiſcitur Zenobius, quum hic haud dubie reſpiciatur Hiſtoricum aliquid Urbis Thebanæ. Cenſuerim ergo alludi Comico joco, h. e. liberius paulo, ad Menœcea Creontis Filium, qui ſe tempore Belli, quod Septem Duces moverunt in Thebas, neci dedit pro patriæ ſalute, cujus proinde Laudes cantat apud Euripidem in *Phœniſſis* Chorus ℣. 1061. & Monimentum poſteris oſtentabat Urbs Thebana, ex quo enatam tradebant arborem tam illuſtris necis ſigna præferentem; ut refert Pauſanias in *Bœoticis* cap. 25. Hic certe *Heros* fuit Thebis, αὐτόχειρ ἑαυτῦ, ἑαυτὸν διαχειρισάμενος, *qui ſe ipſum interfecit*. Ut adeo τὸ ἀπάγξασθαι quamcunque ſui ipſius necem iſtic videatur ſignificare, & ideo ita explicari quoque per iſtas laxioris ſignificationis phraſes. Similiter, quod Heraclitus in Epiſtola ad Hermodorum, & apud Strabonem, ait, *Dignum eſſe Epheſiis*, ἡβηδὸν ἀπάγξασθαι, id ut alieni & abſoni foret ſenſus, ſi vertatur, *ut omnes puberes ſe ſuſpendant*, ita ipſi Veteres Græci & Latini acceperunt laxiore ſenſu *mortis*, quæ invitis infertur & obvenit; nam Laertius in Heracl. ait, ἡβηδὸν ἀποθανεῖν, & Cicero *Tuſc. Quæſt*. V. *eſſe morte multandos*. Prorſus itaque putem, in illo Heracliti dicto ἀπάγξασθαι notare idem, quod *interire*, *mori*, ἀποθανεῖν. Video quidem remitti nos à Viro Cl. ad pag. 160. *Exercit*. ubi ſatisfecerit huic objectioni. At ibi nihil reperio de hac objectione & interpretatione; tantum rogari, an quia Cicero vertat *morte multandos*, ἀπάγξασθαι iſtic accipi ergo poſſit *de ægritudine aut angina?* Nos neque ita id interpretamur, ſed neque in Ciceronis aut Laertii locutione quicquam invenimus, quod *laqueum* præferat.

Adde jam, quod Theocritus dixit *ἀπάγξαϑαί με πείσεις*, id Virgilium vertiſſe, *mori me denique cogis*, ſive jam violenta, ſive naturali morte, ſed quæ ex nimia animi ægritudine oriatur. Denique quod Appianus de Geta proſcripto, illum viſum cremari à Filio, *ὡς ἀπαγξάμενον*, id de eodem Dio Caſſius tradens, ait ſimpliciter *ὡς τεθνηκότα, ut mortuum*. Non multum, fateor, in poſtremis hiſce ineſt argumenti, ſed tamen aliquid. Certe alienum eſt, quod de Cicerone adfertur pag. 85. qui de Catilinæ ſociis in carcere ſtrangulatis, *ἔζησαν, vixerunt*, dixerit. Id enim quid velit, non video. Nullum enim eſt dubium, quin qui ſtrangulati ſunt, poſſint dici *Mortui*, vel *Vixiſſe*. At non ita ſolet Hiſtoricus, quos novit ſibi necem conſciviſſe, eos dicere ſimpliciter *mortuos*. Accedat his omnibus ipſe ille locus Matthæi, qui de morte, quam ſibi ſuſpendio conſciverit Judas, exponi vix poteſt, quum Lucas diſertius & plane aliter mortem Judæ referat, id quod tam certum eſt, quam quidquam eſſe poteſt. Sequitur ergo, ut, niſi velimus *Suſpendium* & *Præcipitium* in unam iſtius Mortis Hiſtoriam jungere, Verbum illud *ἀπήγξατο* apud Matthæum ſit explicandum de quavis morte, quam ſibi mœrore & deſperatione incitatus homo conſciverit, & ſpeciatim de *præcipitio*, quod elegit, & quo anima etiam eliditur, æque ac ex animalculis, quando à majore devorantur, ad quam rem verbum *ἀπάγχειν* adhibuiſſe Veteres, ſupra oſtendimus.

Cap. IX.

Quo oſtenditur, contra hunc rariorem Verbi uſum nihil valere multitudinem locorum, quibus Suſpendium *notatur, quod tamen minime fiat in omnibus à Viro Cl. allatis. Concluditur etiam hæc Controverſia.*

Ex ſuperioribus jam ſatis liquet uſus, licet rarior, ſignificationis à *ſuſpendio* vel *ſtrangulatione*, *quæ fit* *per*

per laqueum, diverſæ. Nam quin controverſa vox maxime & frequentiſſime notet *ſuſpendium*, nunquam negavimus, neque negavit, opinor, quiſquam. Sed frequentior ſignificatio non excludit rariorem, ne tum quidem, quando illa frequentior eſt propria, nativa, & à primitivo orta: multo ergo minus, quando rarior plus habet primitivi & genuini, quam illa frequentior, uti hic, ubi primitivum ἄγχειν *quamlibet* proprie notat *conſtrictionem faucium*, nihilque habet, quod redigat compoſitum ſuum ad arctiorem illam & Unicam plane *laquei* ſignificationem. Sic *Auſpicii* vocem ſi conſideremus apud Latinos, quid proprie, quid ſimul frequentiſſime notet, neminem fugit: at illa frequentior ſimul & nativa ſignificatio non intercedit, quo minus pro quolibet etiam ſigno & oſtento, quo futuri quid portenditur, poſita ſtatuatur, licet rarius. Ita apud Suetonium *Aug.* 92. exemplum *Auſpicii*, quod *ut dirum* obſervabat Auguſtus, erat, *ſi mane ſibi calceus perperam, ac ſiniſter pro dextero, induceretur*. Sic Veſpaſianus dicitur apud Eundem cap. 7. *intraſſe ædem Serapidis, de firmitate imperii capturus auſpicium*, idque accepiſſe eo, quod *Baſilides*, boni nominis & ominis homo, *ei obtuliſſe viſus eſt verbenas &c.* Quid vero hæc pertinent ad capiendum ex *avibus ſpectandis* ſignum voluntatis divinæ, quod tamen proprie erat *auſpicium*, & quo ſenſu, tam genuino, ferme ubique ea vox occurrit. Nihilo tamen minus, ex illis Suetonii locis patet, etiam alio aliquando & latiore ſenſu uſurpatam.

Similiter, ſi cui *immerito minus placeat* apud Ammianum Marcell. in elogio Imp. Valentiniani, vocem *Pudicitia* exponi de caſtimonia Viri & continentia libidinis, nihil ille ageret, ſi vel centena aliquot ex optimus Auctoribus adferret loca, ut facile poſſet, quibus *pudicitia* & *impudicitia* occurrunt ſenſu patientiæ libidinoſæ, ſeu excipiendi alterius libidinem: atque ita, ut *libido* & *impudicitia* à Suetonio in Vitis Cæſarum, tanquam diverſa prorſus vitia, ſemper diſtinguantur,

& in diverſa referantur capita cum ſuis documentis. Vide Sueton. *Cæſ.* cap. XLIX. de *Impudicitia* ejus, Cap. L. de *Libidine* in feminas, & *adulteriis*, atque ita & in Auguſto, aliiſque Cæſaribus. Nihil tamen ageret, ſiquidem ea iſtius uſus frequentia non impedit, quo minus etiam alius, ſed paulo rarior, uſus exſtet, quo liquet, Voces *Pudicus* & *Impudicus* etiam pro Caſto, non Libidinoſo, nec illicitam Venerem exercente, & Contra, poni apud Auctores, qui Optimis ſunt proximi, & ſimul Vulgatiſſimi: at ſæpiſſime jam apud eos, qui Ammiano ſunt æquales. Diſerte Seneca, *Epiſt.* XLIX. *De juſtitia mihi, de frugalitate diſputa, de Pudicitia utraque, & illa, ſui alieni corporis abſtinentia eſt, & hac, cui ſui*, ſcil. corporis, *cura.* Quid poteſt dari liquidius in utrumque ſenſum? Quæ enim eſſe poteſt Pudicitia, quæ abſtinet ab alieno corpore, maxime quum opponitur Pudicitiæ, quæ ſuum corpus non permittit aliis, niſi Caſtimonia & continentia libidinis in alios? Sic jam Tacitus *Hiſt.* I. 72. Tigellino tribuit *fœdam pueritiam, impudicam ſenectam*, quæ mox ibidem explicatur per *ſtupra concubinarum.* Florus IV. 11. *Pulchritudinem* Cleopatræ dicit *fuiſſe infra pudicitiam Principis*, h. e. non potuiſſe eum incitare ad libidinem & complexus Cleopatræ. Juſtinus XXXII, 4. *Pudicitiam Hannibal tantam inter tot Captivas habuit, ut in Africa quivis natum negaret.* Ulpianus *l.* 13. §. 5. *D. Ad L. Jul. de Adulteriis, Judex adulterii ante oculos habere debet, & inquirere, an maritus pudice vivens, mulieri quoque bonos mores colendi auctor fuerit. Perniquum enim videtur eſſe, ut pudicitiam Vir ab uxore exigat, quam ipſe non exhibeat.* Dictys Cret. IV. 1. in elogio Hectoris occiſi, *in pace præclara fuit pudicitia, ex qua haud minorem, quam reliquis artibus, gloriam adeptus erat.* Nemo dixerit illum tantam gloriam adeptum ex eo, quod muliebria non pateretur, ſed quod ſola erat uxore contentus. Vide ibi Mercerum. Verum apud Auctores illius temporis, & Ammiano Marcell. æqua-

æquales tanta eſt talium exemplorum ſeges, ut putidum foret ea colligere. In ipſa ideo Antiqua N. T. verſione, ubi Paulus jubet Presbyteros, ut & Diaconos, eſſe σεμνοὺς, reperias *pudicos* verti, h. e. caſtimonia, & probitate venerabiles. Patet ex his, quam male faciant & imprudenter, qui frequentiore uſu vocis alicujus inducti, infrequentiorem ſtatim negant penitus. Nec tamen male cenſeo factum à Scioppio, quando Stradæ vitio vertit, quod dixerit, *Granvellanum provinciam rexiſſe minore pudicitiæ cura, quam ſenem decebat.* Stylum enim ad optimam ætatem, & ex ejus ætatis Auctoribus, formare debemus, unde fit, ut mihi aliquando *minus placeat* in ſcriptis, in quibus ad ſtylum maxime attendimus, quod aliis, qui conquiſitis ex omni Auctorum genere rarioribus, & parum obviis, delectantur, ſecus videtur.

Sed ut ad Verbum ἀπάγχεσθαι redeamus, nihili ergo prorſus eſt, quod Vir Cl. oſtentat & prædicat identidem numerum locorum, quæ XX. propemodum annis collegit, in quibus illud Verbum occurrat. Primum enim quædam ſunt in iis alieniſſima, multa nihil prorſus probant in neutram partem. Equidem fateor miratum me magno opere, quando vidi *Def.* p. 64. inter illa loca memorari quoque Ariſtophanem, à quo Muſtela dicitur Mures ἀπάγξαι, verbo activo, h. e. non ſtrangulaſſe laqueo, ſed *devoraſſe*, ut ſupra oſtendimus. Neque vero minus, quando pag. 83. ait, illud Luciani, ἀπηγξάμην γὰρ ἄν, accipiendum de ſuſpendio. *Id enim poſtulare reliqua apud Lucianum exempla, Omnia Laqueum Indicantia, & idcirco perinde hunc locum præbentia intelligendum, ut ipſa.* Credas utique, hæc legens, omnia ergo loca Luciani, in quibus reperitur verbum ἀπάγχεσθαι, liquido denotare *ſuſpendium*, aut *ſtrangulationem laqueo factam.* At vero, quando Micyllus apud Lucianum in *Gallo* p. 254. alloquitur cum imprecatione mali Gallum, οὐκ ἀπάγξῃ, ὦ ἀλεκτρυών, etiam his ergo Verbis *laqueus indicatur?* Certe non

magis, quam in pleriſque locis à Viro Cl. in hac *Defenſ.* p. 62. 63. 64. allatis, Veluti in illis Herodoti, Antiphanis apud Athenæum, Philemonis, Theophraſti, Arriani, etiam illo, qui in *Additamento Poſteriori* adjectus eſt, tum Plutarchi in Catone, Dionis Caſſii, Jamblichi, Eunapii, quæ omnia nihil *laquei* præferunt, atque adeo nihil probant, quum æque patiantur ſe exponi de illis, qui ex triſtitia moriuntur, aut mortem ſibi conſciſcunt, quam de laqueo ſtrangulatis. Quapropter non debuiſſet talia adferre V. Cl. ad *ſolide ſtabiliendam* ſuam ſententiam, & *plures veritati annectendos:* Non magis, quam Ego, ingenue agens, urgere nolui loca Æliani, & Tobiæ, à Viris Doctiſſimis, Heinſio, Pricæo, Aliis, ad contrarium ſtabiliendum allegata; non quod hæc loca vel minimum faveant Viro Cl. ſed quod neutri faveant. Certe enim pariter & æque poſſunt de quavis voluntaria morte intelligi ac de ſuſpendio. Quin V. Cl. ipſe locum Æliani *nubilum, dubium, incertum*, pronunciat *Exercit.* p. 113. 114. quia tantum iſtic dicitur de Poliagro, κωμῳδούμενος ἀπήγξατο. At ſi ille eſt incertus, ergo & ſuperiores, à Viro Cl. allati.

Quapropter, ut rem in pauca contraham, ſi verum volumus, fatendum eſt, Ἄγχειν cum derivatis & compoſitis fixiſſe quodammodo ſuas ſedes in collo, habuiſſe ſignificationem quoquomodo conſtringendi fauces, eamque propagaſſe ad verbum, ἀπάγχεσθαι: ſed deinde voces ἀγχόνην, ἀπάγχειν, & ἀπάγχεσθαι maxime adhibitas de Suſpendio, at de aliis ſuffocationibus πνίγειν, πνιγμὸς, & ἀποπνίγειν. Id quod liquet ex eo, quod Medici Veteres, quando de Morbis agunt à Verbo ἄγχειν formatis & denominatis, verbum tamen πνίγειν illo in morbo deſcribendo atque explicando plerumque adhibent. Hippocrates *de Morbis* III. 10. ὑπὸ δὲ τῆς Κυνάγχης καλεομένης πνίγεται ὁ ἄνθρωπος, *ab angina, ut vocatur, ſuffocatur homo.* Sic & Alii. Verum eo non obſtante, manſit in iiſdem vocibus ab ἄγχειν formatis, primitiva etiam & laxior ſignificatio. Quod cum agno-

ſcatur

ſcatur in ἀγχόνη & ἀπάγχω, mirum profecto eſt, illud non agnoſci in verbo ἀπάγχομαι, quum omnium eadem plane ſit ratio. Nam ſicut hoc Paſſivum etiam abſolute, ſine ulla circumſtantiæ adjectione, notat *ſuſpendium*, ſic plane paſſim & Activum, & vox Ἀγχόνη. Ælianus *Var. Hiſt.* IV. 1. Derbiccæ *eos, qui ſupra LXX annos vixerunt*, ἀποκτείνουσι, τοὺς μὲν ἄνδρας καταθύοντες, ἀπάγχοντες δὲ τὰς γυναῖκας, *occidunt, Viros quidem mactando, at Feminas ſtrangulando.* Polybius XVI, 19. τῶν σφᾶς αὐτοὺς, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τὰς γυναῖκας ἀποσφαττόντων, κατακρημνόντων, ἀπαγχόντων, εἰς τὰ φρέατα ῥιπτούντων &c. *qui ſe ipſos, & liberos, & uxores, mactabant, occidebant, laqueo ſtrangulabant, in puteos abjiciebant.* Dionyſ. Halic. lib. III. de Cluilio, Albano Rege, qui repertus eſt in lecto mortuus, nulla in corpore habens ſigna, οὔτε σφαγῆς, οὔτε ἀγχόνης, οὔτε φαρμάκων, οὔτε ἄλλης βιαίας συμφορᾶς, *neque cædis, neque ſtrangulationis, neque veneni, neque alterius violenti caſus.* Et ſimiliter prorſus lib. IX. de Genutio itidem ſic reperto. Sed & ita Artemidorus *Oneirocr.* II. 55. caput habet περὶ Ἀγχόνης. Ut jam taceam locum Ariſtotelis in *Problem.* (Vide ſupra cap. VII.) ubi ſi ἀπάγχεσθαι notat talem ſtrangulationem, tum vero idem profecto ſignificat ἀγχόνη, quod præceſſit iſtic eodem plane ſenſu. Deinde ſicuti in Verbo ἀπάγχεσθαι vere rarior eſt ſignificatio alterius mortis ex triſtitia aut ſuffocatione naturaliter ortæ, vel ſibi illatæ, ſic & in vocibus ἀγχόνη & ἀπάγχειν: atque ita, ut in hiſce vocibus vix plura poſſint aſſerri exempla iſtius ſignificationis, certe non tam diſerta, quam quæ Ego attuli de Verbo ἀπάγχεσθαι. Quæ ergo ratio eſt, admittere eum ſenſum in iſtis, in hoc nolle, licet in utriſque idem ſit & frequentioris & rarioris ſignificationis uſus & analogia? Quapropter ubi ſimpliciter verbum ἀπήγξατο in Hiſtorica narratione occurrit, interpreter ſane Ego de Suſpendio, at ſi quid obſtet huic interpretationi, tum vero non verear alium verbi ſenſum, loco & rei, de qua agitur, appoſitum, quærere: Atque adeo,

eo, niſi obeſſet locus Lucæ, Matthæum in morte Judæ de *Suſpendio* exponerem, nunc vero quum Lucas aliud genus mortis Judæ tribuat, idque diſertius ac plenius commemoret, prorſus putem, nullam dari commodiorem conciliandi utriuſque rationem, quam ut illud ἀπήγξατο apud Matthæum de morte voluntaria *præcipitii*, per mœrorem & deſperationem ſumpta, dictum accipiamus: niſi quis malit Caſaubonianam conciliandi rationem, de laqueo rupto, & ſic in præceps lapſo Juda, ſequi. Certe verbum ἀπάγχεσθαι etiam aliud quid notaſſe, quam *ſuſpendium*, aut *ſtrangulationem laqueo factam*, id vero clariſſime probavimus, quod unice nobis probandum erat.

C a p. X.

De Voce γεγωνὸς, *& viciſſim aliis quibuſdam in Viro Cl. notatis.*

Superest nunc, ut de voce γεγωνὸς apud Ælianum II, 44. agamus, quam mihi impegit Vir Cl. quaſi ad ulciſcendam Ariſtotelei loci moleſtiam, & quæ cauſam præbuit ac fundamentum fabulis dudum in vicinas etiam Urbes ſparſis, atque ad me relatis, *parari à Viro Cl. novam Æliani editionem, in qua miſerum in modum vapulabit Perizonius, & imperitiæ arguetur in Græca lingua invictis argumentis.* Ego vero ut iſta neglexi, ita longe hic ſpecioſiora ad Viri Cl. cenſuram reponere poſſim, quam quæ ille præter omnem veri ſpeciem ad iſtum Ariſtotelis locum ſuam in ſententiam retrahendum congeſſit. Etenim certum eſt, commodiſſimum eſſe ſenſum & nexum in Æliani verbis, ſi concipiantur ad meæ conjecturæ rationem: deinde Verbum illud & Participium, γέγωνα, γεγωνὼς eſſe Poëticum, nec facile apud Scriptores Proſæ reperiri, certe nuſquam alibi in tota Æliani *Varia*: quin & Stephanum, quem Vir Cl. heic nobis deſcriptum dedit, ne unicum quidem locum ex proſa attuliſſe, niſi in Vocibus hinc derivatis, quas & ipſas

ipſas dicit ille ultro πηλικωτέρας. Nam quod Vir Cl. ait, *hoc ipſum Noſtrum ex Philone* protuliſſe Stephanum, in eo minus vera affirmat. Stephanus ex Philone exhibet Adjectivum & Maſculinum, ὁ γεγωνὸς λόγος, non Noſtrum hoc Participium & Neutrum. Adjectivum autem illud neque Stephanus ſatis recte videtur cognoviſſe, ſiquidem ita loquitur, quaſi tantum eſſet Maſculinum, ſeu quaſi dictum fuerit ὁ γεγωνὸς, ἡ γεγωνή: quum Græci dixerint ὁ ϗ ἡ γεγωνὸς, ut vel ex Dionyſio Halic. liquet, qui lib. VIII. Fortunam dicit prolocutam Lingua Latina, φωνὴν δ' εὐσύνετόν τε ϗ γεγωνόν, *vocem intellectu facilem, & elatam.* Accedit, quod neque priores Æliani editores, Schefferus & Kuhnius, ullam hujus Participii habuerint rationem, atque ideo neque in Notis id expoſuerint, neque in Indicem Græcum retulerint, in quo tamen vel maxime conſpici debebant vocabula rariora, quale hoc eſt inprimis. Poſſem etiam oſtendere Dictata Viri Eruditiſſimi, etiamdum vivi, in Ælianum: ſed in quibus ne γρῦ quidem de hac voce occurrit, quum multo leviora explicentur iſtic quam plurima. Immo & literas Viri Græce doctiſſimi, ad me poſt editum jam Ælianum exaratas, in quibus illud Participium nova itidem tentatur conjectura. Sed tamen omnibus his miſſis, fatebor ingenue, qua ſum indole, non veniſſe mihi in mentem iſtius Verbi γέγωνα. Mens animi delapſa ſtatim in illam, quam d. l. expoſui, conjecturam, διάτορόν τε γεγονὸς, eâque ſe ſatis expeditam exiſtimans, ut ſolemus vulgo, nihil amplius circumſpexit, aut ſuſpectum habuit. Neque vero res mira eſt, hanc conjecturam alicui obrepſiſſe, quum illud γέγωνα, γεγωνὼς, γεγωνὸς, rariſſimum ſit in proſa, immo nullum, niſi hoc ipſum, ejus Verbi Tempus uſquam reperiatur; alterum vero γέγονα, γεγονὼς, γεγονὸς, apud omnes, etiam Ælianum, ſit frequentiſſimum. Nihil enim magis eſt idoneum ad nos fallendos, quam tanta ſimilitudo rarioris vocabuli cum uſitatiſſimo. Ceteroquin ipſe in ſchedis meis ipſum hoc Verbum etiam ex proſa annotavi,

notavi, cujus exemplum apud Henr. Stephanum fruſtra quæras. Etenim Ariſtoteles in *Problem.* XI. 25. quærit, *διὰ τί, ὅταν ἀχυρωθῶσιν αἱ ὀρχῆστραι, ἧττον οἱ χοροὶ γεγώνασιν; Quare, quando palea ſtrata ſunt ſcena, minus ſonant chori?*

Mallet tamen Vir Cl. à me id *factum non eſſe:* haud ſcio, an bona fide. Hoc ſcio, hominem me eſſe, à quo nihil humani ſit alienum. Et ſane quum tali modo ediderim Ælianum, ut non ſolas adjecerim Varias Lectiones, ſed pluſquam mille tractaverim loca, obſcura, difficilia, corrupta, male verſa, reconditam Antiquitatem aut Hiſtoriam reſpicientia, ſi nullum uſquam humanæ imbecillitatis reliquiſſem documentum, ſi nuſquam dormitaviſſem, pene dixerim, plus homine præſtitiſſem, plus certe, quam mihi ipſe ſum pollicitus. Et quis tandem fuit, ex iis, qui multa & varia ſcripſerunt, cujus ingenio non aliquando venia ſit danda. Ne longe abeamus, & perluſtremus tantum Viri Cl. ſcripta, quam gravibus iſtic increpantur verbis & quam ſæpe, Lipſii, Scaligeri, Caſauboni, Grotii, Heinſii, Voſſii, Salmaſii, Viri omnes omnium conſenſu eruditiſſimi: & ad quorum doctrinam pauciſſimi hodie ſunt comparandi? Sed & quando iiſdem de rebus ſecundæ prodeunt eorundem hominum curæ, quam multa reperimus paſſim in prioribus inducta, deleta, mutata, quia hallucinatos ſe in iis poſtea deprehenderant ipſi? Gronovius Pater, Vir profecto Summus, & maximi inter Criticos meriti, quum iterum ederet Obſervationes ſuas, adeo eas correxit, adeo multa ſuſtulit, multa mutavit, ut plane aliud videatur opus. Sed neque ipſe hoc diſſimulat, verum ultro, *quum in pleriſque, qua conamur homines, veri & erroris confinia miſceantur, quum perpauci novum opus ſemper artifici manu regant*, ſe *priſtina repetiviſſe non ſine lima in promptu*, & eorum *partem induxiſſe*, teſtatur. Neque vero eos, *qui labi uſquam timeant, arduum quidquam tentare, aut quidquam niſi obvium, & expoſitum, & non ſuum*

ſuum, *chartis mandare* cenſet, *neque tantum crimen apud ſanos fore arbitros* judicat, *in nonnullis peccaſſe, aut reprehendi, quanta gratia aliquid pridem ſepultum recollegiſſe & in aperto poſuiſſe.* Ferme ut Horatius in Arte Poetica, *Verum ubi plura nitent in carmine, non ego paucis Offendar maculis, quas aut incuria fudit, Aut humana parum cavit natura.* Cujus naturæ adeo non erat ille ignarus, ut mox ſubjiciat, *Verum opere in longo fas eſt obrepere ſomnum.* Ceterum nullos ego inveni inclementiores judices, quam qui è terra gubernant, aut ſummum ex primis littoribus, h. e. qui vel ipſi nihil de ſuo commentantur & in publicum edunt, vel, quod fere idem eſt, qui tantum varias colligunt ex MStis aut editis primum codd. lectiones, atque hac una ratione aliorum ſubinde curas vellicant. Hi enim dum ipſi ſe medio mari committere non audent, indecora magniloquentia aliorum arti & induſtriæ plerumque obtrectant, omnibus intenti occaſionibus, quibus poſſint in alios, pluſquam littus legere auſos, incurrere, aut eos longius egreſſos reprehendere, licet ipſi, ſimul ac profundum tentent, graviſſimis mox jactentur errorum fluctibus.

Verum nolumus in hanc materiam latius nos effundere, ſed potius, ut Vir Cl. mecum pariter ſciat, nos eſſe homines, erroribus humanis obnoxios, ſicut ille liquidum quid & expreſſum, quod factum non eſſe mallet, me monuit, ſic & Ego viciſſim Viro Cl. pro neceſſitudine noſtra, quædam, quæ ab eo ſcripta & edita nollem, liquida ſatis & manifeſta, in memoriam revocabo. Generis iſtius ſpecimen in hac ipſa vidimus *Defenſione*, in qua quia volebat proprii quid dicere, & omnium Interpretum ſententiam, quia & mea erat, rejicere, delapſus eſt eo, ut affirmaret ἀπάγχεο apud Poetam *plane* non eſſe Imperfectum, quia non habeat Augmenti in Imperfecto notam, immo *bona fide* eſſe Præſens Indicativi: ſed quam poſteriorem affirmationem ipſe poſtea, poſt editam & diſtributam jam *Defenſio-*

Defenſio-

ſenſionem retractare debuit, quum, monitus haud dubie ab alio, deprehenderet, id, quod tam *bona fide* pronunciaverat, eſſe falſiſſimum, & omnibus Grammaticis ac Græcæ Linguæ Principiis, ipſi Analogiæ & Uſui, plane contrarium. Liquidum (nam de *Liquidis* nunc agimus) hoc ſatis erat, ſed quod nunc tantum Viro Cl. in memoriam revoco, ut agnoſcat, nihil humani ab ſe quoque eſſe alienum. Addo aliud ejuſdem fere generis, & meæ jam admonitionis. Vir Cl. *Exercit.* pag. 148. inducit Satanam, qui adegerit Judam ad deſperationem, & dixerit in hunc ſenſum: *Quamdiu vixeris, vives inquietus, &c. Ergo, quod unum reſtat, ſolve te metu, & puta pugnam hodiernam eam eſſe, quæ plane non habeat miſſionem, abi & ἀπαγξάτω.* Vir Cl. qui lubens præter elegantium tamen Virorum morem inter Græcos, Romanos, (nam quis talia inter Veteres extra Epiſtolas Familiariſſimas fecit?) & noſtri temporis Populos, miſcet Linguas, & Græcam quidem Latinæ, non ſatis docte ſe ſcripturum fuiſſe cenſuit, ſi ſcripſiſſet, *abi & ſuſpende te*, ſed in Latino libello Græce loqui maluit, *abi & ἀπαγξάτω*: ſed quod notat, *abi & ſuſpendat aliquem*, & quo nihil eſſe ab hac Oratione alienius, nemo non videt, immo in quo dupliciter peccatum: dum non modo Activum, quod non habet reciprocam hanc *ſuſpendendi ſe* ſignificationem, quam tamen Vir Cl. exprimere volebat & debebat, ponitur pro Medio ἀπαγξάσθω, quod voluit V. Cl. ſine dubio, quum Medium eam recipiat ſignificationem, & Medium ſit illud ἀπήγξατο Matthæi, quod interpretatur: ſed & dum Tertia Perſona, quæ eſt ἀπαγξάτω, & ἀπαγξάσθω, ponitur pro Secunda, quam requirit & exhibet tota Viri Cl. oratio. Dicere enim voluit, *abi & ſuſpende te*, quod eſt non ἀπαγξάτω, ne ἀπαγξάσθω quidem, ſed ἄπαγξαι. Decepit forte Virum Cl. quod in Imperativis, quæ Prima perſona carent, Tertia ergo ſecundo loco ponitur in Paradigmate, & ideo illi ſpeciem Secundæ præbuit. Liquidum

quidum hoc ſatis eſt, ſed iterum contra omnem Grammaticæ analogiam & uſum, quando ἀπαγξάτω ponitur pro *ſuſpende te*. Æque liquidum eſt, ſed alterius generis, quod in *Supplementis* Viri Cl. Cap. XI. prorſus in extremo dudum obſervavi. Profertur iſtic ex Codice Mediceo egregium ſupplementum in Dione Caſſio pag. 226. ubi Dio tempore Cæſaris duos homines inſtar victimæ mactatos ait, ἐν τῷ Ἀρείῳ πεδίῳ πρός τε τῶν Ποντιφίκων, καὶ πρὸς τοῦ ἱερέως τοῦ Ἄρεως, *in Campo Martio à Pontificibus & à Sacerdote Martis.* Vertitur *à Salio*, idque ſequitur V. Cl. ſed parum ſcite. Nam qui vel minimum Romanas inveſtigarunt Antiquitates, aſſentientur mihi omnes, deſignari hic *Flaminem Martialem*, qui Unus erat, quum Salii eſſent complures æque, ac Pontifices in plurali ideo ſoli hic memorati, & qui præterea proprius erat *Martis ſacerdos*, atque idcirco ea appellatione κατ' ἐξοχὴν deſignari ſolitus. Verum id nondum eſt, quod volebam. Subjicit enim hiſce continuo Mediceus Codex, καί γε αἱ κεφαλαὶ αὐτῶν πρὸς τὸ Βασίλειον ἀνετέθησαν; quæ vertit V. Cl. *& capita eorum prope Palatium fuere propoſita.* Credas ſpectaculo iſtic aut terrori publico fuiſſe *propoſita*, ut legimus proſcriptorum quorundam capita in menſis, pro Roſtris, & alibi, ita *propoſita*. Sed quam longiſſime alia fuit Dionis mens, ut liquebit clariſſime, ubi verum horum Verborum ſenſum, & ſimul Virum Cl. neutiquam eum vidiſſe, aut perſpexiſſe, oſtendero. Primum enim non vidit, quid hic eſſet, & in Liberæ Reip. temporibus, τὸ Βασίλειον. Dein perſuadere ſibi potuit, Dionem Julii Cæſaris Domum appellaſſe Βασίλειον, *Regiam*. Denique eam Cæſaris domum *Palatii* nomine ornat, quod ab eo tempore & omni Hiſtoria eſt alieniſſimum. Quod Cæſaris domum Vir Cl. vere intellexerit, nullum eſt dubium, quum τὸ Βασίλειον verterit *Palatium*, & poſtea Cæſarum Aulæ à Græcis τὸ βασίλειον vel τὰ βασίλεια, à Latinis *Palatia* fuerint dictæ, ſed qua utraque appellatione Julii Cæſaris Domum inſignire vel intelligere abſonum eſt

 prorſ-

prorſus. Etenim *Palatii* nomen tributum fuit poſtea demum Aulæ Cæſarum, quando jam Cæſares in Palatio ſeu Palatino monte habitarunt, quod primus fecit Auguſtus, ut difertiſſime nos docet Dio Caſſius lib. 53. pag. 507. At Cæſar *in Sacra via* habitavit, teſte Suetonio *Cæſ.* 46. Manifeſtum itaque, quam incurrat in omnem Hiſtoriam, in Analogiam appellationum & Uſum, Cæſaris Domum, multo magis eam Domum vel Ædem, quam Dio hic intellexit, appellare *Palatium*. Neque vero minus abſonum eſt, τὸ Βασίλειον apud Dionem de Julii Cæſaris Domo & habitatione interpretari. Verum quidem eſt, Cæſarum habitationem poſtea dictam τὸ βασίλειον, vel, ut Dio potiſſimum loqui ſolet, τὰ βασίλεια. At id demum cœpit, poſtquam perpetua Cæſarum poteſtas cognita jam & conſtituta fuit, & quando ipſi Cæſares jam à Græcis dicebantur βασιλεῖς. At Julii tempore illa poteſtas tantum quaſi tentata, & ideo ignota adhuc fuit, neque habitatio ejus dicta eſt à quopiam, τὸ βασίλειον, vel τὰ βασίλεια. Prius diſerte nos docet Suetonius *Tib.* 14. *De quo infante Scribonium Mathematicum præclara ſpopondiſſe* ait, nempe, *etiam Regnaturum quandoque, ſed ſine regio inſigni: ignota ſcilicet tunc adhuc Cæſarum poteſtate*. Quibus verbis ſignificat, quum Mathematicus ea prædiceret, neminem hoc intellexiſſe, vel etiam Scribonium non potuiſſe clarius id, quod Tiberio fatis deſtinabatur, exprimere, quia Cæſarum poteſtas, quæ erat poteſtas regia, ſed ſine regio inſigni, h. e. diademate, tunc adhuc & ipſi & aliis erat ignota. Jam vero natus fuit Tiberius tertio demum anno poſt Julii cædem. Hæc ergo cauſa fuit, quare nunquam, ut opinor, cuiquam Scriptori in mentem venerit, Julii Cæſaris Domum appellare Βασίλειον, *Regiam*, immo ne *Aulam* quidem. Suetonius ſimpliciter dicit Cæſarem jam Pontificem Max. & dein rerum potentem, habitaſſe *in Sacra via, in Domo publica*: quia *in aliqua domo publica*, ἐν οἰκίᾳ τινὶ δημοσίᾳ, Pontificem Max. habitare

tare oportebat. Similiter apud Plutarchum in *Caſare* pag. 738. dicitur τῇ Καίσαρος οἰκίᾳ, *Caſaris Domui*, non βασιλείῳ, non *Regia*, non *Aula*, impoſitum fuiſſe faſtigium ex decreto Senatus. Quin ipſe Auguſtus ſuam *domum* diſerte diſtinguit à *Regia* apud Sueton. cap. 76. ubi hæc verba ex ejus epiſtolis exhibentur, *dum lecticа ex Regia domum redeo.* Ex his ſatis liquidum eſt, Dionem per τὸ βασίλειον neutiquam intellexiſſe Cæſaris Domum, neque vero hanc *Regia* nomine deſignari ſolitam. Quid ergo intellexerit Dio, ſi quæras; Nempe illud ædificium ſacrum, quod in libera Rep. dicebatur *Regia*, in quo erat ſacrarium Martis. Hinc paſſim apud Obſequentem, qui ex Livio potiſſimum ſua hauſit Prodigia, cap. 96. & 104. *Haſta Martis in Regia, in Sacrario, mota.* Et brevius cap. 107. & 110. *Haſta Martis in Regia mota.* Quin adeo celebris eſt in Romanis Hiſtoriis hæc *Regia*, ut etiam à Græcis, certe à Plutarcho, Latina hæc vox retineatur ad illud ædificium exprimendum. Ille enim in *Romulo* pag. 36. ait Romanos ἐν τῇ Ῥηγίᾳ δόρυ καθιδρυμένον, Ἄρεα προσαγορεύειν; *in Regia poſitam Haſtam, appellare Martem.* In hac *Regia* ſuſpendi & quaſi dedicari ſolebat, quod in Campo Martio Marti erat oblatum. Nam plane, ut hic mactatorum *in Campo Martio* hominum *à Flamine Martiali & Pontificibus capita* dicuntur *in Regiam* delata, & iſtic *ſuſpenſa* vel *depoſita*, quaſi *anathemata* quædam, ſic *quotannis menſe Octobri Equus immolabatur Marti in Campo Martio*, cujus *Caput* Sacravienſes *in Regiæ pariete* figebant, & cujus *cauda perferebatur in Regiam* maxima celeritate, quæ omnia docet nos Feſtus in V. *October*, cui adde Plutarchum in *Quaſtionibus Rom.* quæſt. 96. Hinc ergo ſatis liquet, quæ ſit illa *Regia*, τὸ Βασίλειον, in quam, temporibus liberæ Reip. & Julii Cæſaris, aliquid in Campo Martio immolatum, dicitur repoſitum delatumve. Liquida ſatis hæc omnia puto. Addo his alia jam *Liquida* ex rationibus Arithmeticæ, artis omnium liquidiſſimæ. Hauriemus illa ex Notis

Viri Cl. ad elegantiſſimum Marmor Auguſti Ancyranum, egregie auctum & emendatum ex ſchedis Eximii Viri, Dan. Coſſonii. Exhibebo autem integrum iſtius Marmoris locum ex Tab. 3. ut tanto rectius omnia percipi poſſint. Dicit ergo iſtic Auguſtus, *Plebei Rom. viritim Trecenos numeravi ex teſtamento Patris mei, & nomine meo Quadringenos ex bellorum manibiis Conſul quintum dedi. Iterum autem in Conſulatu decimo ex patrimonio meo iis Quadringenos congiarii viritim pernumeravi.* (ſic enim legerim, pro *ter numeravi.*) *Et Coſ. undecimum duodecim frumentationes, frumento privatim coempto, emenſus ſum. Et Tribunicia poteſtate duodecimum Quadringenos nummos tertium viritim dedi. Quæ mea congiaria pervenerunt ...... um millia nunquam minus quinquaginta & ducenta. .... Poteſtatis, duodecimum Conſularis, trecentis & viginti millibus plebis urbanæ ſexagenos denarios viritim dedi. Et quinis militum meorum ex manibiis Conſul quintum viritim millia nummum ſingulis dedi. Acceperunt id triumphale congiarium Hominum circiter centum & viginti millia. Conſul tertium decimum ſexagenos denarios plebei, quæ tum frumentum publicum acceperunt, dedi. Ea milia hominum paulo plura, quam ducenta, fuerunt.* Hic vero Oudanius priorem lacunam explevit ita, *pervenerunt ad hominum millia* &c. Et quis non ita expleret? quum in ſeqq. ſemper exprimatur numerus *Hominum*, qui congiaria acceperunt. Primum 320000 *plebis urbanæ*, dein *Hominum* 120000 in triumphali congiario, denique *millia Hominum paulo plura, quam ducenta.* Vir Cl. tamen acriter hoc nomine increpat Oudanium: *Videlicet talis*, ait, *numerus arceſſendus erat ad demonſtrandam* Magnitudinem Romanam *ſub Auguſto, quaſi ipſo prædicante, quum ante Julium* 320000 *eſſent ex plebe, quæ ſolerent accipere frumentum ſemper gratuitum. Miſerrimus profecto in hoc loco explicando*, ſcilicet, eſt ille Oudanius. Ipſe autem vult expleri *ad nummûm millia.* Verum taceo hic, uſitatiorem eſſe & magis propriam

locu-

locutionem, *Congiarium illud pervenit ad tot millia Hominum*, quam, *pervenit ad tot millia nummorum.* Etenim *Homo* quidem dicitur *perveniſſe ad magnas opes*, at *Congiarium perveniſſe ad tantam ſummam*, id vero eſt, quod probari debuiſſet. Taceo etiam certiſſimum eſſe ex modo allatis Oudanii ſupplementum. At quare id Vir Cl. ita rejecerit, conſideremus quæſo. Nempe quia nimis exiguus erat numerus 250000 Hominum, congiariis his fruentium, quam ut conveniret in Magnitudinem Romanam, & hac quidem de cauſa, quia jam ante Auguſtum amplior fuit Hominum Numerus, qui frumentum de publico acceperint. Mira res eſt, eo nomine increpari Oudanium, quum utique in hac ſectione mox diſerte dicatur ab ipſo Auguſto, numerum hominum, qui frumentum acciperent ſe Conſule XIII. fuiſſe *millia paulo* tantum *plura quam ducenta.* Credaſne Virum Cl. quando alios reprehendit, vel minimum cogitare, quid ipſe ſcribat? Sed aliud adhuc eſt, quod nunc volo. Sedendum enim erit ad calculos. Ante omnia hic notandum, in hiſce congiariis, ab Auguſto plebi Rom. ſuo nomine datis, ſingulos homines accepiſſe ſemper *Quadringenos Nummos.* Jam vero ſi in iis congiariis ſumma univerſa fuit 250000 *Nummorum*, ſi porro is numerus nimis fuit exiguus, quam ut ad *Homines* deberet referri, videndum nunc, quot *homines* ergo perceperint ea congiaria ſecundum Viri Cl. interpretationem & ſupplementum. Unuſquiſque habuit 400 nummos. Ergo ad Homines X. requirebatur ſumma 4000, ad Centum 40000, ad Mille Homines itaque, ſi acceperunt ſinguli tot nummos, requirebatur ſumma 400000 Nummorum. Vide Lector, quo hæc tendant. Ne Mille quidem Homines, immó ſi recte rationes ſubducas, tantum ſexcentos & duos vel tres, reperies ex illis congiariis accepiſſe illos quadringenos nummos, ſi univerſa liberalitatis iſtius ſumma fuerit tantum 250000 *Nummorum:* idque ſequitur liquido prorſus modo ex illius interpretatione, qui alium objurgat,

 quod

quod affirmaverit, tanquam tenui nimis numero, tantum 250000 *Hominum* quadringenos illos nummos viritim accepiſſe. Liquidum hoc ſatis eſt. Sed en aliud ex eodem loco. Corrupta haud dubie ſunt illa, *Et quinis militum meorum.* Unde Caſaubonus ex conjectura ita hæc tentat: *Et quinquaginta Millibus Militum meorum.* Id vero Vir Cl. magnificentiſſime, tanquam ſi certius quid haberet, explodit, rogitans, *an judicet BONVS VIR ſic verum conſtitui numerum? an Auguſtus tantum habuerit 50000 militum? an quum viritim illi acceperint ſingula millia nummorum, glorianda res Auguſto fuerit viſa, erogaſſe quinquaginta millia nummum in milites.* In his ergo *Maximum illum Virum fere ſe ipſum exſuiſſe* addit. Atqui viciſſim rogitem Ego, ſi *quinquaginta Millia militum* viritim acceperunt *ſingula millia nummorum*, an tunc Auguſtus *erogaverit* in omnes tantum *quinquaginta millia nummorum?* An hæc ſumma inde oriatur, & non potius quingenties centena millia nummorum, h. e. noſtra pecunia, 3750000 Carolinorum? Ea vero ſumma annon ſatis *Glorianda* foret viſa Auguſto, ſi eam tunc ſimul erogaſſet in milites? Denique an hoc computationis vitium, pro ratione explodendi Caſauboni adhibitum, ſatis ſit liquidum? Quid vero vult Vir Cl.? Nempe legi jubet, *Et cuivis Militum meorum.* Ubi primum miror, quum Schedæ Coſſonianæ, illæ omnium accuratiſſimæ, habeant *millium* non *militum*, hoc tamen à Viro Cl. probari, qui tam acriter notat in Caſaubono, quod ad hunc locum dixerit, corruptum hic eſſe *numerum Militum, qui Congiarium acceperint.* Nam ſubjicit: *Adverte, Lector. An exſpectaviſti unquam ab Caſaubono, ut ſtatueret Auguſteo ævo dictum fuiſſe,* Milites accipere congiaria? *Spartiano & ſimilibus id relinquatur: non Auguſto, non æqualibus temporis ejus, impingatur.* At vero, annon diſertiſſime illud in hocce tamen dicitur monumento, ſi legatur, uti tum Caſaubonus, tum ipſe Vir Cl. voluit. Quid enim eſt *Triumphale ID Congiarium*, niſi quod proxime præceſ-

ſit,

ſit, quo *ſingula millia nummorum* viritim acceperunt *Milites?* Debuiſſet hæc ergo ratio Virum Cl. monuiſſe, ut ipſe *milites* hic nullos agnoſceret. Quod quum tamen facit, incurrit liquido in id ipſum, quod in Caſaubono reprehendit. Sed & qui tandem ſunt illi *Milites ſui?* An credibile eſt, Auguſtum, qui civilitatem ſtudioſiſſime affectabat, & ſuam Reip. ſpeciem relinquebat, Milites Reip. appellaturum palam in hoc monumento *Suos Milites?* Nemo id facile ſibi perſuaſerit. Sine dubio alios ergo hic loci deſignavit Auguſtus. Nam de *Militibus* demum in ſequentibus egiſſe videtur. At quos deſignaverit, incertum, quum in Schedis Coſſonianis legatur tantum *millium meorum*. Niſi nimius eſſet *Hominum* numerus, qui ſequitur, crederem ſcripſiſſe Auguſtum *tribulium meorum*, quos ex duabus habebat tribubus. Sed aliud quid latet. Decreram his alia quædam addere ex Notis Viri Cl. ad Polybium & Manethonem, in quibus jam Eruditi diverſiſſimarum gentium Viri notarunt ſane multa. Sed nolo omnia uno momento aut actu proferre, ignarus, quid ſerus veſper deinceps ferat. Si Vir Cl. amicitiam, ſed æquam & æqualem, mecum colere volet, erit mihi pro veteri familiaritate, & noſtra nunc Collegii neceſſitudine, gratiſſimum. Sin aliter eſt animatus, vindicandæ famæ & exiſtimationi meæ non deero, quamvis, quod vere dico, in arenam haud lubenter denuo ſim deſcenſurus.

F I N I S.

VA1 1521706